

bONUM PUBLICUM

6

„A SIKER NEM SZEMÉLYES, HA-
NEM CSAPATMUNKA EREDMÉNYE”
– INTERJÚ JANZA FRIGYESSSEL

11

TRADÍCIÓ ÉS MODERNSÉG
– MEGKEZDŐDÖTT A TANÉV

47

LUDOVIKA
SZABADEGYETEM –
RENDSZERVÁLTÁS 30

**TÉGED IS
VÁRUNK
NYÍLT
NAPJAINKRA!**

**KÖZPONTI NYÍLT NAPOK:
2019. NOVEMBER 29., 2020. JANUÁR 25.
(1083 BUDAPEST, ÜLLŐI ÚT 82.)**

**VÍZTUDOMÁNYI KAR:
2019. DECEMBER 04., 2020. JANUÁR 16.
(6500 BAJA, BAJCSY-ZSILINSZKY UTCA 12-14.)**

**HADTUDOMÁNYI ÉS HONVÉDTISZTKÉPZŐ KAR:
2019. DECEMBER 06.
(1101 BUDAPEST, HUNGÁRIA KÖRÚT 9-11.)**

**A BIZTOS JÖVŐ
EGYETEME!**

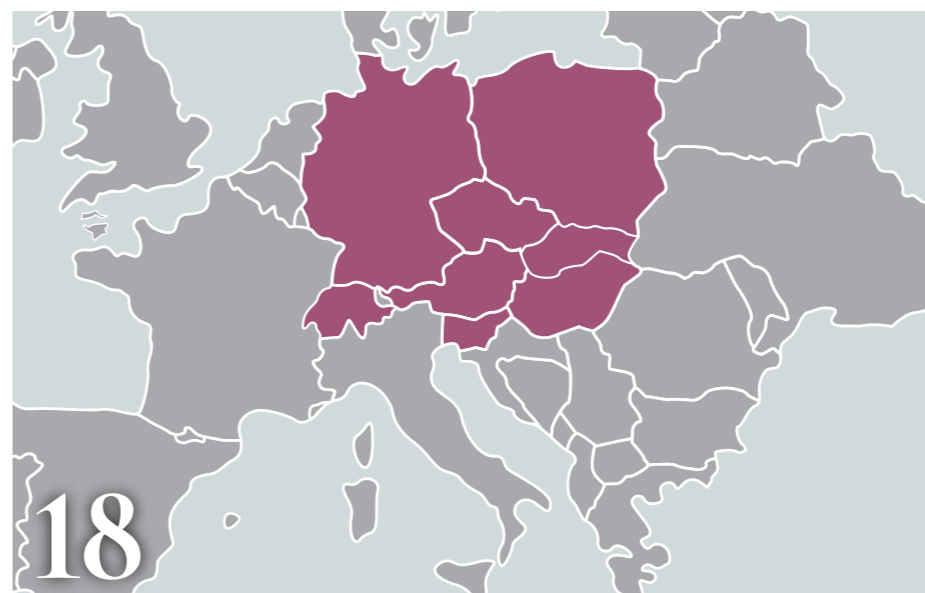

/UNI.NKE

/NIKEUNI

HELVETELI.UNI-NKE.HU

Közép-Európa kihívásai a 21. században

Új kar, új dékán: Smuk Péter

**Képzésekkel a légtérrendészeti
missziók sikeréért**

**Okosvárosok
a köz szolgálatában**

Volt egyszer egy „vasfüggöny”

TARTALOM 2019. OKTÓBER

02	MOZAIK	20	ÁNTK: ÚJ KAR, ÚJ VEZETŐ – INTERJÚ SMUK PÉTER DÉKÁNNAL	38	OKOSVÁROSOK A KÖZ SZOLGÁLATÁBAN
06	„A SIKER NEM SZEMÉLYES, HANEM CSAPATMUNKA EREDMÉNYE” – INTERJÚ JANZA FRIGYESSEL, AZ EGYETEM DÍSZPOLGÁRÁVAL	23	MENEDÉK A GYŰLŐLET- BŰNCSELEKMÉNYEK ÁLDOZATAINAK	41	KONFERENCIA A KERESZTÉNY ÚJSÁGÍRÓKNAK
11	TRADÍCIÓ ÉS MODERNSÉG – MEGKEZDŐDÖTT A TANÉV	26	SIKERES LÉGTÉRRENDEZÉSEMI MISSZIÓK A BALTIKUMBAN	44	ORCZY SUMMER CHILL – INTERJÚ HORVÁTH ORSOLYÁVAL ÉS KOVÁCS FELICIA FLÓRÁVAL
14	ESKÜT TETTEK A HONVÉDTISZTEK	28	ENYHÜLÉS VAGY PATTHELYZET?	47	LUDOVICA SZABADEGYETEM – „30 ÉVE SZABADON”
16	BŐVÜLŐ EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉKKEL	32	MÉG MINDIG LÁNGOLNAK AZ AMAZONASI ESŐERDŐK	50	FÓKUSZBAN A SAJTÓ- ÉS MÉDIASZABADSÁG
18	KÖZÉP-EURÓPA KIHÍVÁSAI A 21. SZÁZADBAN	35	„A KUTATÁS NEM MAGÁNÜGY, HANEM NEMZETI ÉRDEK” – INTERJÚ HÖRCHER FERENCCEL	52	VOLT EGYSZER EGY „VASFÜGGÖNY”
				56	AJÁNLÓ

NÉMET EGYSÉG – 30 ÉVVEL A FORDULAT UTÁN

Kelet- és Nyugat-Németország egységének jelenéről, az ezzel kapcsolatos ellentmondásokról és az újraegyesítés világszerte egyedülálló megvalósításáról is beszélt Szászország miniszterelnökének tanácsadója a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen. Az intézmény a német egységhez vezető események évfordulói alkalmából indított tanácskozássorozatot. A fal leomlásának 30. és a német újraegyesítés 29. évfordulója alkalmából szervezett őszi rendezvényeken 30 év távlatából vizsgálják meg, hová vezettek

1989 szeptemberétől a Magyarországon történtek az európai politikában és Németország történetében. Az intézmény *Kell-e félni Németországtól?* címmel előadást és nyilvános műhelyvitát is szervezett, amelyen a német külpolitika lehetséges irányairól volt szó olyan neves szakemberek közreműködésével, mint például Andreas Rödder, a mainzi egyetem Legújabbkori Történelmi Tanszékének vezetője és Balázs Péter volt külügyminiszter, uniós biztos.

TŰZOLTÓ ERŐPRÓBÁN AZ NKE HALLGATÓJA

Védőfelszerelésben és légzőkészülékkel kellett 23 emelet magasra felszaladniuk a versenyzőknek az Országos Lépcsófutó Bajnokságon. A megmérettetést a hagyományokhoz híven a Semmelweis Egyetem Nagyvárad téri Elméleti Tömbjében rendezték, a résztvevők között az NKE honvédtisztjelöltje, Tomori Pál is ott volt. A Művelési Támogató Tanszék hallgatója Nagy Zoltán különleges trénerrel páros kategóriában indult a versenykiírásban szereplő feltételeknek eleget téve, tűzoltó-felszerelésben. A feladatot bonyolult viszonyok között kellett végrehajtani. Nagy Zoltán különleges tréner ugyanis nem látó, Tomori Pál honvédtisztjelölt pedig teljes takarásban volt, azaz úgynevezett KLV (korlátozott látási viszonyok) környezetben vágta neki az emeleteknek.

KÉSZÜL A NATO KIBERVÉDELMI DOKTRÍNÁJA

Jelenleg kidolgozás alatt áll a NATO kibervédelmi doktrínája, a szövetség várja a tagországok visszajelzéseit – hangzott el a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen, a Biztonságpolitikai Szakkollégium előadásán. A kibervédelem területén meglévő együtt gondolkodás, másrészt a NATO mint szervezet nagy előnye, hogy az ott születő tervek a tagállamok számára is iránymutatással szolgálhatnak saját stratégiáik kidolgozásában. „Magyarországon a Szentendrán működő Kiberakadémia kezdett saját K+F tevékenységbe a Modernizációs Intézzel együttműködésben” – mondta Kovács László dandártábornok, az MHP kibervédelmi szemlélője, az NKE professzora.

SZÉLESÍTI TENGERENTÚLI KAPCSOLATAIT AZ NKE

A Nemzeti Közszolgálati Egyetemre látogatott Colleen Vaughan, a Justice Institute of British Columbia (British Columbia Igazságügyi Intézete, továbbiakban: JIBC) tudományos rektorhelyettese. A látogatáson a közös csereprogramok, illetve tudományos együttműködés körvonalait érintették. Az intézménnyel 2018 őszén került sor a kapcsolatfelvételre, az ottawai CBIE felsőoktatási intézményi vására alkalmával. A lehetséges közös együttműködésben rejlő lehetőségeket figyelembe véve az egyetem sikeres pályázatot nyújtott be a 2019-es Recruit in Canada felsőoktatási vásárra, amelyen az NKE is képviseltette magát.

A LUDOVIKA CAMPUSON NYITOTTÁK MEG A BIZTONSÁG HETÉT

Harmadik alkalommal rendezték meg a balesetmegelőzési és biztosítási témahetet, amely az ország minden megyéjében várja a fiatal érdeklődőket, hogy látványos programokon hívja fel a figyelmüket a biztonságra. A Biztonság hetét a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen nyitották meg. A Ludovika Campus Oktatási Központjában tartott sajtótájékoztatón Töreki Sándor vezérőrnagy, országos rendőrfőkapitány-helyettes szökött arról, hogy bár az utóbbi években javultak a statisztikák a közlekedésbiztonság terén, sok még a tennivaló, hiszen uniós összehasonlításban továbbra sem állunk túl jól. Erdélyi Krisztián tűzoltó dandártábornok a lakásbiztonság kapcsán arra hívta fel a figyelmet, hogy az utóbbi években a szén-monoxid-érzékelők elterjedésének köszönhetően csökkent az ilyenfajta mérgezésben elhunytak száma.

ÚJ VEZETŐ A NEMZETKÖZI IGAZGATÓSÁG ÉLÉN

Szeptember 1-től, rektori felkérésre Breuer Klára látja el az NKE Nemzetközi Igazgatóságának vezetői feladatait. A megbízás elsődleges célja az egyetem nemzetközi kapcsolatai fejlesztésének elősegítése. Az igazgató a Külügyminisztériumban számos területen dolgozott. Többek között szolgálatot teljesített Magyarország washingtoni nagykövetségén mint sajtóattasé, majd a londonin mint a nagykövet helyettese. Legutóbbi megbízatása Magyarország lisszaboni nagykövetségének vezetése volt. Időközben dolgozott Mádl Ferenc néhai köztársasági elnök diplomáciai főtanácsadójaként (2001–2005) és Martonyi János volt külügyminiszter kabinetfőnökeként is (2011–2014). „Az évek során megszerzett diplomáciai tapasztalata kétségkívül hathatós segítséget nyújt majd az egyetem nemzetköziesítésének folyamatában” – írta közleményében Koller Boglárka nemzetközi rektorhelyettes.

JÖVŐRE VÁRHATÓ A NEMZETI ŰRSTRATÉGIA

A Külgazdasági és Külügyminisztérium egésze alatt működik az a hatfős főosztály, amely már dolgozik a Nemzeti Űrstratégián. A NKE-n tartott Digitális Kerekasztal-beszélgetésen kiderült: hazánk jelenleg évi 5 millió eurót ad az Európai Űrügynökség (ESA) költségvetéséhez. Az űrkutatásért felelős miniszteri biztos, Ferencz Orsolya szerint a magyaroknak is van keresnivalójuk az űrben, hiszen például az Európai Űrügynökség Rosetta űrszondájának leszállóegységébe a budapesti Wigner Fizikai Kutatóközpontban fejlesztették a tápellátó egységet. Ez volt az a szonda, amelynek Philae leszállóegysége – az emberiség történetében elsőként – leszállt egy üstökös felszínére. „Magyar műszer még nem romlott el a világűrben” – mondta Ferencz Orsolya, aki szerint talán ennek is köszönhető, hogy sorra érkeznek felkérések a különféle, Marshoz vagy éppen a Jupiterhez induló missziókban való magyar részvételre.

JUBILEUMI DÍSZOKLEVELEKET VEHETTEK ÁT AZ EGYKORI HONVÉDTISZTEK

Jubileumi díszoklevél- és díszemléklap-átadó ünnepséget rendeztek a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Szent László-kápolnájában és az intézmény Hungária körúti campusán. Három nap alatt összesen mintegy 260-an kaptak díszoklevelet és emléklapot az ötven, hatvan, hatvanöt, hetven és hetvenöt évvel ezelőtti tisztavatásuk emlékére. Köztük van Boross Péter volt kormányfő is, aki 75 évvel ezelőtt végzett a m. kir. Zrínyi Miklós Honvéd Gyalogsági Hadapródiskolán. Pohl Árpád dandártábornok, az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának dékánja ünnepi beszédében szólt a ludovikások 100 évvel ezelőtti felkeléséről és a szolnoki repülőtisztképzés 70 évvel ezelőtti indulásáról. „Ma a magyar katonának ismét van oka az optimizmusra” – mondta a dékán annak kapcsán, hogy a napjainkban is zajló haderő-fejlesztés eredményeként a Magyar Honvédség a régió meghatározó hadserege lesz.

REMEKÜL KÜZDÖTT AZ NKE HALLGATÓJA AZ ÉV ÖTTUSAVERSENYÉN

Gulyás Michelle a 27. helyen végzett a hagyományos versenyben a budapesti olimpiai kvalifikációs öttusa-világ bajnokságon. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karának hallgatója vegyes váltóban a 12. helyen zárt. Kállai Ákos, a női válogatott szövetségi kapitánya elégedett volt az ifjú versenyző döntőbe jutásával. „Jól úszott és lovagolt, jó napot csinált, ebből tud építkezni” – vélekedett a szakvezető. A vb utolsó napján rendezték a vegyes váltók versenyét, amelyben Gulyás Michelle és Kardos Bence a 12. helyen végzett. A budapesti olimpiai kvalifikációs világ bajnokságnak az NKE Ludovika Arénája és a Kincsem Park adott otthont. A vb lett az év legjobb öttusa versenye. A szervezők az ezért járó díjat a nemzetközi szövetség (UIPM) gáláján vehették át.

SZAKKOLLÉGIUMOK MEGÚJULÓBAN

„A szakkollégium jó működése alapvető értéke az egyetemnek” – hangsúlyozta Koltay András rektor a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen rendezett Kezdeményezés – Támogatás – Kiválóság című szakmai konferencián. Pröhle Gergely a szakkollégiumokat a szakmai kiválósággal, az érdeklődéssel és a kezdeményezőkésséggel azonosítja, amelyekre az egyetem tud támogatási rendszert nyújtani. „Cél, hogy mindebben a teljes intézmény láthatóságát is biztosító program jöjjön létre” – fejtette ki a Stratégiai Tanulmányok Intézete igazgatója. Mint mondta, az Intézetnél az a céljuk, hogy felkarolják a szakkollégiumi mozgalom működését, a szakmai háttérrel továbbra is a karoknál hagyva, hiszen a kari illetékességet nem akarják befolyásolni. Smuk Péter szerint a szakkollégiumi mozgalom három pilléren nyugszik: szakmaiság, közösség és társadalmi felelősségvállalás. Az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar dékánja úgy látja, ha ezek megvalósulnak, akkor beszélhetünk jó szakkollégiumról.

NÉPSZERŰ VOLT A KUTATÓK ÉJSZAKÁJA

ismerhették meg, de az AutoCad nevű tervezőprogramot is kipróbálhatták az érdeklődők. Másodszor mutatkozott be az Egyetemi Központi Könyvtár és Levéltár – az egyetem programjainak szervezője – előadásokkal is: levéltáros-történészei Magyarország két történelmi korszakát idézték meg az 1880-as évekbeli politikai antiszemitizmus és az 1960-as évekbeli disszidálás témájával.

Több mint 1600-an vettek részt a Kutatók Éjszakája programjain a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen. Az intézmény megalakulása óta résztvevője az Európai Unió 13 évvel ezelőtt indított kezdeményezésének. A Kutatók Éjszakája célja, hogy közelebb hozza a pályaválasztás előtt álló fiatalokhoz a tudományt és a kutatói pályát. Idén minden eddiginél több programot – szám szerint 119-et – rendeztek az egyetem négy karán. Szó volt a többi között a lőfegyvertartás szabályozásáról, a kémkedés szabályozásáról és a zöldíthető katasztrófavédelemről is. Kerekasztal-beszélgetést tartottak a móri gyilkosság újratárgyalását elemezve, a jogi témák iránt érdeklődők pedig egyebek mellett Péterfalvi Attila egyetemi docens előadásában a GDPR alkalmazásának tapasztalatairól hallgathattak meg előadást. Baján, a Víz tudományi Karon az egyre népszerűbb vízügyes életpályát

LUDOVIKA EGYETEMI SPORTNAP – EGY NAP A SPORTÉRT

„A Nemzeti Közszolgálati Egyetem nemcsak szavakban, hanem tettekben is tesz a sportért” – hangsúlyozta az egyetemi sportnapot megnyitó köszöntőjében Kovács Gábor oktatási rektorhelyettes. Az NKE Sportigazgatósága által szervezett összegyetemi rendezvényen mintegy ezer egyetemi polgár számos sportolási lehetőség közül választhatott kedvére. Az oktatásmentes napon a Ludovika Campus szinte egész területén a sporté volt a főszerep. A műfüves pályákon hallgatói hibrid foci és teqball, a sportcsarnokban dolgozói focikupa és ülőröplabda zajlott. A Ludovika Aréna uszodájában aquafitness, vízilabda, úszás és egész napos szaunaszeánsz várta a résztvevőket. A multipálya 3 × 3-as bajnokságnak és különböző parasportoknak adott helyszínt, a tenispályán laser runozni lehetett. A lovaglás kedvelőit a Ludovika Huszár Lovarda várta. Az NKE Sportegyesület a sportparkban kosárlabdával, kézilabdával, vívással és tollaslabdával készült, de tonfabemutatókat is láthattunk, és kitelepültek a testépítők is.

„A siker nem személyes, hanem csapatmunka eredménye”

„Az építkezés korszaka nagyrészt lezárult, de még ezen a téren is van tenni-
való az intézményben” – mondta a Bonum Publicumnak adott interjúban
Janza Frigyes ny. r. vezérőrnagy. Az Egyetem Díszpolgárának választott
címzetes egyetemi tanár 2012 óta folyamatosan aktív résztvevője a Nemzeti
Közszolgálati Egyetem életének. Több alkalommal volt ügyvivője a Fenntartói
Testületnek, majd idén július végéig a Tanácsadó Testületnek is tagja volt.
Múltról, jelenről és jövőről is beszélgettünk Janza tábornok úrral.

● Az egyetem központi tanévnyitóján vehette át a rektortól és a fenntartó minisztertől a díszpolgári címet. Ezzel egy korszak lezárult az Ön életében is, hiszen augusztustól már nem tagja az intézmény Tanácsadó Testületének. Hogyan élte meg ezt a változást?

Én már év elején kértem, hogy mentsenek fel ebből a pozícióból, ami mögött nagyrészt illendőségi okok vannak. Kilenc évig voltam aktív részese egy építő jellegű folyamatnak: részt vettem az egyetem létrehozásának előkészítésében, az intézmény alapításában, majd a Fenntartói Testület tagjaként annak működtetésében is. Amikor megváltozott a fenntartói szerkezet, és megszűnt maga a testület, látszott, hogy egy új koncepció mentén képzelni el a jövőt a fenntartó. Több korábbi dolog megkérdőjeleződött, és úgy éreztem, hogy a folytatásban már nem illik részt vennem. Nem volt könnyű ez a döntés a részemről, mert egyáltalán nem érzem magam lelassultnak, használhatatlannak, lobog még bennem harci kedv is, de belátom, hogy előbb-utóbb át kell adni a helyet a fiataloknak. A fák nem nőnek az égig, ha az ember betölt egy bizonyos kort, bármennyire fájdalmas is, tudni kell szépen távozni.

● Hosszú éveken keresztül nemesak tagja, de több alkalommal ügyvivője is volt az intézmény Fenntartói Testületének. A sok döntés közül, amelyet meghoztak, mi volt a legnehezebb az Ön számára?

Személyesen maga az elindulás volt a legnehezebb döntés. Az, hogy létrejön egy olyan intézmény, amely a korábbi Rendőrtisztai Főiskola és a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem összevonását is jelenti. Nekem ugyanis korábban több alkalommal is az volt a feladatom, hogy ezt úgymond megakadályozzam. Kicsit viccesen fogalmazva azt mondták, ha már ennyire tudom, hogyan kell valamit megakadályozni, akkor bizonyára azt is tudom, hogyan kell megoldani az integrációt. Fontos volt számomra, hogy az egyetem létrehozásával a Rendőrtisztai Főiskola egyetemi karrá váljon, és kiépüljön a rendészeti életpályarendszer. Ez sikerült is, amihez szabad kezet kaptam a fenntartótól, és így világos cél mentén tudtam tevékenykedni. Annak ellenére, hogy a rendészeti képzésekhez álltam mindig közelebb, a többi kar is nagyon fontos volt számomra, mindig közös felelősséget éreztem a teljes egyetem iránt. »

JANZA FRIGYES

Film • A tanú, Holt költők társasága

Könyv • Arisztotelész: Nikomakhoszi etika

Zene • Liszt-rapszódia, Kormorán (A lovak álma)

Hobbi • olvasás, beszélgetés, tanítás

● **Az egyetemi polgárok a Fenntartói Testületet (FT) szinte csak az Ön személyével tudták azonosítani, hiszen Önt látták az épületek folyosóin, a különböző rendezvényeken. Ennek mi volt az oka?**

Bár mindig több feladatomból is volt, az FT többi tagjától eltérően – akik állami vezetői megbízással rendelkeztek – nekem mégis ez volt a fő tevékenységem. Kötelességemnek is éreztem, hogy itt legyek, mert úgy éreztem: ha elveszítem az érzéseket, a benyomásokat, a színeket, a szagokat, a hangulatot, akkor nem fogok tudni jó döntést hozni. Azt szokták mondani, a jó parancsnok együtt él a katonáival. Nem azt kell mondanom, hogy előre, hanem azt, hogy utánam. Évtizedes tapasztalatom az, hogy ha valaki vezetői pozícióban van, akkor munkájának 80 százalékát gazdasági, adminisztratív feladatok teszik ki, és nem tudja az esztétikát használni, amire való, hogy koncepciót alkosson. Ezért 2010-től én már nem vállaltam olyan munkát, amelyben egy szervezet operatív vezetését kellett ellátnom. A 2010 és 2014 közötti időszak így is elég sok munkával járt számomra, hiszen nem volt olyan állandó apparátus az egyetemen, amely hatékonyan segíthette volna a fenntartók képviselőinek munkáját. A felsőoktatás mellett ráadásul nekem a szakképzés kérdéseivel is többlet kellett foglalkoznom ebben az időszakban. Az ember előbb-utóbb – valószínűleg csak évtizedek után – megtanulja, hogyan lehet egy rendszert úgy felépíteni, hogy kellőképpen rugalmasan tudjon reagálni váratlan eseményekre is. Ebben mindig támogató partner volt a fenntartó belügyminiszter, Pintér Sándor, akivel jól megértettük egymást, és kölcsönös bizalomban tudtunk együttműködni. Nagyon konstruktív kapcsolatomban volt Felkai László közigazgatási államtitkár úrral is, akivel szinte napi kapcsolatban voltam.

● **Milyen volt az FT és az egyetem vezetése közötti kapcsolat?**
A Fenntartói Testület ülésein több döntés esetében is voltak eltérő véleményen a tagok, de ezek a viták szinte mindig konstruktív hangnemen zajlottak. Nem tagadom, hogy a korábbi rektorral, Patyi Andrással nekem is voltak vitáim, mégis úgy gondolom, hogy az ő személye nagyon fontos volt az egyetem működésének első időszakában. Nagyon innovatív és építő típusú vezető volt, de a működtetés neki sem volt a kedvenc foglalatossága, ahogy nekem sem. Ebben az időszakban azonban egy ilyen kvalitású vezetőre volt szüksége az NKE-nek.

● **Hogyan készült egy-egy FT-ülésre vagy Szenátusra? Mennyire járt utána azoknak a témáknak, amikről később döntöttek?**
Aki jól ismer, az tudja, hogy én minden ilyen ülésre és előadásra is nagyon precízen felkészülök. Mindent elolvasok, szinte az első betűtől az utolsóig, ami mondjuk néhány szenátusi előterjesztés esetén nem volt egy egyszerű művelet. De az elvem az, hogy csak

akkor tudok eredményes lenni, ha együtt rezonálok a közösséggel. Ez nem „jópofizást” jelent, hanem azt, hogy csak közösen lehetünk eredményesek. Én parancsnokként mindig figyeltem a beosztottjaimra is, nemcsak kíváncsi voltam a véleményükre, hanem meg is követeltem, hogy mondják el a gondolataikat. Ez azért is fontos, mert bárki alkalmas arra, hogy léket üssön a rendszeren, és ha bárhol elakadnak a fogaskerek, a rendszer működése leáll.

● **A Fenntartói Testület megszűnésével párhuzamosan létrejött a Tanácsadó Testület. Ennek milyen szerepe van jelenleg az intézmény működtetésében?**

A fenntartói szerkezet átalakulásával létrejött egy gyorsabb döntéshozatali rendszer, amely azonban eddig nem igazán igényelte a tanácsokat, bár ez valószínűleg akadálya is lett volna a gyors döntéseknek. Ez azonban szerintem változni fog majd a jövőben, mert a döntéshozók is rájönnek, hogy nagyobb szükség lesz erre a testületi formára. Manapság sokat lehet hallani az elitegyetem kifejezéséről, amit azonban sokan félreértenek. Itt nem arról van szó, hogy a Nemzeti Közszolgálati Egyetem egyszer majd a világ 200 legjobb egyeteme közé kerül be. Oda valószínűleg soha nem fogunk bejutni. De ez nem is lehet valós célkitűzés, hanem sokkal inkább az, hogy olyan tekintély legyen az intézménynek, hogy akár presztízskérdés legyen ide bekerülni. De ez nemcsak szakmai felkészültséget, idegen nyelvi tudást jelent, hanem azt is, hogy az itt végzett hallgatók megfelelő erkölcsi, etikai, kulturális értékekkel is felvértezve kerüljenek ki az egyetem falai közül. Ehhez a teljes, több évtizedes múltra visszatekintő nevelési-oktatási-kiképzési rendszerünkön is változtatni kell. A közoktatásból ugyanis sokszor mind szakmailag, mind nevelési szempontból rosszul felkészített diákok érkeznek a felsőoktatásba, így hozzájuk is. A mi képzéseinkből pedig egyelőre hiányoznak azok a társadalomtudományi ismeretek – mint például a történelmi tudat, a magyarság elért eredményei, a szociológiai tudás –, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a hallgatók tájékozottságát, műveltségét is erősítsük, ne csak a szakmai ismereteiket.

● **Mindeközben azt láthatjuk, hogy évről évre összességében csökken az egyetemre jelentkező felvételizők száma. Mi lehet ennek az oka?**

A közvélekedésben nem tűnik most valami jó perspektívának a közszolgálati pálya: létszámstopról, a korábbiakhoz képest kevés kedvezményről, indoklás nélküli elbocsátásokról olvashatunk. Az egyetem megrendelésére készült egy kvantitatív imázskutatás, amelynek eredményei el kell hogy gondolkodtassanak minket. Különösen az, amelyben a megkérdézettek nem elhanyagolható része nem ajánlaná az intézményt a középiskolások számára. Ez valószínűleg nem azt jelenti, hogy magát az egyetemet nem ajánlják,

Janza Frigyes a tanévnyitón vette át a díszpolgári címet

hanem inkább a majdani szolgálatot. Ez azonban egyelőre csak egy hipotézis, amelyet bizonyítani kellene, és ehhez egy sokkal mélyebb, szociológiai kutatásra is szükség lenne. Az látszik, hogy a képzési rendszer egyensúlytalanságán is van mit javítani, hiszen jelentős eltérések vannak a karok között a hallgatói kiválóság tekintetében is. Nagyon hiányoznak a képzésből az előbb már említett társadalomtudományi ismeretek, ebben szerintem jó irányban indult el az egyetem az utóbbi időszakban. Ugyanakkor arra vigyázni kell, hogy a tartalom mindenféle szempontból kiegyensúlyozott legyen, a különböző eszmerendszerek teljes vertikumának bemutatásával. Nem szabad például túltolni a nemzeti karaktert ott, ahol ez nem indokolt.

● **A már említett felmérés szerint az egyetemmel kapcsolatos negatív értelmű lakossági vélemények az intézmény politikai befolyásoltságát említik. Ez mennyire lehet hatással az egyetem népszerűségére a jövőben?**

A törvény szerint egy felsőoktatási intézménynek politikailag semlegesnek kell lennie. Másrészt az NKE-t teljes egészében a közszolgálat számára az állam, a kormányzat tartja fenn, és ilyen minőségében mint fenntartó szeretne irányt mutatni

a képzésben is. Ez teljesen érthető és normális dolog. Az árnyokra kell figyelni, hogy a kormányzati szándékok közül a képzésben elsősorban ne a taktikai, hanem a stratégiai kérdések jelenjenek meg. A képzések népszerűségét egyébként az is befolyásolhatja, hogy amíg a honvédelmi és nagyrészt a rendészeti képzések is egy zárt rendszerbe „termelik” a közszolgálatot, a közigazgatásban a meglévő álláshelyek nem az NKE-n szerzett végzettséghez, hanem túlnyomó többségben valamilyen állami szakirányú felsőfokú végzettséghez kötöttek. Ugyanakkor az egyik legfőbb probléma demográfiai jellegű, amit már 15-20 évvel ezelőtt is nagyrészt látni lehetett. Nagyon remélem, hogy ez a fajta népességfogyás a kormányzati intézkedések hatására változni fog.

● **Az ideai tanévet már egy új, egyesített karnál kezdhették meg a nemzetközi és közigazgatási szakos hallgatók. Hogyan értékeli ezt a változást?**

Amikor megalakult az egyetem, volt egy olyan kormányzati elvárás, amely a diplomataképzés irányában fogalmazódott meg. Akkor elindultunk ebbe az irányba, amit jónak láttunk, és úgy gondoltuk, hogy működőképes lesz. A közigazgatási »

képzés nemzetközi részéből és a hadtudományban jelen lévő biztonságpolitikai képzésből „összegyúrtunk” egy új szervezeti egységet, a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kart. Most a változással mintha visszaállt volna az eredeti helyzet, amiben egyébként nincs semmi kivetnivaló, ez egy új koncepció. Azt azonban érdemes figyelembe venni, hogy az oktatás fejlesztése egy alapvetően lassú folyamat, nem szabad sokat „rángatni”, mert az nem tesz jót senkinek.

● **Évek óta azt lehet hallani, hogy a közszolgálatban is életpályamodellt kell bevezetni, hogy az erre a pályára jelentkezők ne csak szakmailag, hanem anyagilag is kiszámítható életet tudjanak tervezni. Ez mennyire valósult meg az elmúlt időszakban?**

Ha nagyon leegyszerűsítjük a kérdést, akkor azt kell mondani, hogy az állam szolgálatában lévőket meg kell fizetni. Sajnos ez nem megy másképp. Ugyanakkor egy kicsit a felsőfokú képzés jelentősége is túl van misztifikálva, hiszen egy nemrég közzétett felmérés szerint a világ vezető multicégeinél dolgozó topmenedzserek 30 százaléka nem rendelkezik szakirányú diplomával. Tehát sok minden, például a vezetői munka is alapvetően az egyéni képességeken múlik. Ugyanakkor nem lehet mindenkiből vezető, aki tehetséges, és egyébként nagy hasznára van a közösségnek. A rendészeti vonalon működik az életpálya. A Rendészettudományi Karon például a hivatásos állományú oktatók rendfokozatban, besorolásban, beosztásban nagyon magasán vannak jegyezve. Ez korábban nem így volt, de sikerült ezt elérni. A belügyi vezetés pontosan látta, hogy meg kell becsülni ezeket a kollégákat. Ugyanakkor voltak olyan visszhangok is, hogy túl sok fiatal ezredesünk lett, akik mögött még nincs meg a kellő gyakorlati és élettapasztalat. Némi igazság ebben is lehet, de ha valaki életpályarendszert épít, akkor ezt egyszer be kell vállalnia, és utána önmagát kezdi el szabályozni a rendszer. Fontos látni azt is, hogy amíg a piaci viszonyok között a legfőbb cél a haszon megtermelése, a közszolgálatban ez a közösség kiszolgálása. Ez két teljesen más cél. A közigazgatás legnagyobb problémája az elmúlt évtizedekben, hogy piaci metodikákat építettünk be a rendszerbe. Ez persze nem azt jelenti, hogy a modern technikai fejlesztéseket, vívmányokat nem kell beépíteni a közigazgatásba, de az emberek viszonyrendszerében más-hogy kell gondolkodni, mint piaci viszonyok között. A piaci, humánmenedzsment-szemléletet behozni a közigazgatásba a legnagyobb hiba véleményem szerint.

● **Mennyire fontos az, hogy egy egyetem életében is megteremtődjön a harmónia az egyén és a közösség között? Mivel lehet ezt leginkább elérni?**

Az eddigi élettapasztalatom azt mondatja velem, hogy a problémamegoldások 90 százalékánál nem a problémakörön belül, hanem azon kívül kell keresni a megoldást. Kívülről kell rátekinteni magára a problémára. Nekünk a Fenntartói Testületben az is volt a feladatunk, hogy az egyéni, a csoport és a közösségi érdekek közötti harmóniát megteremtjük. Nagyon fontos látni azt is, hogy a képzések esetében, különösen az olyan zárt rendszerekben, mint a rendészeti és honvédelmi képzések, kiemelkedő szerepe van a mentorálásnak. Akik végeznek, megkapják a tiszti csillagot és a diplomát, de még nincsenek teljesen kész a pályára, ahhoz legalább még egy év kell. Az egyetem az általánosot tudja megtanítani, a különöset, a speciálisat már maga a szervezet, azok vezetői kell hogy megtanítsák. Amikor a végzett rendőrtisztet kinevezik valamely területi vagy helyi szervhez, meg kell ismernie annak jellegzetességeit, az érvényben lévő határozatokat, a bűnügyi statisztikákat, és folytathatnám a sort. A képzés tehát a diploma megszerzésekor sem fejeződik be, csak más minőségben folytatódik.

● **Korábban említette, hogy az egyetem első hét éve az építkezés jegyében telt el. Most már lejárt ennek az időszaka? És ha igen, akkor ehhez más szemlélet is kell?**

Ha mindent mérlegre teszek, akkor az a válaszom, hogy lejárt ez az időszak, de ez nem jelenti azt, hogy ezen a téren már nincs több tennivaló. Ez olyan, mint egy óraműszerkezet, amely néha siet, néha késik, be kell lőni pontosan, finomhangolni kell. Lehet, hogy ehhez egy-két fogaskereket is ki kell cserélni, de mindezek már más adottságokat, képességeket igényelnek. Az építkezésben egyébként egy nehéz feladat még hátravan, ez pedig a kari identitások erősítése: a tananyagoknál a redundanciák kiszűrése, az alap- és mesterképzések közötti átfedések megszüntetése.

● **Ha az itteni munkájára gondol, akkor mit tekint igazi sikernek?**

Ha csak egy dolgot mondok, akkor az nem más, mint hogy a rendészeti vonalon 34 doktori fokozatossal indultunk 2010-ben, most pedig 84 ilyen kollégánk van. De én soha nem mértem igazán a sikert, hiszen az sosem kizárólag személyes, hanem mindig csapatmunka eredménye.

● **Tábornok úr, milyen gyakran fordul majd meg az egyetemen a jövőben?**

Mivel a BM oktatási főszemlélői beosztásom megmaradt, így utódommal, Boda tábornok úrral folyamatos szakmai kapcsolatban maradok ezután is. Azt tervezem, hogy a kari tanácsi ülésekre is el fogok járni, de a szenátusi üléseket már szerintem nem fogom látogatni. Ha az ember a 73. életévébe lép, szép lassan el kell engedni ezeket a dolgokat. ●

Szöveg: Szöör Ádám • Fotó: Szilágyi Dénes

Tradíció és modernség – megkezdődött a tanév

A Nemzeti Közzolgálati Egyetem állami szférában betöltött kulcsszerepéről, a hagyományokhoz ragaszkodó, ugyanakkor 21. századi modern intézményről és a magyar közszolgálat sikerének kulcsáról is szó volt az NKE központi tanévnyitóján. A felsőoktatásba most belépő hallgatók az ünnepségen tettek fogadalmat. A 2019/2020-as tanévben mintegy 1800 elsőéves kezdi meg tanulmányait az intézményben.

„A Miniszterelnökség a Nemzeti Közszolgálati Egyetem fenntartója, amely intézmény kulcsfontosságú a mindenkor magyar kormány és az állam számára. Itt a tudomány szabadsága mindenkor érvényesül” – mondta a Miniszterelnökséget vezető miniszter a tanévnyitót megelőző sajtótájékoztatón. Gulyás Gergely arról is beszélt: szeretnék, ha a közigazgatási elit, azaz a vezetők is az egyetem falai közül kerülnének ki. A miniszter hozzátette: jövő évtől egy diplomáciai akadémia is elkezd

DOKTORI TANÉVNYITÓ

Idén 123 doktoranduszhallgató kezdte meg tanulmányait a Nemzeti Közszolgálati Egyetem négy doktori iskolájában. „A tudományos emberfő mennyisége a nemzet igazi hatalma” – nyitotta meg Széchenyi István szavaival a szeptember 16-i doktori tanévnyitót Koltay András. Az NKE rektora beszédében szólt arról, hogy „a doktori képzéseket a legkiválóbbaknak kell megőrizni, s nem szabad, hogy tömegképzéssé váljanak”. Elhangzott, hogy az intézmény alapítása óta megduplázódott a doktori iskolák száma. Jelenleg négy doktori iskola közül választhatnak a jelentkezők: a Hadtudományi Doktori Iskola, a Katonai Műszaki Doktori Iskola, a Közigazgatás-tudományi Doktori Iskola és a Rendészettudományi Doktori Iskola egyaránt színvonalas képzést nyújt. „Célunk az egyetemi oktatói állomány utánpótlásának kinevelése” – fogalmazott Koltay András.

működését az NKE-n. Koltay András rektor azt mondta: az intézmény idén új fejlődési pályára állt, elindították a Tisza István Programot, a képzéseket és a tudományos tevékenységet pedig magasabb szintre akarják emelni, hogy megfelelő legyen az utánpótlás a közigazgatás, a honvédelem és a rendvédelem területén. „Egyetemünk értékrendjében világosan elkötelezett a tudományosság szigorú mércéi, a független magyar államiság, az európai kulturális hagyományok irányában” – fogalmazott a rektor a tanévnyitó ünnepségen elhangzott beszédében. Hozzátette: a tradíció mellett a modernséget is képviselni kell, a most belépett új hallgatók pedig a kezdeti építkezés munkálataiba kapcsolódnak be. „Használják ki az időt, fogadják el tőlünk a segítséget, és dolgozzunk együtt, közösen, mindannyiunk üdvére!” – ajánlott kölcsönös tiszteleten alapuló partnerséget a hallgatóknak Koltay András.

„A Nemzeti Közszolgálati Egyetem nemzeti intézmény, amelynek elődjét sok nemzedék erőfeszítése és áldozatvállalása hozta létre” – erről a Miniszterelnökséget vezető miniszter beszélt a rendezvényen. Gulyás Gergely emlékeztetett a rendszer-váltás 30. évfordulójára, amikor a köz szolgálatában lévő intézmények 40 év internacionalizmust hirdető diktatúra után ismét maradéktalanul a nemzet szolgálatába állhattak. A miniszter szólt az idei tanév legfontosabb változásáról, az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar megalakulásáról, amely a remények szerint megőrzi az eddigi erősségeket, de átfogó tudást is ad a nemzeti és európai ügyekről a 21. század leendő közigazgatási vezetőinek.

ELKEZDŐDÖTT A TANÉV A KÜLFÖLDIEKNEK IS

Mintegy 14 országból összesen 57 külföldi hallgatót fogad az őszi szemeszterben az NKE a különféle hallgatói mobilitási programok keretében. Az intézmény nemzetközi tanévnyitóján, az International Welcome Day programjain a karok és az Erasmus Student Network is bemutatkozott. Koller Boglárka nemzetközi rektorhelyettes a többi között arról beszélt, hogy az Erasmus-program az egyik legfontosabb előnye az európai integrációnak. Az International Welcome Day hallgatóit az NKE frissen munkába állt nemzetközi igazgatója is köszöntötte. Breuer Klára szólt arról is, hogy a külföldi hallgatók az EU történetének izgalmas pillanatában érkeztek ide, hiszen a brexit egyre közelebb kerül hozzánk, az EU céljaival és lényegével kapcsolatban pedig jelenleg is viták folynak. A 2019/2020-as tanév őszi szemeszterében 53 hallgató érkezett az NKE-re az Erasmus+ program keretében, ketten Oroszországból jöttek az International Credit Mobility (ICM) program révén, míg két hallgató Azerbajdzsánból, kétoldalú szerződés eredményeként. Az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Karon 53-an, a Hadtudományi és Honvédtisztképző Karon hárman, míg a bajai Víz tudományi Karon egy hallgató tanul a nemzetközi programok keretében. A küldő országok: Németország, Törökország, Franciaország, Románia, Spanyolország, Olaszország, Belgium, Oroszország, Csehország, valamint Finnország, Hollandia, Lengyelország, Portugália és Azerbajdzsán.

A miniszter szerint az NKE sikere a magyar közszoigalat és a jó állam sikere, ennek feltétele a hallgatók elkötelezettsége és a közösségi élet minősége. A hallgatók pedig végzésük után tiszteletet és megbecsülést kapnak, a kormány számítrájuk – szögezte le Gulyás Gergely.

A tanévnyitón az elsőéves hallgatók fogadalmat tettek, amelyet Krózszer Martin, az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar hallgatója mondott elő a karokat képviselő négy hallgató kíséretében. A fogadalomtétel után a hallgatók képviselője a fogadalom általuk aláírt példányát átadta Gulyás Gergely miniszternek. Az Egyetem Szenátusa

díszpolgári címet adományozott Janza Frigyes ny. r. vezérőrnagynak, aki az elismerést a tanévnyitón vehette át. Az ünnepség utáni fogadáson Orbán Balázs miniszterhelyettes mondott pohárköszöntőt. A Miniszterelnökség parlamenti és stratégiai államtitkára arról beszélt: az egyetem sikerének szükséges feltétele, hogy az infrastrukturális és fenntartói feltételek rendelkezésre álljanak, a Ludovika Campus-projekt teljes sikeréhez azonban elégséges feltételként a mi magunk hite kell! ●

Szöveg: Tasi Tibor, Juhász Katalin • Fotó: Szilágyi Dénes

Esküt tettek a honvédtisztek

„Harminc év után ma joggal lehetünk büszkék mindarra, amit 1989-ben elvégeztünk” – jelentette ki Áder János köztársasági elnök az augusztus 20-ai tisztaútatáson mondott beszédében. A Kossuth téren rendezett ünnepségen Benkő Tibor honvédelmi miniszter arra hívta fel a figyelmet, hogy a béke és a biztonság megőrzéséhez Magyarországnak erős honvédségre van szüksége. A rendezvényen mintegy 140-en, köztük a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának végzett hallgatói tettek tiszti esküt.

Ők korábban, az eskütétel előtti napokban vehették át oklevelüket az NKE-n.

Beszédében Áder János leszögezte: a katonákon is múlik, „hogy hazánk olyan maradjon, amilyenek Szent István megálmodta, amilyenek több mint ezer év magyarjai megtartották, hogy szabad, erős, független, európai ország lehessen”. A köztársasági elnök közölte: az ünnepnapok arra is intenek minket, „ne felejtsük, milyen sok közös erőfeszítésünk van mindabban, ami ma már természetes számunkra, hogy szabadságban élünk”. Az államfő azt mondta: harminc év után emlékezni kell március 15. első, félelem nélküli megünneplésére, az '56-os forradalmárok újratemetésére, a keletnémet menekültekre, a Magyar Távirati Iroda tudósítására, amelyben először nevezhette ismét Szent István ünnepének augusztus 20-át. 1989-ben „olyan országot teremtettünk, amelyet mindenestül a magunkénak mondhatunk”, jogrendjét, intézményeit, írott és íratlan szabályait, hagyományait – jelentette ki a köztársasági elnök.

„A béke és a biztonság megőrzéséhez Magyarországnak erős honvédségre van szüksége” – hangsúlyozta beszédében Benkő Tibor. A honvédelmi miniszter felidézte: a történelem folyamán megtapasztalhattuk, hogy a béke és a biztonság rendkívül törekény dolog. Azt, valamint a több mint ezer éves államiság értékeit mindig óvni és védeni kell. Hozzátette: ehhez jól felszerelt, korszerű, a 21. század kihívásait kezelni képes technikai eszközök és jól kiképzett katonák kellenek. A kormány azért indította el a honvédelmi és haderőfejlesztési programot, hogy ezen feladatoknak maradéktalanul meg tudjon felelni – mondta. A miniszter kiemelte: a katonáktól azt várja, hogy emeljék magasra Magyarország lobogóját, hogy minél többen, akik felelősséget éreznek Magyarorszáért és a magyar emberekért, felsorakozhassanak alatta. Benkő Tibor az esküt tevő honvédtisztjelöltektől azt kérte, legyenek büszkék arra, hogy a honvéd nevet viselhetik, legyenek mindig méltók a szolgálatra, mutassanak példát a haza iránti hűségéből, szeretetből és bajtársiasságból. Ha pedig a helyzet azt kívánja, kövessék elődeik példáját, és küzdjenek Magyarország, a magyar emberek békéjéért és szabadságáért – fejtette ki a miniszter, aki kiemelte: egyedülálló eskü ez, ahol az ember a legdrágább dolgot, az életét ajánlja a nemzet szolgálatába. Idén a Parlament előtti Kossuth téren csaknem 140-en tették le katonai esküjüket. A honvédtisztjelöltek – folytatva a 2011-ben újraindított ludovikás hagyományt – fogadalmukat kardrántással, „A hazáért mindhalálig!” felkiáltással erősítették meg. ●

Szöveg: Tasi Tibor, MTI • Fotó: Szilágyi Dénes

ÁTVETTÉK OKLEVELEIKET A HONVÉDTISZTJELÖLTEK

A haza szolgálatáról, hosszas, kitartó és életem át tartó tanulásról, a honvédtiszti erényekről és a honvédséghez való csatlakozás történelmi pillanatáról beszéltek az ünnepi szónokok a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának tisztaútatást megelőző, oklevélátadó ünnepségén. Idén összesen 58 honvédtisztjelölt vette át a végzettséget tanúsító okiratot, kapott hadnagyfi vállszalagot és avatási szabályát a Ludovika Főépületben. A Szent László-kápolnában rendezett ünnepségen a katonai vezetői alapképzési szakról 30, a katonai logisztika alapképzési szakról 15, míg a katonai üzemeltetés alapképzési szakról 13 hallgató vehette át oklevelét. Ünnepi köszöntőjében Padányi József tudományos rektorhelyettes arra biztatta a végzeteket, hogy bízzanak felkészültségükben és önmagukban. Szabó István honvédelmi államtitkár szövege a megváltozott biztonságpolitikai helyzet adta új kihívásokról is, amelyben a hivatásos tiszteknek más feladatokra kell felkészülniük, más képességekkel kell rendelkezniük, mint 10, 20 vagy akár 50 évvel ezelőtt. Zárszában Pohl Árpád dandártábornok, dékán elmondta, hogy először rendezik az oklevélátadót a „szigetvári hős”, Zrínyi Miklós szabályja előtt, ami azt jelképezi, hogy az egész katonai felsőoktatást átadja a Zrínyiek szellemisége: a hős önfeláldozás, az állhatatosság, a bátorság, a hűség és a tudomány. Az ünnepségen elismerések átadására is sor került.

Bővülő együttműködés az Állami Számvevőszékekkel

Újabb területtel bővíti együttműködését az Állami Számvevőszék (ÁSZ) és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE). Koltay András rektor és Domokos László elnök augusztus 30-án arról írtak alá megállapodást, hogy az ÁSZ a magyar közszféra korrupciós kockázatait feltérképező és értékelő, 2011 óta évente elvégzett Integritás felmérését idén az NKE szakmai közreműködésével végzi el.

Az ÁSZ és az NKE 2012-ben kötött stratégiai célú együttműködési megállapodást, amelyben mindkét fél kinyilvánította együttműködési szándékát az integritásalapú kultúra fejlesztése, valamint az oktatás, a képzés, a tudományos kutatás, a szakértői tevékenység, továbbá a közpénzekkel, a közvagyonnal való gazdálkodás színvonalának és a közigazgatás versenyképességének javítása területén. A két intézmény 2018 júniusában megújította, illetve kibővítette az együttműködését, amelynek célja a közpénzekkel, közvagyonnal való gazdálkodás színvonalának fejlesztése, valamint az integritás értékeinek a közszolgáltatásban történő erősítése. A megállapodásnak köszönhetően tavaly szeptembertől az ÁSZ szakmai támogatásával indult el a vezetés és gazdálkodás a közszolgáltatásban szakirányú továbbképzési szak az NKE-n.

Az elmúlt egy évben egyre szorosabbá váló szakmai, kutatási együttműködés mostantól újabb területtel bővül: az ÁSZ a magyar közszféra korrupciós kockázatait feltérképező és értékelő Integritás felmérését idén az NKE szakmai

SZÜKSÉG VAN NEMZETI MÉRÉSEKRE IS

A nemzetközi mérési módszerek, mint például a korrupciós, versenyképességi és hitelminősítő rangsorok megbízhatóságáról rendeztek tudományos konferenciát a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen. A rendezvényen elhangzott, hogy a mérésekre szükség van, de csak hiteles információk alapján lehet megalapozottan tervezni, dönteni és cselekedni. Az NKE 2015-től évente jelentette meg tudományos háttérű kormányzati teljesítményértékelését, a Jó Állam Jelentést. Ennek szerkesztője, Kaiser Tamás egyetemi docens a konferencián elmondta, hogy 1990 után, a globalizáció terjedésével ugrásszerűen megnőtt a nemzetközi teljesítményértékelések száma és tematikája. Az NKE Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar tudományos dékánhelyettese szerint a nemzetközi méréseknél sok esetben nem a legfrissebb adatokból dolgoznak a szakemberek, ráadásul sok mérés esetében a módszertan sem ismert teljesen, „csak a végeredményt látjuk”. Ezért is jelennek meg egyre nagyobb számban a nemzeti mérési rendszerek, amelyek az országspecifikus problémákra is reagálnak. A konferencia előadásainak fontos mondanivalója volt, hogy a nemzetközi versenyképességi mérések egyes adatait, bizonyos részeit ajánlott fenntartásokkal kezelni, és semmiképp sem érdemes pusztán csak a versenyképességi rangsorokra vagy mérésekre alapozni a gazdaságpolitikát.

közreműködésével végzi el. „A 2011-ben elindított, évről évre több válaszadó részvételével zajló Integritás felmérésnek köszönhetően mára az Állami Számvevőszék egyedülálló adatbázissal rendelkezik a magyar közszféra intézményeinek integritási helyzetéről” – hangsúlyozta Domokos László elnök. Az állami szervezet vezetője rámutatott: „A korrupció megelőzés jegyében indított felmérés eredményei igazolják, hogy az ÁSZ kezdeményezése elérte célját. Az integritásszemlélet elterjedt és erősödik a közintézmények körében, hatékonyan hozzájárulva ezáltal a magyar közszféra átláthatóságához, korrupcióval szembeni védettségének erősítéséhez, végső soron a Jó Állam megvalósításához.”

Koltay András arról beszélt, hogy a közigazgatás megújításának fontos eleme az integritás fejlesztése, amely már évek óta jelen van az NKE képzési rendszerében. Az NKE rektora elmondta, hogy az integritás tanácsadó szakirányú továbbképzési szakon olyan szakembereket képeznek, akik azonosítani és elemezni tudják az adott szervezet korrupciós és integritási kockázatait, és kezdeményezik a korrupció megelőzésével, valamint az integritásirányítási rendszer kiépítésével és működtetésével járó szervezetfejlesztési feladatok megvalósítását. „Az Állami Számvevőszékkel kötött együttműködési megállapodás mostani bővítése lehetőséget ad arra, hogy az NKE az eddiginél is aktívabban kapcsolódjon be a magyar közszférával kapcsolatos integritásfejlesztésbe” – fogalmazott Koltay András.

A találkozón elhangzott az is, hogy a két intézmény az NKE által évente készített Jó Állam Jelentéshez kapcsolódó mérések területén is erősíti az együttműködést. A felek megállapodtak abban is, hogy a sorozatban kilencedik Integritás felmérés eredményeit közösen értékelik, majd ezután döntenek a további együttműködésről.

Az ÁSZ holland minta alapján, 2011-ben indította el a teljes magyar közszférára kiterjesztett Integritás felmérését. A kutatás célja az integritás kultúrájának, benne a korrupció elleni védelmet támogató eszközök meghonosítása, elterjesztése és megerősítése. Az évente kiadott elemzés célja az integritáskockázatok rendszerszintű feltárása, bemutatása, és ezzel a jól irányított állam egyik legfontosabb pillérének, az integritás kultúrájának az erősítése. A legfrissebb kutatásban minden korábbinál több, összesen 3451 szervezet vett részt, ami azt mutatja, hogy széles körben elterjedt a korrupciós kockázatok megelőzését szolgáló integritásszemlélet a magyar közszférában. A 2018-as kérdőív számos új kérdést tartalmazott, továbbá a kitöltők egyedi értékelést is kaptak. ●

Közép-Európa kihívásai a 21. században

A Nemzeti Közszolgálati Egyetemen működő Eötvös József Kutatóközpont Közép-Európa Kutatóintézete első nyilvános konferenciájának közép-pontjában a Közép-Európát érintő kihívások és a 21. századi perspektívák voltak. A tudományos rendezvényen előadást tartott Andrzej Nowak lengyel történész, publicista, aki nemzetközileg is elismert szakértője a témának. A rendezvényen elhangzott, hogy a közös közép-európai történelmi tapasztalatok „sorsközösségbe kovácsolták a térség országait”.

Közép-Európát szokás a „köztes” régióknak is hívni, hiszen az elnevezés a két nagy birodalom (német és az orosz) közé szorított területet jelöli. Egy olyan térségről van szó, amely mindig is egy érdekszféra volt, és amelyen a történelmi viszonyok éppen elfogadott mértéke szerint osztoztak az erősebb hatalmak. Sok, de nem túl nagy létszámú kulturális közösség élt itt együtt, keveredve egymással. Az első, majd a második világháború utáni békerendszerek új rendet és rendszert kényszerítettek a térségre. A fogalom a nyolcvanas években élte reneszánszát, amikor az értelmiség körében kibontakozott egy újfajta Közép-Európa-vízió – az egyesített Közép-Európáé. Nyilvánvalóvá vált, hogy a térség értelmiségét – nemzeti hovatartozástól függetlenül – erős tradicionális kapcsolatok, értékválasztásbeli hasonlóságok rokonítják egymással. Ezen országok nemzetéinek egyik fontos célja a jaltai világrend vasfüggönyének lebontása volt. Míg Kelet-Európa fogalma a szovjet táborba való tartozást jelentette, Közép-Európa azokat

Andrzej Nowak lengyel történész előadást tart az egyetemen

a nemzeteket foglalta magába, amelyeket a második világháború után soroltak be a Szovjetunió érdekszférájába. Bár ebből adódóan összekötötte őket a totalitáriánus diktatúra tapasztalata, magukat nem tartották a szovjet világhoz tartozónak. Egy olyan sorsközösség volt ez, amely nem csupán a mindennapokban érződött, hanem hatással volt a jövőről való gondolkodásra is. A konferenciát megnyitó beszédében Koltay András, az NKE rektora megemlékezett az 1335-ös visegrádi királytalálkozóról, ahol három nagy európai nemzet vezetői ültek össze. A találkozó célja egyértelműen az volt, hogy mind a Nyugattól, mind pedig a Kelettől elhatárolják, és önálló egységként definiálják magukat. Ady Endre költői megfogalmazásában ezek az országok Kelet és Nyugat közé vannak beszorulva és oda-vissza vergődnek közöttük. Össze kell fogniuk, hogy megfelelő választ tudjanak adni az őket fenyegető kihívásokra. Koltay András elmondta, hogy

ezekben a kérdésekben folytat komoly kutatásokat a Közép-Európa Kutatóintézet.

„Közép-Európa a kontinens szívében található, és rengeteg hagyománnyal rendelkezik” – fejtette ki előadásában Andrzej Nowak professzor. A nemzetközileg is ismert történész a közép-európai hagyomány részeként említette Molnár Ferenc Pál utcai fiúk című regényét, amely szerinte szinte mindent elmond a közép-európaiságról. „Molnár Ferenc kiválóan bemutatja a gyengébbek harcát az erősebbek ellen. A cél, hogy ne legyünk az erősek rabszolgái” – hangsúlyozta az előadó. A belső megosztottság az első világháborút követően jelent meg a térségben, hiszen gyengék voltak a nemzetek, és nem voltak képesek érdekeiket érvényesíteni a nagyhatalmakkal szemben. Bár a lengyelek korábban is megtapasztalták az orosz elnyomást, a második világháború után a közép-európai térség országai a szovjet érdekszférába kerültek. „Lengyelország számára ez különösen rossz élmény, s nem véletlen, hogy harccal válaszoltak a lengyelek a szabadságukért” – jegyezte meg, majd hozzátette: ez a negyven év áldozatokként hozta össze újra a közép-európai országokat. A 90-es évek már az Európába való visszatérésről szóltak, amelyet az európai intézményekbe való integráció jelentett. „Egy szélesebb közösséghez csatlakoztunk, új hagyományokat kellett elfogadnunk, és eltávolodtunk a régi azonosságunktól” – tette hozzá a professzor, aki szerint ez a „visszafogadás” nehezebb volt, mint ezer éve. Az előadó szólt arról is, hogy az európai integráció lehetőségével egyfajta versengés indult meg a nemzetek között. Ez a rivalizálás a minél gyorsabb csatlakozási vágyból fakadt, mivel mindegyik ország gazdaságának fejlődését a tagság megszerzésével járó előnyökben látta. A csatlakozás kapcsán elmondta, hogy „az Európai Unióban a nyugati országokkal egyenrangú partnerek szeretnénk lenni, s utolérni a fejlettebb gazdaságokat”.

Kiss Gy. Csaba, az ELTE professzora szerint fontos lenne regisztrálni a közép-európai közös emlékezhelyekről is. Elmondása szerint ezek olyan sajátos csomópontok, amelyek szerepet játszottak mind a négy visegrádi nemzet múltjában. Ilyenek például a közös uralkodóházak, vagy az olyan sorsfordító évek, mint 1848 és 1918, eljutva a magyar '56-ig, a csehszlovákiai '68-ig és a Szolidaritás 1980-as színrelépéséig. Ezeket vizsgálva Kiss Gy. Csaba szerint kirajzolódik előttünk Közép-Európa sajátos arca.

Mitrovits Miklós, a Közép-Európa Kutatóintézet munkatársa előadásában arról beszélt, hogy a nyugati országok és társadalmak a modern kori történelemben nem viszonyultak mindig megfelelően Közép-Európához. Ezen országokat a Nyugat periferiájához sorolták, és ez jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy Közép-Európa a centrumországokhoz képest kevésbé fejlett régió maradjon. ●

ÁNTK: új kar, új vezető

Interjú Smuk Péter dékánal

A képzési rendszer megújításától, a nemzetközi jelleg és a vezetői felelősségvállalás értékének erősítésétől is várja a közigazgatási képzések iránti érdeklődés növekedését a nemrégiben megalakult Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar első dékánja. A győri Széchenyi István Egyetemről érkező Smuk Péter szerint a jogelőd karok jellegzetességeit megőrizve egy új fejlődési pályára állíthatók majd a közigazgatási és a nemzetközi képzések is.

● **Pont egy olyan időszakban lett dékán, amikor egy igazán nagyra nőtt kart kell vezetnie az átalakulással járó nehézségekkel együtt. Hogyan bírja?**

Való igaz, hogy volumenében is egy nagy intézményről van szó, ezért korábbi munkahelyemhez képest nagyobb a „pörgés”: több mint 200 oktatónk és több ezer hallgatónk van. Ennek megfelelően jelentős az igazgatási szervezetben dolgozók száma is, s ha még a kar költségvetését is nézzük, akkor elmondhatom, hogy ilyen nagyságrendű projektet vagy intézményt vezetni megtisztelő és felemelő érzés, egy stratégiai kérdésekkel is foglalkozhatok, és ez azért nagy motiváló tényező. Egész jól bírom, köszönöm szépen.

● **Korábban a győri Széchenyi István Egyetemen dolgozott, és a kar vezetésében működött évek óta. Mi szolt a Nemzeti Közzolgálati Egyetem mellett?**

Egy ilyen helyzetben az ember nyilvánvalóan mérlegeli a lehetőségeket. Valóban, akár a jogi kar vezetésére is készülhettem Győrben, amely az ÁNTK-nál kisebb méretű. Ugyanakkor a győri oktatói-hallgatói közösséget jól ismerem, míg az ittenit még kevésbé, de igyekszem mindenkivel személyesen is találkozni. Új, bár nem ismeretlen számomra az NKE fenntartói szerkezete is, illetve a karon folyó képzések egy részét folyamatosan kell áttekintennem, már csak a közelgő tantervreform miatt is. A döntésemnél mérlegelni kellett a családi vonatkozásokat: emiatt és néhány győri órámmal miatt sem szakadok el teljesen a dunántúli regionális központtól. A jelenlegi dékáni pozícióm pedig jó lehetőség arra is, hogy

segítsem az NKE és a győri egyetem együttműködésének erősítését. Az ÁNTK mérete, küldetése, kapcsolatrendszere mind-mind bizsergető, izgalmas kihívás, olyan újdonság, amelyre nehéz lett volna nemet mondani. Úgy érzem, a pályám jelenlegi szakaszában kellő tapasztalat és erő van bennem ahhoz, hogy a dékáni munkát jó színvonalon ellássam.

● **A vezetői munkára mennyire kell megérni egy felsőoktatásban dolgozó oktatónak?**

Győri éveimben minden fontos alapelemét megismerhettem egy kar menedzsermentjének: két rektor és két dékán alatt is voltam dékánhelyettes, tanszékvezető, s korábban szakkollégiumi igazgató, illetve doktori iskola titkára is. Ezekben a pozíciókban gyakorlatot szereztem az oktatásszervezés, közösségszervezés, tudományszervezés, társadalmi kapcsolatok területén, mindezt az alkotmányjog, politikatudomány és a jogi képzések spektrumában. Tehát az oktatói karrieremmel párhuzamosan ilyen irányban is építkeztem az elmúlt években. Jogászként pedig az oktatói, tehetséggondozói élményeim segítettek abban, hogy a más hivatásrendekben dolgozó egyes ismerőseimmel szemben nem „használdtam el”, ezért ez a fajta frissesség is jól jöhet a dékáni munkámhoz. Adjunktusként sem voltam fittebb és motiváltabb, mint most!

● **Két alapvetően eltérő profilú kar összeolvadásából jött létre az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar. Mennyire fontos, hogy egyik jogelőd kar se veszítse el teljesen a korábbi identitását?**

Egy kar identitását alapvetően az oktatói közössége határozza meg. Itt most két olyan közösség találkozott, akinek tagjai részben már jól ismerték egymást, hiszen korábban is voltak kooperációk a karok között. Nem tartok attól, hogy ez az új, immáron összekapcsolódott oktatói közösség ne tudna megfelelően működni. A mindennapokban ugyanis nem lesznek nagymértékű változások: az oktatók ugyanazokat a tárgyakat fogják tanítani szinte ugyanazon az oktatási helyszíneken, mint eddig. Fontos azt is tudni, hogy alapvetően nem érheti egzisztenciális hátrány az oktatókat, dolgozókat sem csak azért, mert most más kar neve alatt tevékenykednek. Ez alól csak azon kevesek a kivételek, akik egyes tisztségek összevonása miatt „vesztették” el vezetői megbízásukat – nekik is sikerülhet azonban az új rendszerben testhezálló többletfeladatokat kínálni. Most már egy kar oktatói vagyunk, és közösen kell gondolkozni az új szakokról, szakanyagokról, hogy megtaláljuk azokat a fejlesztési irányokat, amelyekkel egymást támogatva új értéket hozunk az egyesüléshez. Mindenképpen várható ugyanis egy megújulás a képzésben, az aktuális tantervreformok reményeim szerint jó irányba fogják előmozdítani a kar működését, hallgatóink-munkatársaink munkáját, közérzetét.

● **Sokan kérdezték tőlem is, hogy az új kar nevéből miért maradt ki a közigazgatás szó, hiszen ennek a hagyományok miatt nemcsak gyakorlati, hanem szimbolikus jelentősége is lehet.**

Bár az ezzel kapcsolatos döntésben én még nem vettem részt, de szerintem ennek nincs akkora jelentősége, mint ahogy esetleg mások gondolják. Ez hasonló ahhoz, hogy az állam neve most hivatalosan Magyarország és nem Magyar Köztársaság. Hiszen az ország államformája továbbra is köztársaság, és a mi képzéseink fő profilja is marad a közigazgatás területén. Ugyanakkor ez a névváltozás jó üzenet lehet arról is, hogy nem kizárólagosan közigazgatási pályákra lehet tőlünk menni a diploma megszerzését követően. Az ÁNTK továbbra is az egyik fő képzőhelye lesz azoknak, akik a közzférában szeretnének elhelyezkedni, de a képzési rendszerünk „generalista” dimenziója azt is lehetővé teszi, hogy akár a magánigazgatásban is vállaljon valaki munkát, aki nálunk végzett.

● **Az elmúlt években több képzés esetében is egyfajta visszaesés figyelhető meg a felvételi jelentkezési számokban. Mit tervez tenni a kar vezetése ezen a területen? A demográfiai változások miatt a felsőoktatásban általánosan is megfigyelhetőek ezek a jelenségek. Ugyanakkor »**

nekünk arra kell törekednünk, hogy képzéseink olyan minőséget képviseljenek, amelyek vonzóvá teszik azokat a fiatalok számára. A nemzetközi képzéseknek mindenképpen van egy megfelelő húzóereje, ezért fontos feladatunk, hogy ezek presztízse megmaradjon vagy emelkedjen. Noha az ÁNTK neve alatt továbbra is megtalálható nemzetközi képzéseink esetében szintén a közszolgálati irány a meghatározó, de természetesen el lehet helyezkedni más szektorban is ezekkel a diplomákkal. Ez igaz a közgazgatási jellegű képzéseinkre is, amelyek esetében jó lenne, ha erősítenénk a nemzetközi és integrációs ismereteket. Az ugyanis mindenképpen vonzóbb lehetőség a fiataloknak, ha tudják, hogy a megszerzett diplomával akár az európai és nemzetközi vonal is nyitott számukra. Hamarosan meghirdetjük azt a karrierprogramot, amely az EU-s tisztségekre, versenyvizsgára készít fel. Nyitnunk kell a középiskolák irányába, fel kell mutatnunk a tehetséggondozási tevékenységünk eredményeit és a közgazgatási ösztöndíj kínálta lehetőségeket, s az új kihívásra, a bemeneti nyelvvizsga-követelményre a saját nyelvvizsgaközpontunk ingyenesen kínált vizsgáival készülünk.

● **Jelenleg is létszámstop van a közgazgatásban. Ez mennyire befolyásolhatja a közgazgatási képzések iránti érdeklődést?**

A létszámstop mellett a munkaerőhiányról is olvastam a sajtóban. Nekünk mint intézménynek a képzések minőségbiztosítására kell törekedni, a kormányzatnak pedig arra, hogy vonzóvá tegyék magát a pályát. Amit még tehetünk, hogy nemcsak a felvételi előtt álló középiskolásokat tájékoztatjuk hatékonyabban, hanem az alsóbb osztályokban tanulókhoz is „el kell menni”, hogy különféle tehetséggondozó és oktatást, művelődést támogató programmal szólítsuk meg őket.

● **A képzési kínálat hogyan változik majd, mennyire alkalmazkodik a hazai és nemzetközi trendekhez?**

Folyamatosan fejleszteni kell képzési rendszerünket, hogy egyre minőségibb és naprakészebb legyen a kínálatunk. Jelenleg négy új mesterszak beindítása van folyamatban, ezek a kiberbiztonság, a fejlesztéspolitikai, a nemzetközi gazdálkodás és a kormányzás, vezetés témakörét érintik. A következő évtől szeretnénk kidolgozni egy angol nyelvű alapképzési szak tantervét is. A tantárgyi reform keretében hamarosan az összes tantervet felül fogjuk vizsgálni. Ennek mentén az eddigi képzések tartalmilag és részben módszertanilag is meg fognak újulni. Ebben a folyamatban nagyon jól össze kell hangolni az oktatói és a hallgatói terheléseket is. Úgy vélem, a generalista, tehát több ismeretkörbe is bevezető, általános szakmai képzettséget adó,

és a specialista, a bizonyos szakterületeken elmélyültebb képzéseknek egyaránt helye van s lesz az intézményünkben. A közgazgatási és nemzetközi alapképzések szerintem megadják a szükséges látókört, kompetenciákat és értékrendet a hallgatóinknak; míg a mester- és szakirányú továbbképzések felajánlják a speciális szaktudást a karrier kiteljesítéséhez. Megbízható, a változásokhoz jól alkalmazkodó, tehát „okos” szakembereket és a társadalmi felelősségük tudatában lévő vezetőket egyaránt képzünk. Karunk oktatói közösségének tudatosan kell építkezni, mindegyik képzési szinten és dimenzióban kiváló partnerei, mesterei kell legyünk a hallgatóknak.

● **Egy felsőoktatási intézmény rangját és népszerűségét az is befolyásolhatja, hogy milyen neves, a tudományos munkában is elismert szakemberek oktatnak a falai között. Ebből a szempontból milyenek a kilátások?**

Ez a szempont nyilván a rangsorokban is számít, de én inkább azt mondom, hogy egy tapasztalt professzornak az értéke nem csak statisztikai. Elsősorban az iskolateremtő hatásuk nagy ezeknek a szakembereknek, akik megfelelően tudják mentorálni a hallgatókat. Látnunk kell azonban a kar erősségeit a fiatalok körében is: már a tanársegédek, adjunktusok, docensek értékes munkát végeznek, nemcsak a tanteremben, de a tudományos közéletben egyaránt – nagy tisztelettel adózom az ÁNTK ezen szorgalmas és elkötelezett kollégái előtt.

● **Mivel foglalkozik az ÁNTK dékánja, ha a napi munkavégzés után elhagyja a Ludovika Campust?**

Talán érthető módon, időm nagy részét a karral kapcsolatos tevékenységek teszik ki. Jelenleg néhány győri szerepvállalásom átalakításán is dolgozom, s ebben az időszakban, amikor igyekszem észszerűen kialakítani új bioritmusomat, családom, köztük két lányom támogatását is élvezem. A nagyobbik lányom most került a győri kosárákadémiára, szeretnék mindig a helyszínen szurkolni neki. Kicsit több mint hobbi a szüleimtől átvett nagy kert, amelynek a megújításán dolgozom: levendulát, fűszer- és gyógynövényeket termeszték, üvegházat építtek. Virágkötéssel, növényfeldolgozással is foglalkoztam volna, ha nem vitte volna el a dékáni megbízás a szabadidőm jó részét. Emellett focira, asztalosmesterségre, s a lányommal meseírással is jut némi idő. Ezek mind olyan rekreációs és kreatív, jobb agyféltekét mozgató tevékenységek, amelyek a jó vezetői gondolkodást és a higgadt, bölcs attitűdöt is segíthetik. ●

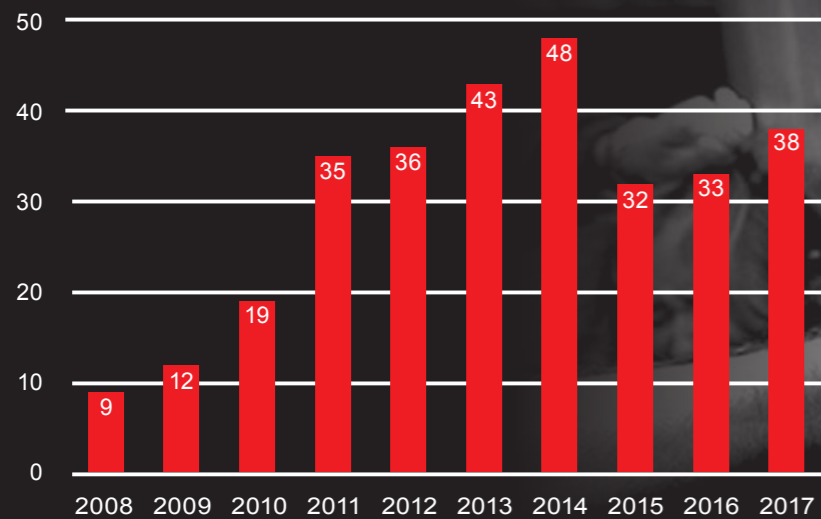
Szöveg: Szöör Ádám • Fotó: Szilágyi Dénes

Menedék a gyűlölet-bűncselekmények áldozatainak

„Nem szép dolog kicsúfolni a másikat!” – segíthet-e egy ilyen, óvodában elhangzó figyelmeztetés a gyűlölet-bűncselekmények elleni küzdelemben? Pici lépés lehet, de minden bizonnyal nem elegendő. A középiskolákban és egyetemeken is csak mostanság kezdenek beszélni arról, hogy a cigány, meleg vagy éppen zsidó honfitársainkat lehet-e egyáltalán nevükön nevezni ahhoz, hogy az ne hasson előítéletesen. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem egyik projektje sokat próbál tenni a gyűlöletbeszéd és a gyűlölet-bűncselekmények ellen.

KÖZÖSSÉG TAGJA ELLENI ERŐSZAKOS ESETEK SZÁMA

Nem előzmények nélküli az NKE, valamint spanyol, máltai, ciprusi egyetemek és civil szervezetek részvételével zajló Shelter (Menedék) projekt, amely a gyűlölet-bűncselekmények áldozatait segítené az egészségügyi ellátórendszeren keresztül. A kutatásokat, képzéseket, a társadalom elérését célzó kezdeményezés épp ennyivel több, mint elődei, hiszen az áldozat áll a fókuszban. A szakemberek azt mérik fel, hogy milyen elbánásban részesül egy előítéletes cselekmény áldozata, ha bekerül az egészségügyi ellátórendszerbe. A kutatók nyáron 60 kérdőívet és 20 interjút töltek ki orvosokkal, ápolókkal, szakdolgozókkal és a 112-es segélyhívó munkatársaival. Bár az elemzés még tart, az már most elmondható: az egészségügyi dolgozók számára sokszor ki sem derül, hogy valaki gyűlölet-bűncselekmény áldozata – mondta lapunknak Kozáry Andrea projektvezető, az NKE Rendészettudományi Kar egyetemi tanára. Persze, ha a bántalmazás súlyos, akkor a legtöbbször kiderül, hiszen maguk a betegek mondják el. Ilyenkor a kórház köteles értesíteni a rendőrséget, és nyomozás indul. A felmérés alapján megállapítható az is, hogy az egészségügyi dolgozók mindenkit ugyanúgy kezelnek. Arra hivatkoznak, hogy köti őket az esküjük, számukra az a lényeg, hogy gyógyultan távozzon a bajbajutott. Az interjúk alapján nem lehetett kiérezni, hogy mindezeket ne gondolnák komolyan – szögezte le kérdésünkre válaszolva Kozáry Andrea. Az egészségügyben dolgozók leterheltek, örülnek, ha legjobb tudásuk szerint elvégzik a munkájukat, és nem kutakodnak a sérülések

hátterét illetően. Pozitív hozzáállásukat jól tükrözi a kutatók gyermektraumatológiai osztályon felvett interjúja, amelyben az ott dolgozók egy iskolai verekedésből bekerült cigány gyerek esetéről számoltak be, akit származása miatt ért inzultus. A további sérüléseket megakadályozandó: az orvosok tovább tartották benn a gyereket, ami egyfajta pozitív diszkrimináció volt részükről. Nekem nagyon pozitív volt megélni – meséli a professzor –, hogy a kórházban fekvő roma gyerekek hálásak, mert érzik, hogy befogadják őket, törődnek velük, hiszen ők is a társadalom tagjai. Más társadalmi csoportokkal szemben árnyaltabb a kép. Az egészségügyi dolgozók beszámoltak például hajléktalanokról, akik esetében az ápolatlanság visszataszító lehet számukra, ám az ellátás itt sem maradhat el. A Shelter projekt kérdőíveinek feldolgozása mind a négy részt vevő országban jelenleg is tart. A Nemzetközi és Európai Rendészeti Tanszék egyetemi tanára arról is beszélt: sajnálatos, hogy mentősökkel nem sikerült interjúkat készíteni, pedig nagyon fontos lett volna, elvégre az egészségügyi ellátórendszer tagjaiként ők találkoznak elsőként a gyűlölet-bűncselekmények áldozataival. Ennek is megvan azonban a magyarázata. Az anonim adatfelvétel ellenére a mentősök azért nem vállalták a válaszadást, mert gyakran ők maguk is áldozattá válnak. Ráadásul tartanak is ettől, mondjuk meg is van rá az okuk. Nemrég történt, hogy egy beteg rokonai szétverték a kikerülő mentőautót, mert szerintük az túl lassan ért oda. Az eset kapcsán Györfi Pál, az Országos Mentőszolgálat szóvivője

azt mondta: kollégái 5 perc alatt értek ki a helyszínre. Ennek ellenére az esetkocsi személyzetét szitkozódva, fenyegetőzve fogadták. A mentősök félelmükben rendőri segítséget kértek, és mivel ki sem tudtak szállni a kocsiból, készültek elhagyni a helyszínt. Erre a rokonok még idegesebbek lettek és ütni, rúgni kezdték az esetkocsit. A rendőrség eljárást indított az ügyben. A felmérés is megerősíti: a mentősök tartanak az áldozattá válástól, ha pedig ennek hangot adnak, akkor még inkább erős ez a félelem.

A Shelter projektnek a kutatáson túl gyakorlati felhasználási lehetőségei is vannak. A tervek szerint jövő év elején elindul egy képzési-oktatási program a Semmelweis Egyetemmel közösen. Orvostanhallgatóknak, nővéreknek, ápolóknak és remélhetőleg mentősöknek tartanak majd érzékenyítő tréninget és ismeretterjesztő foglalkozásokat. Az elképzelések szerint a 8–10 órás alkalmakon 180 fő vesz részt 30 fős csoportokban, hogy megismerje, hogyan kezelje a gyűlölet-bűncselekmények áldozatait. Az NKE a rendőrtisztek képzése mellett a rendőrségen belül is sokat tesz az információ átadásáért. Idén júliusban jelent meg például az országos rendőrfőkapitány

„ELŐÍTÉLET MOTÍVÁLTA CSELEKEDET”

A gyűlölet-bűncselekmény tükröfordítása az angol „hate crime” kifejezésnek, bár mostanában inkább az „előítélet motíválta cselekedet” kifejezést használjuk, hiszen az elkövető azért követte el cselekményét, mert előítélettel viseltetik a sértett társadalmi csoportja iránt. Kozáry Andrea szerint minden olyan cselekmény idetartozik, amely valaki ellen védett tulajdonsága, például a bőrszíne, nemzeti, etnikai, faji, vallási csoporthoz tartozása, fogyatékosága, nemi identitása miatt irányul, és idesoroljuk a hajléktalanság miatti fizikai vagy lelki terrort is. A szakember szerint, ha egy elkövető azért bánt valakit, mert hajléktalan, azt súlyosabban szankcionálja a Büntető Törvénykönyv is. Kozáry Andrea lapunknak elmondta, hogy nagyon kevés statisztika áll rendelkezésre a gyűlölet-bűncselekmények előfordulásáról. Ami van, azzal meg az a gond, hogy mást mutat a rendőrségtől kapott statisztika, és megint mást a civil szervezeteké. Előbbi 2016-ig évente 30-40 esetet sorol fel, de 2017-ben 233-ról számolt be, míg a civil szervezetek évente több száz ilyen esetet regisztrálnak, és jelentenek a hatóságoknak. Csak egy nemzetközi példa: az Egyesült Királyságban évi 60-65 ezer ilyen esetről lehet tudni, amelyet jelentettek, és a rendőrség is foglalkozott vele.

utasítása, ami elvárja, hogy az állományt meg kell ismertetni a gyűlölet-bűncselekmények fogalmával, a jelenséggel szemben harcolni kell, és fontos a megelőzés is. Kozáry Andrea azt mondja: reményei szerint ez még szorosabbra fűzi a kapcsolatot a civil szervezetekkel, akikhez az áldozatok sokszor szívesebben fordulnak, mint a rendőrséghez. Az NKE-n már évek óta nagy sikerrel zajlik a gyűlölet-bűncselekményekkel foglalkozó kurzus, amely a rendőrtisztjelöltekben is tudatosítja: ha valakit azért bántanak, mert például zsidó, menekült vagy fogyatékos, akkor az elkövetők ellen szigorúbban fel kell lépni. A kurzust vezető Kozáry Andrea tapasztalata az, hogy a tréningek végére a hallgatók érzékenyebbek lesznek a téma iránt, gyakran szakdolgozatok is születnek, a megszerzett tudás pedig a munka világában is kamatoztatható. Az ORFK-n belül létezik ugyanis egy gyűlölet-bűncselekmények szakvonal. Minden megyében vannak szakvonaltartók, akikhez az állampolgárok közvetlenül is fordulhatnak, illetve ők azok a szakemberek, akikkel a civil szervezetek kapcsolatot tartanak.

Hogy egy olyan projekt, mint a Shelter, hogyan járulhat hozzá az áldozatok elfogadásához? A kérdésre a lehetséges válaszok: a téma felszínen tartása, a publicitás és a rendezvények sora. Az elfogadást szolgálhatja a nyilvánosság elérése a közösségi médiában, szórólapokon. Nemrégiben jelent meg egy kormányhatározat, amely a gyűlölet-bűncselekményekhez kapcsolódó fogalom, az antiszemitizmus definícióját rendeli megismertetni a felsőoktatásban, a rendészeti szakgimnáziumokban és az utca rendőrnél, azaz a végrehajtó állomány tagjainál. A Tett és Védelem Alapítvány erőfeszítéseinek köszönhetően pedig az oktatók is eljutnak az általános iskolák felső tagozataihoz és a középiskolák osztályfőnöki óráira, valamint rendészeti ismereteket is tanító középiskolákba, hogy elmagyarázzák a tiszteletlen szövegek környezet káros, emberi méltóságot sértő hatásait. Az NKE kutatói pedig a kérdőívek felvétele, a kiértékelés és az oktatás, érzékenyítés mellett – a projektben vállaltaknak megfelelően 2020 novemberéig – egy nemzeti jelentést is elkészítenek ebben a tárgykörben. Addig pedig marad a jó tanács: azokat a kifejezéseket és megnevezéseket, amelyek gyűlöletkeltésre alkalmasak lehetnek, mindig kezeljük kellő érzékenységgel, a szövegek környezetnek megfelelően. Ugyanakkor merjünk nevükön nevezni például kisebbségeket, amire megerősítésként szolgálhat annak a szegedi orvosnak az esete, akitől megkérdezték a beteget: „Ön cigány származású?” A válasz ez volt: „Nem, én cigány vagyok!” Az orvos – bevallása szerint – tudatosan nem a „roma” kifejezést használta. ●

Sikeres légtérrendészeti missziók a Baltikumban

Szeptember elején hazatértek a magyar légierő egységei Litvániából. Négy hónapon át védték a balti országok légterét, ezalatt 50 éles riasztásuk volt. A Magyar Honvédség májustól 96 emberrel és négy JAS 39-es Gripen vadászgéppel látta el a szolgálatot a litvániai Šiauliai repülőbázison. Feladatuk a repülőgépek azonosítása és az ottani lakosság biztonságérzetének erősítése volt. Hasonló missziók a jövőben is lesznek, amelyekben talán a Nemzeti Közszolgálati Egyetem képzésén részt vett pilóták is szolgálnak majd.

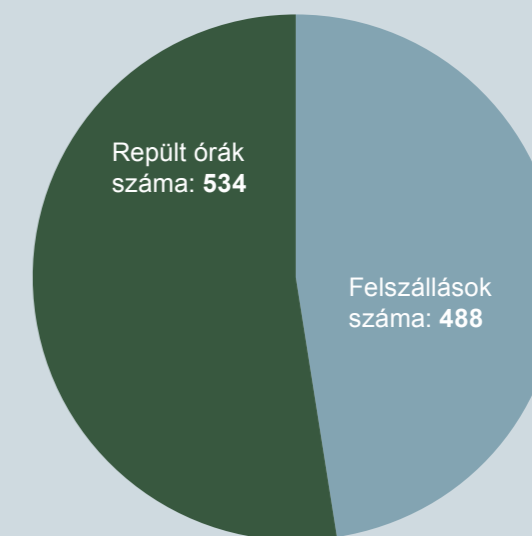
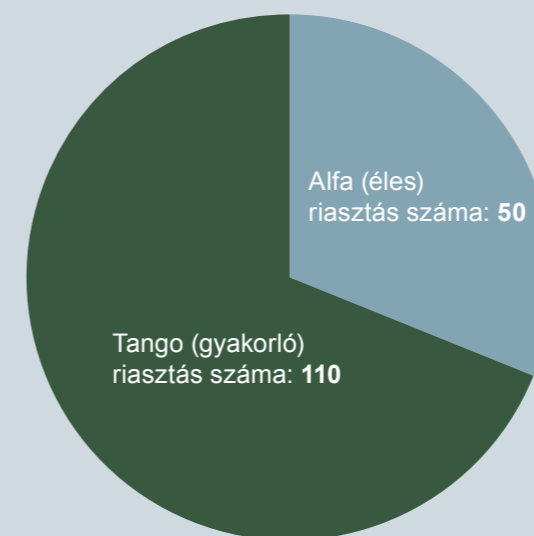
A balti légtér napjainkban, főleg a Krím félsziget annektálása óta az egyik kiemelten „forró” pontja Európának. Európához a kalinyingrádi enklávét helyezkedik el a legközelebb, amely kiemelkedő jelentőséggel bír a NATO és az Európai Unió biztonságpolitikájában. A baltikumi légtérrendészeti missziók alapfeladata a három balti ország: Észtország, Lettország és Litvánia fegyveres légtérvédelmi készségének ellátása a NATO alárendeltségében, rotációs alapon. A misszió hivatalos megnevezése Magyar Honvédség Balti Fegyveres Légvédelmi Készenléti Alegység (MH BAP FLKA, a továbbiakban: BAP). A balti államok

2004-es NATO-csatlakozása óta a mostani volt az 50. váltás. A Magyar Honvédség 2015 után már második alkalommal vett részt a küldetésben. Hazánk vezető nemzetként a litvániai Šiauliai repülőbázisról látta el feladatait, együttműködve a megerősítő erőkkel: a Spanyol Királyi Légierővel (F-18-as repülőgéppel), valamint az Észtországban állomásozó brit Királyi Légierővel (Eurofighter Typhoon típusal). A magyarok spanyol, lengyel és angol repülőgépekkel, valamint a nem NATO-tag Svédország és Finnország egységeivel közösen különböző gyakorlatokon vettek részt. A szárazföldi csapatok közvetlen légi támogatása és a tengerészeti erőkkel

való együttműködés is a tennivalók között volt, akárcsak a civil rendezvényeken, repülőnapokon, ünnepeken való szerepvállalások, amelyek a helyi lakosság biztonságérzetének növelését szolgálták. Idehaza leginkább a riasztások kapcsán értesülhettünk a balti alegység jelenlétéről. „A riasztások olyan légi járművekre történnek, amelyek nem rendelkeznek az ICAO-szabályok által előírt feltételekkel: érvényes repülési tervvel, aktív idegen-barát felismerő rendszerrel, valamint nem rádióznak az adott civil légiforgalom-irányítási egységgel. Ezek hiányában a légi járművek veszélyeztetik a civil légi forgalmat, ezért szükséges az azonosításuk. A riasztások során az elfogott és azonosított légi járművek minden esetben a nemzetközi légtérben tartózkodtak, vagyis nem sértették meg a balti országok légterét” – magyarázta lapunknak a riasztások legjellemzőbb okait Ugrik Csaba dandártábornok, a csapat parancsnoka. Hogy a riasztás elrendeléséig tartó folyamatot értsük: a légi adatok a németországi Egyesített Légi Művelési Központba (CAOC – Combined Air Operation Centre) érkeznek be. Ha az előbbieken említett hiányosságokkal repül be a légtérbe egy légi jármű, a központ elrendeli a riasztást a litvániai Karmélavában lévő Légi Irányítási Központon, majd a bázisközponton keresztül a magyar készütségeknek. Az éles riasztás elrendelésétől a leggyorsabban levegőbe kell emelkednie a Gripeneknek. A pilóták a kiegészítő ruházat (G-nadrág, túlélőmellény) felvétele után kirohannak az előkészített

gépekhez. Indítás után megkapják a riasztási parancsot, ami a felszállás utáni tennivalókat határozza meg. Ezt követően a pilóták felveszik a kapcsolatot a „vadászirányítással”, akik végrehajtják a rávezetést a célra. Ezután megtörténik az azonosítás, majd a visszatérés a bázisra. Amúgy a Gripen géptípus teljesen alkalmas az ilyen feladatok végrehajtására, hiszen az összes fedélzeti berendezése NATO-kompatibilis. Ugrik Csaba megfogalmazása szerint a feladat nem különbözött a Magyarországon alkalmazottaktól, viszont a környezet teljesen más volt. „Itt adott esetben felfegyverzett repülőgépekről volt szó, amelyek néha agresszív manőverekkel próbálták megakadályozni az azonosítást, vagy védekező manővereket alkalmaztak; mindezeket egy számunkra szokatlan környezetben, a hideg Balti-tenger felett” – tette hozzá a dandártábornok. A műszakiak részére a korlátozottabb logisztikai támogatás, a szerényebb hangárkörülmények, valamint az állandó hadrafoghatóság biztosítása jelentett kihívást. A családtól való távollét is befolyásoló tényező. Egy ilyen misszióban a parancsnok feladatai is több részből tevődnek össze: az együttműködések koordinálása mellett reprezentációs tevékenységeket is ellát. Katonásan fogalmazva, „a település” ideje alatt a parancsnok képviseli a Magyar Honvédséget különböző rendezvényeken. Ilyen volt a litván vezérkarfőnök váltása, vagy a következő települő erő, esetünkben a belga fél fogadása, valamint az átadás előkészítése. »

A MAGYAR VADÁSZGÉPEK RIASZTÁSAI A BALTIKUMI LÉGTÉRMISSZIÓBAN

KÉPZÉSEK A MISSZIÓK SIKERÉÉRT

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem is részt vesz a kanadai repülőgépvezető-képző programra készülő pilóták felkészítésében. Palik Mátyás ezredes, az NKE HHK katonai repülési dékánhelyettese lapunk érdeklődésére elmondta: a kanadai kiképzésre pályázókra a repülőorvosi vizsgálat után négy hónapos elméleti felkészítés vár az NKE szolnoki székhelyű tanszékein. Az NKE-n indult hajózóképzés esetében a jelentkezési korhatár 25 év, de célszerűbb, ha a felvételiző a húszas évei elején van. A felvételi eljárásban való részvétel alapfeltétele az érettségi bizonyítvány, illetve a megfelelő nyelvtudás. Tehát főiskolai vagy egyetemi diploma nem szükséges a jelentkezéshez, mivel alapszakként (BSc) indul, osztatlan képzésben. A honvédtiszti alapképzést folytató szakokra a jelentkezési feltétel angol nyelvből tett államilag elismert B2 szintű (korábban középfokú) komplex (korábban C típusú) nyelvvizsga-bizonyítvány vagy azzal egyenértékű okirat megléte. Az állami légiközlekedési alapszakra (állami légijármű-vezető és katonai repülésirányító, 2020-tól katonai repülőműszaki) is a hivatalos felsőoktatási felvételi eljárás folyamatában lehet jelentkezni. Fontos kiemelni, hogy csak ezt követően, a felvételi eljárás keretében kerül sor a katonai alkalmassági és a háromnapos repülőorvosi alkalmassági vizsgára, továbbá egy személyes elbeszélgetésre, amelyen a jelentkező kompetenciáját, motivációját mérik fel. A bejutás legfontosabb kritériuma a kifogástalan egészségi állapot. Az alapszakon belül ez évtől már három szakirány indul: az állami légijármű-vezető szakirány, a katonai repülésirányító szakirány és a katonai repülőműszaki szakirány. Az állami légijármű-vezető szakirányra a tervezetten 10–20 fő, a katonai repülésirányító és a repülőműszaki szakirányra 5–15 fő nyerhet felvételt, az alkalmas jelentkezők számától és az igényektől függően. A szakirányokra az előző éveknek megfelelően többszörös túljelentkezés várható.

Amint az előbbiekből sejthető, egy ilyen misszió rengeteg felkészülést igényel parancsnoktól, pilótától, műszakiaktól egyaránt. Ehhez pedig elsősorban képzések szükségesek, aminek legfőbb terepe az NKE. Az egyetem alapfokú képzéseket biztosít a légierő számára nagyon fontos pilóta, repülő-műszaki, elektronikai harc, irányító, vadászirányító, repülőter-üzemeltető szakszemélyzetek számára. Az alapképzést követően nagyon sok szakképzésre van szükség, amely specifikus, szükséges tehát a kapcsolatfelvétel a külföldi tanintézményekkel. „Mivel öt évente csak pár szakember kineveléséről van szó, a mai világban ezt duális képzés keretében lehet a leghatékonyabban megvalósítani, így a szövetséges országokkal való együttműködésben látom a jövőt. Ez előrevetíti, hogy már az alapképzés nyelve egy szint után az angol kellene hogy legyen, így a további szakképzésnél ez már nem jelentene gondot” – szögezte le a balti alegység parancsnoka, aki szerint az MSC-képzésnél a résztvevők alacsony száma miatt szintén a nemzetközi környezetben való tanulást kell erősíteni. Ugrik Csaba az utánpótlással

kapcsolatban a fiatalok megszólítását látja a legfontosabbnak: 18 évesen már késő, a pályára irányítást már a középiskola első két osztályában meg kell kezdeni. Ebben a feladatban – véleménye szerint – az NKE-nek is komoly szerepet kell vállalnia. Az egyetem képviselői sok-sok partneriskolában megjelennek a pályaorientációs napokon, és tájékoztatják a középiskolásokat ezekről a lehetőségekről is. A baltikumi légtérrendészeti misszió befejezése után is zajlik az élet a légierőnél. A legfontosabb a kecskeméti repülőter felújításának befejezése, hogy az állomány újra onnan tudja ellátni a feladatait. A másik fontos tevékenység a tapasztalatok feldolgozása, az utánpótlás, azaz a Kanadából érkezettek kiképzése, valamint a jártasságuk fenntartása és továbbfejlesztése a levegő-levegő, valamint a levegő-föld feladatokat illetően – mondta lapunknak Ugrik Csaba. Információnk szerint Magyarország 2022-ben ismét részt vesz majd a balti légtérvédelemben. ●

Szöveg: Tasi Tibor • Fotó: honvedelem.hu, Szilágyi Dénes

Enyhülés vagy patthelyzet?

Már több mint egy éve határozza meg akár napi szinten is a világgazdaság folyamatait az Amerikai Egyesült Államok és a Kínai Népköztársaság közötti kereskedelmi háború. A témáról Csizmazia Gáborral, az Amerika Tanulmányok Kutatóintézet vezetőjével és P. Szabó Sándorral, a Kína-tanulmányok Tanszék vezetőjével beszélgettünk.

A TRUMP-ADMINISZTRÁCIÓ KERESKEDELEMPOLITIKÁJA

Donald Trump amerikai elnök külvilággal való kapcsolata általánosságban is komoly viták tárgya, kereskedelempolitikája pedig kiváltképp ellentmondásos megítélésnek örvend. „Az alapprobléma az, hogy éppen az a Washington fenyegetőzik protekcionista védővámokkal, amelynek igényei mentén fektették le a nemzetközi szabadkereskedelem főbb mérföldköveit, például 1944-ben a Bretton Woods-i rendszer, majd 1995-ben a WTO révén” – fogalmazott Csizmazia Gábor. Az elmúlt évtizedekben azonban számos új trend jelent meg a globális világgazdaságban és a kereskedelemben, amelyek nem feltétlenül kedvezők az Egyesült Államok számára. Az Amerika Tanulmányok Kutatóintézet vezetője szerint Donald Trump leginkább az amerikai külkereskedelmi hiányt nehezíti, amely szerinte a kereskedelmi partnerek írott és íratlan normaszegéseiből fakad. „Wilbur Ross kereskedelmi miniszter és Peter Navarro, a Fehér Ház Kereskedelem- és Iparpolitikai Hivatalának vezetője, illetve Trump

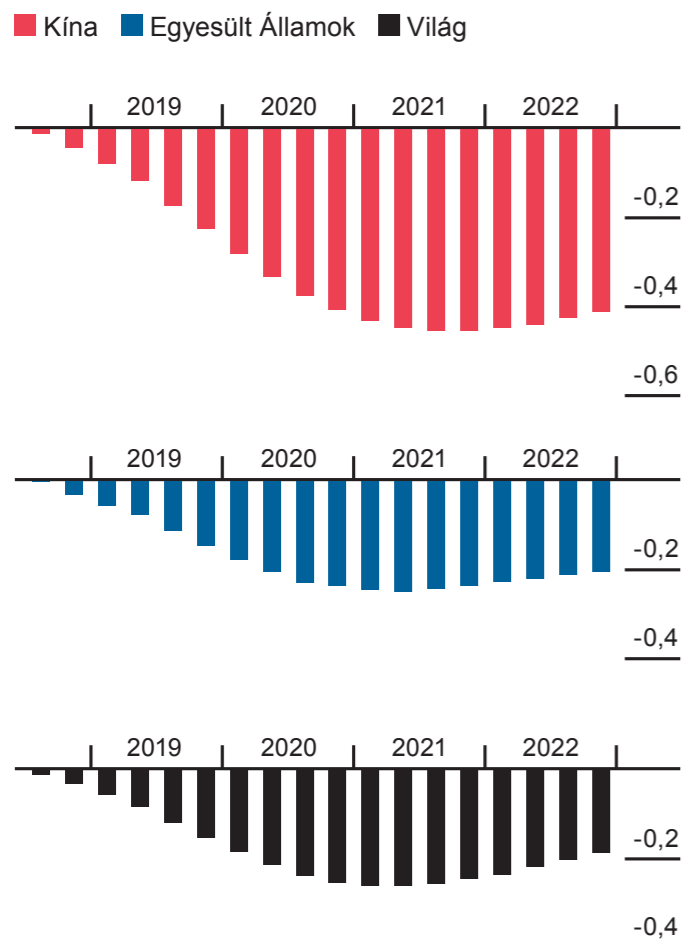
elnök tanácsadója hivatalba lépésük előtt, 2016-ban arról írtak, hogy már jó ideje kereskedelmi háború zajlik a világban. Ennek megfelelően a Trump-adminisztráció olvasatában a védővámok a megrendszabályozást szolgálják, amit alátámaszt Robert Lighthizer kereskedelmi főképvisele 2018-as kereskedelempolitikai jelentése, külön megemlítve a szabadpiaci alapú kereskedelempolitika agresszív – akár unilaterális úton történő – betartatásának amerikai szándékát” – hangsúlyozza a szakember. Az intézetvezető elmondta azt is, hogy a kereskedelmi eszközöket az elnök teljesen más kérdésekben is használja, például „a Mexikó felől érkező illegális migrációs nyomás mérséklése kapcsán”.

A KÍNAI GAZDASÁG

„Kína 1978-ban szakított a szovjet tervezetelmű gazdasági modellel, és fokozatosan tért át a szocialista piacgazdaságra, az új »Nyitás és reform« elnevezésű politikájával” – magyarázza lapunk érdeklődésére P. Szabó Sándor. Ezt követően dinamikus növekedés következett be, amely több mint három évtizedig jellemezte a kínai, elsősorban »

A KERESKEDELMI HÁBORÚ GDP-RE GYAKOROLT LEHETSÉGES HATÁSA SZÁZALÉKBAN

exportvezérelt gazdaságot. „Számptalan külföldi üzleti szereplő döntött úgy gazdasági okokból, hogy áthelyezi Kínába, főként az alacsony hozzáadott értékű termékek gyártását” – fogalmazott az NKE ÁNTK oktatója. 2010 után Kína a világ második legnagyobb gazdaságává vált, a növekedés üteme pedig hosszú éveken át az évi 10 százalékot is meghaladta. Ez persze a kínai kormány szerint is túlzónak bizonyult, így a gazdasági vezetés erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy ez a gazdasági fellendülés valamelyest csillapodjon. „Fontos látni, hogy ma már Kínában jelen van a legmodernebb technológia és a kitűnő high-tech is” – hangsúlyozza a tanszékvezető. Kína az Egyesült Államok államkincstárának legnagyobb külföldi tulajdonosa és egyben – Japán mellett – a legnagyobb hitelezője is.

A LEGFŐBB ÉRDEKELLENTEK

Csizmazia Gábor szerint a kereskedelmi vita magját elsősorban az amerikai külkereskedelmi hiány okozza, amelynek mértéke 2018-ban 419 milliárd dollár volt az összesen nagyjából 660 milliárd dollár értékű, kétoldalú árukereskedelmen belül. „Ez önmagában nem feltétlenül tragikus, tekintve, hogy a kétoldalú kereskedelmi deficitek megtévesztők lehetnek: a transznacionális cégekkel teli globális termelési láncok révén egy termék előállítás és értékesítése során több tucat ország is érintett lehet, így a pontos nemzetgazdasági előnyök/hátrányok kimutatásához elmélyültebb elemzés szükséges” – fejtegette ki az oktató. Az országok közötti másik jelentős érdekellentét a szellemi tulajdon védelme kapcsán merül fel. Az amerikai cégek és maga az állam is már az Obama-adminisztráció alatt is problémásnak minősítette azt a kínai gyakorlatot, amely ipari (kiber) kémkedés útján a szellemi tulajdon lopásának is minősíthető. „E biztonsági kérdés mellett amerikai (és nyugati) panaszok érkeznek Washingtonba arról, hogy a kínai állam nemcsak külön támogatásban, adókedvezményben vagy kedvezőbb hitelekben részesíti a kínai cégeket, de a beérkező külföldi multik érvényesülését piaci korlátozásokkal vagy részleges technológiai transzfer kötelezettségével is terheli” – emelte ki. P. Szabó Sándor ugyanakkor úgy véli, hogy az amerikai–kínai ellentét éppen abból fakad, hogy Trump elnök számára is fontos belpolitikai cél az alacsony hozzáadott értékű termékek ipara és a munkahelyek védelme, illetve a munkahelyteremtés is. Eközben Kína növelni akarja a magas hozzáadott értékű termékek gyártását, miközben meg kívánja őrizni szerepét az alacsony hozzáadott értékű termékek előállításában is.

VÉDŐVÁMOK ÉS GAZDASÁGI KÖVETKEZMÉNYEK

P. Szabó Sándor szerint a kereskedelmi háború súlyos problémát okoz a kínai gazdaságban is. „A kínai export gyengélkedik az elmúlt években, a gazdaságot egyre inkább a belső fogyasztás húzza” – szögezte le a Kína-szakértő. Trump elnök eddigi, 25 százalékos védővámjai 2018 júliusától három körben, összesen 250 milliárd dollár értékben léptek életbe, amire a kínai fél ezzel párhuzamosan összesen 110 milliárd dollár értékben, 5–25 százalékgig terjedő

AZ EU-VAL IS „HÁBORÚZOTT” AZ USA

Washington arra készül, hogy a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) engedélyével kiveti a büntetővámokat az európai termékekre – jelentette be október elején Robert Lighthizer, az Egyesült Államok kereskedelmi főképviselője. Ez azt jelenti, hogy az USA megemelheti a vámtarifákat az európai gyártású repülőgépekre és helikopterekre, továbbá olyan fogyasztási cikkekre is, mint például a sajtók vagy a borok. Közölte, hogy Washington mindaddig fenntartja a büntetővámokat, amíg az Európai Unió meg nem szünteti az Airbusnak nyújtott, a WTO szabályaival összeegyeztethetetlen támogatásokat. Donald Trump amerikai elnök mindentől függetlenül 25 százalékos pótvám bevezetését fontolgatja az európai gépjárművekre és autóalkatrészekre. Amerikai sajtóértesülések szerint az elnök döntése ez ügyben novemberre várható. Az Európai Unió novemberben hivatalba lépő új vezetői jelezték Washingtonnal, hogy szeretnék elkerülni a kereskedelmi háborút.

vámokkal válaszolt. A mindennapokban érezhető hatásokról egyelőre még nehéz pontos képet adni. Csizmazia Gábor konkrét példaként említette, hogy Trump elnök mosógépekre kivetett váma az e termékek hazai gyártóit hivatott védeni, ugyanezen cégek később az acél- és alumíniumvámok miatt megnövekedett gyártási költségeikre panaszkodtak. De ezen vámok az elnöki oltalom alá szánt amerikai autóiparnak sem kedveznek. „A vámnak tehát valóban lehetnek – az importált termékekkel versengő – haszonélvezői, de az importtermékekre támaszkodó cégek és fogyasztók rosszabbul járhatnak” – mondta lapunknak az Amerika Tanulmányok Kutatóintézet vezetője. A kínai „válaszcsepások” egy része az amerikai mezőgazdasági termékekre – elsősorban gyümölcsökre és sertés húsról – irányult, így ebben a gazdasági szektorban is érződnek a vámháború hatásai. Beszűkül az amerikai farmerek termékeinek kínai piaca, ráadásul utóbbi importigényét egyre inkább az amerikai agrárszektor

nemzetközi – köztük brazil, ausztrál és kanadai – versenytársainak bevonásával igyekezik kielégíteni. „Ennek megfelelően az amerikai gazdák helyzete romlott, amin a szövetségi kormány több milliárd dollár értékű támogatásokkal próbál javítani. Donald Trump számára ez már politikai kérdés is: az elnök szükség esetén 2020-ra is ígért pénzügyi támogatást, ami a közelgő elnökválasztások fényében fontos lehet” – hívta fel rá a figyelmet.

KILÁTÁSOK, MEGOLDÁSI LEHETŐSÉGEK

Az elmúlt két évben folyamatosan történtek kereskedelmi tárgyalások Egyesült Államok és Kína között, amelyeket olykor a megegyezés reménye jellemez, máskor pedig újabb tarifafelnyezetések híre árnyékol be. „Az egyeztetéseknek, úgy tűnik, némi lendületet adott Donald Trump és Hszi Csin-ping elnök személyes találkozója a 2018 decemberében tartott G20-csúcson, így hasonló remények fűződtek a 2019. júniusi G20-csúcsához. Augusztusban aztán újabb akadályba ütköztek a felek, ami a fentebb említett vámemeléseket helyezte kilátásba, így jelenleg enyhülésnek még nincs komoly jele” – nyilatkozta Csizmazia Gábor. Ezzel kapcsolatban számos szakértő úgy gondolja, hogy az Egyesült Államok és Kína közötti, olykor konfrontációs, máskor pedig kooperatív viszony egyensúlya fogja meghatározni a globális hatalmi rend alakulását a jövőben. ●

Szöveg: Juhász Katalin

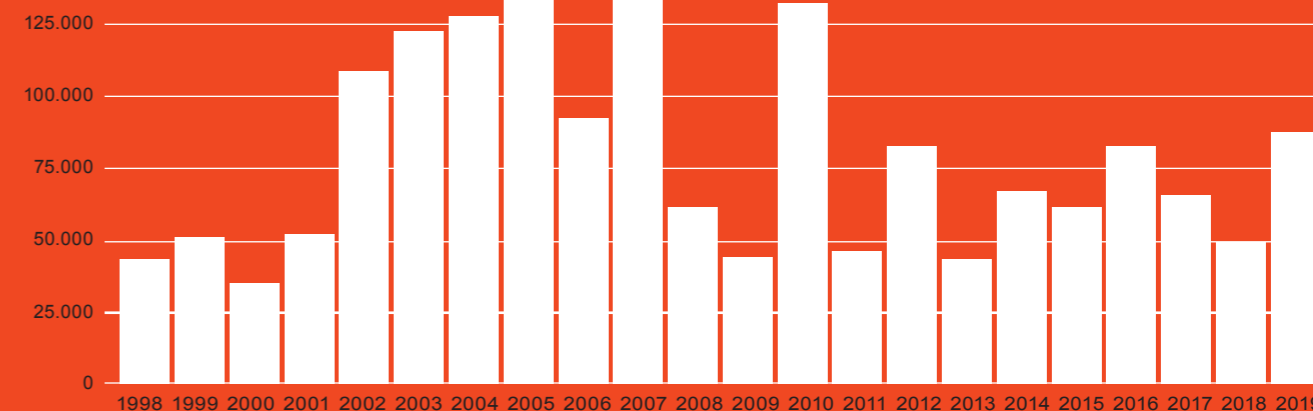
Még mindig lángolnak az amazonasi esőerdők

Jelentősen növelik a légszennyezettség mértékét az amazoniai erdőtüzek, amelyek idei felerősödése világszerte hatalmas pánikot és felháborodást keltett a közvéleményben. A nagyrészt emberi eredetű tüzek megfékezése komoly problémát jelent a szakembereknek, ráadásul az ökológiai, az egészségügyi és a gazdasági hatásai egyelőre felbecsülhetetlenek. Az okokról, a következményekről és a megoldási lehetőségekről kérdeztük az NKE két oktatóját, Restás Ágostont és Hetesi Zsoltot.

ERDŐTÜZEK MINDIG IS VOLTAK ÉS LESZNEK IS
A kiterjedt erdőségekben már az ősidőkben is a természet velejárája volt az erdőtűz, amelyet általában a viharokat kísérő villámok okoztak. Restás Ágoston szerint az erdőkben vagy az azok környékén élő törzsek ehhez a tűzfrekvenciához

alkalmazkodva alakították ki gazdaságukat és életüket, majd a mesterségesen gyújtott tűz tudásának birtokában már maguk is befolyásolták és alakították azt. Az alezredes hozzátette, hogy ez a jelenség ma is létezik: az Amazonas mentén élők a nagyobb művelhető vagy legeltethető területért,

AZ ERDŐTÜZEK SZÁMA BRAZILIÁBAN 1998-TÓL NAPJAINKIG

gazdasági haszon érdekében gyűjtik fel az erdőket. Sok esetben a faanyagot a gyorsabb és olcsóbb megoldás érdekében egyáltalán nem is hasznosítják. „Az így szerzett területek nagyjából 10 évig képesek kimutatható előnyhöz juttatni a felhasználóikat” – vélekedett a Katasztrófavédelmi Intézet Tűzvédelmi és Mentésirányítási Tanszék vezetője. A jelenleg is égő területek mérete még műholdról sem határozható meg pontosan. „Mintegy 20 ezer négyzetkilométerről lehet szó, ami nagyobb, mint Magyarország ötöde” – véli a tűzoltó alezredes. Fontos megjegyezni, hogy a szakemberek nemcsak az erdőtüzeket veszik számba, hanem valamennyi nyílt téri természeti tüzet is, így a füves, bozótos, szavanna jellegű területek tüzeit is. Az Amazonas-medencében pusztító tüzek összesített száma nem rekord, égett már ennél több helyen is az erdő korábban, bár kétségtelen, hogy a jelenségnek most politikai vonatkozásai is vannak. „A jelenlegi tüzek emberi eredetűek, ami összefügg egyrészt a marhatartással, másrészt a szójatermő területek iránti igény növekedésével. Az EU 2,5 millió tonna szóját termel, és 11 millió tonnát importál, ennek egyharmadát Braziliából” – fejtette ki Hetesi Zsolt, a Víz- és Környezetbiztonsági Tanszék oktatója.

A HELYI KÖZÖSSÉGEKET IS BE KELL VONNI A MEG-ELŐZÉSBE

Számos módszer ismert az erdőtüzek megelőzésére, illetve oltására. A helyi közösségek felvilágosító kampánya és a megelőzésüket biztosító alternatív gazdasági megoldások segíthetik a felesleges pusztítás elkerülését. A fejlődő országokban számos program igazolja, hogy a helyi közösségek bevonásával a tűzzel jól is lehet bánni (ún. community based

fire management). A megelőzés mellett kulcsfontosságú, hogy minél hamarabb észleljük a kialakult tüzet, hiszen leginkább ettől függ, hogy milyen gyorsan kezdhető meg maga az oltás. „A műholdas tűzdetektálás sajnos még nem alkalmas a korai észlelésre, azok rendszerint a ritkán lakott területek esetén nevezhetők hatékonyak. Száraz időszakokban egyes területek fölött bevett gyakorlat a repülőgépekkel, sőt ma már akár a drónokkal történő légi felderítés alkalmazása is. Hosszabb ideig fennálló veszélyeztetettség esetén a fix telepítésű kamerás tűzdetektáló rendszerek lehetnek hatékonyak” – hangsúlyozza Restás Ágoston. A szakember elmondta, hogy a tűzoltás eszköze a tűz milyenségén múlik, vagyis az alacsony tűzintenzitás, kis lángmagasság esetén kézi szerszámokkal is elvégezhető az oltás, így lapáttal vagy szikracsapóval is, míg a nagyon intenzív tüzeknél már a repülőgépes tűzoltás sem mindig jár eredménnyel. Ezekben az esetekben sokszor csak az időjárás megváltozása segíthet. Ugyanakkor olyan módszerrel is találkozhatunk, amikor az éghető anyagot „eltakarítják” a tűz útjából. „Ez kis tűzintenzitás esetén történhet a már említett kéziszerszámokkal is, közepes intenzitásúaknál járművek igénybevitelével, például bulldózerrel, nagy intenzitás esetén pedig akár ún. ellentűz gyújtásával is” – jegyezte meg a tanszékvezető. A közhiedelemmel ellentétben Hetesi Zsolt rávilágított arra a tényre, hogy nem az Amazonas-medencében lévő esőerdők termelik a légköri oxigén 20 százalékát. „Az Amazonas azért fontos, mert a szárazföldi élőhelyek közül nagyjából az utolsó összefüggő területű érintetlen biomok egyike. Az oxigént, amelyet termel, többé-kevésbé el is fogyasztja, tehát nem termel többletoxigént. Az erdő egy nagy, természetes szénlerakat, és ha azt elégetik, akkor a szén szén-dioxidá alakul és a légkörbe jut, valamint megszűnik »

CSÖKKENT AZ ERDŐTŰZEK SZÁMA

Hivatalos adatok szerint az aggasztó júliusi és augusztusi növekedés után jelentősen csökkentek szeptemberben az amazonasi erdőtűzek. A Nemzeti Űrkutatási Intézet adatai szerint augusztushoz képest 35,5 százalékkal kevesebb volt az erdőtűz. Így is 19 925 tüzesetet jegyeztek fel szeptemberben, amikor az 1998 óta vezetett hivatalos adatok szerint amúgy is több tűz van, mint augusztusban. A nemzetközi figyelem hatására Jair Bolsonaro brazil elnök 60 napos tűzgyújtási tilalmat rendelt el, és katonaságot vezényelt az érintett területekre. Tudósok szerint a nagy esőerdők létfontosságú szerepet játszanak az általános felmelegedés leküzdésében.

egy nagyon értékes, fajokban gazdag élőhely” – fogalmazott. Ha nem sikerül minél előbb megoldást találni az erdőtűz problémájára, akkor jelentősen zsugorodhat a Föld élőrendszere, számos ott élő faj kihalhat.

ÖSSZEFOG A VILÁG?

Az augusztus végén rendezett G7-csúcson – amely a legfejlettebb ipari országokat tömöríti – a részt vevő államok egy azonnali, 20 millió dolláros segély nyújtásában állapodtak meg. Az összeg számszerűen soknak tűnhet, viszont az ilyen kiterjedésű tüzek teljes oltási költségéhez képest – ha valóban el akarjuk oltani azokat – meglehetősen kevés. „Ha csak a légi tűzoltást tekintjük, egy üzemóra költsége az alkalmazott repülőtől függően kb. 10–20 ezer dollár óránként, ami 1–2 ezer repülési óra költségét fedezhetné. A jelenleg ott lévő több mint 20 repülőgéppel számolva ez átlagosan kevesebb, mint 75 repülési órát jelent” – hangsúlyozza Restás Ágoston.

A gyakorlatban ez az összeg néhány napos, legfeljebb egyhetes repülési költséget fedez, ami önmagában természetesen óriási segítség, viszont a kiterjedés méretéhez

képest már meglehetősen szerény. Más módszer alapján számolva 1 km frontvonal repülőgépes tűzoltásának a költsége körülbelül 140 ezer dollár, vagyis a felajánlott összeg nagyjából 150 km oltására lenne elegendő. Egy-egy frontvonalat átlagosan 1 km-esnek véve ez 150 tűz eloltásának a költségét jelenti, míg a detektált tüzek száma ma már meghaladja a 3 ezret is. Szeptember közepén Brazília és Egyesült Államok egy 11 éves időtartamra szóló, 100 millió dolláros befektetési alapot hozott létre az Amazonas biodiverzitásának megőrzésére. A régióban Brazília, Kolumbia, Bolívia, Ecuador, Peru, Suriname és Guyana abban egyezett meg, hogy összehangolják katasztrófavédelmi tevékenységüket és az Amazonas műholdas megfigyelését, valamint oktatási programokat indítanak el közösen, hogy jobban bevonják a fenntartható fejlődés kialakításába az őshonos közösségeket. Emellett António Guterres ENSZ-főtitkár javaslata alapján szeptember 20–23. között az amazonasi helyzetnek szenteltek találkozót az ENSZ Közgyűlés ülészakán.

KÁROK ÉS KÖVETKEZMÉNYEK

A Föld egészén nap mint nap számos tűz lobban fel, amelyekről nem is hallunk annak ellenére sem, hogy méretüket tekintve egyes afrikai országokban, így Angolában vagy Kongóban sokszor súlyosabb a helyzet, mint most Brazíliában. Ezek az országok azonban sem gazdasági szempontból, sem politikailag nincsenek reflektorfényben, így az átlagember számára az ottani erdőpusztulások észrevétlenek maradnak. „Nem alábecsülve a jelenlegi károk mértékét, azt gondolom, hogy annyi haszna mégiscsak van a mostani amazoniai erdőtűzeknek, hogy olyan, eddig soha nem látott mértékű média- és politikai figyelmet sikerült velük kelteni, amely szerencsés esetben akár katalizátora is lehet a jövőbeni hatékonyabb erdőgazdálkodás megalapozásának, a méltányos és célszerű természetvédelemnek, valamint a fejlettebb tűzvédelmi fejlesztések finanszírozásának” – hívta fel rá a figyelmet Restás Ágoston. „Az őserdőben élő, elszigetelt törzsek számára, akik az erdei ökoszisztémával összhangban éltek, ez rövid és hosszú távon egyaránt kedvezőtlen. Azon helyi lakosok azonban, akik így földhöz jutnak, rövid távú nyertesei a történetnek, de hosszabb távon a trópusi őserdő eltűnése sokkal több kárt okoz majd nekik is, mint hasznot. Felborul ugyanis a természetes vízkörforgás, az erdő vízmegtartó és vízkörforgást előidéző szerepe kiesik, az esőzések rapszodikussá válnak, a hirtelen esők pedig elmoshatják a trópusok amúgy is érzékeny termőtalaját” – nyilatkozta Hetesi Zsolt. ●

Szöveg: Juhász Katalin • Fotó: Reuters

„A kutatás nem magánügy, hanem nemzeti érdek”

A magyar alkotmányos és politikai gondolkodás hagyományait is vizsgálja a Nemzeti Közszolgálati Egyetem egyik nemrégiben létrejött kutatóintézete. Az Eötvös József Kutatóközpont keretében működő Politika- és Államelméleti Kutatóintézet vezetőjével, Hörcher Ferencsel kutatási terveik mellett a kereszténység és a politika kapcsolatáról és az illiberalizmus fogalmának meghatározásáról is beszélgettünk.

- **Mi hívta életre az intézetet, miért van szükség az egyetemen egy ilyen jellegű szervezetre?**

Idén jött létre a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen az elit kutatóbázis megteremtését célzó Eötvös József Kutatóközpont, amelynek egyik intézete vagyunk. A mi feladatunk a politikai filozófián és az államtudományokon belül a politika- és államelméleti kutatások folytatása, a tudományterület meghatározó hazai és nemzetközi fórumain való publikálás, hazai és külföldi konferenciák szervezése és bekapcsolódás a szakterület vezető magyar és nemzetközi kutatási hálózatába. Kiemelt küldetésünknek tartom a magyar nyelvű tudományosság ápolását, de a nemzetközi együttműködésre is szükség van.

- **Szakmai múltja mennyire predestinálja az intézet vezetésére?**

Filozófusként politikai filozófiával, elsősorban a konzervativizmus és a liberalizmus elméletével foglalkoztam, jelenleg is dolgozom az MTA BTK Filozófiai Intézetében, amelynek hat éven át igazgatója voltam. Emellett alapítóként oktatója vagyok a Pázmány Péter Katolikus Egyetem bölcsészkarán működő államelméleti doktori iskolának. Úgy gondolom, hogy szakmai múltam, kapcsolatrendszerem arra is jó lehet, hogy minél több neves kutatót tudjunk az NKE-re csábítani.

- **Milyen konkrét kutatási témákkal foglalkoznak és ezek mennyire aktuálisak, ha a mai politikai közbeszédet nézzük? A politika olyasmiről, ami velünk él, ezt kár is lenne tagadni. Ráadásul én politikai filozófusként egy kicsit szabadabb vagyok, mint a politikatudósok. A politikatudományi képzésben az értékítéleteknek, a személyes elfogultságoknak nincs helye, ott a tények, az empirikus adatok dominálnak. A mi intézetünk azonban filozófiai, politikaelméleti és eszmetörténeti irányultságot vállalt fel, a szélesebb értelemben vett keresztény humanista hagyományhoz kapcsolódóan. E kutatások keretében olyan témákat dolgozunk fel, mint például az angolszász konzervativizmus klasszikusai vagy a magyar alkotmányos és politikai gondolkodás hagyományai. Igaz, van egy, talán még az előzőeknél is nagyobb volumenű kutatásunk, ami az alkotmányos politika témakörében empirikus alapozottságú, európai összehasonlító vizsgálódás. Pócza Kálmán intézetvezető-helyettes kollégám koordinálásával egy, reményeink szerint 25 országra kiterjedő, átfogó kutatás indul az alkotmánybírók gyakorlatának nemzetközi összehasonlítására. Ez a kérdés már csak azért is aktuális, mert manapság sok kritika éri a magyar alkotmánybíráskodást, és célszerű pontosan megvizsgálni, hogy a kontinensen lévő más alkotmánybírók hogyan működnek. »**

A magyar alkotmányos hagyomány több száz évre tekint vissza, és az alaptörvényünk világosan fogalmaz, hogy a történelmi alkotmány vívmányait figyelembe véve kell az alkotmánybíráskodásnak is működnie.

● **A kereszténység és a politika kapcsolatának vizsgálata szintén érdekes kutatási területnek ígérkezik, főleg egy olyan országban, ahol ez sokszor a közbeszéd tárgya is.**

Hogy hazánkban mennyire fontos történelmi hagyománya van a kereszténység gondolkörének, talán nem kell külön hangsúlyozni. A kommunista korszak erőszakosan háttérbe szorította ezt a hagyományt, és ebből következően a kereszténységgel vitatkozó, szekuláris politikai rendszer is itt él velünk valamilyen értelemben, a posztkommunista örökséget mindmáig érzékeljük. Az Európában politikai viták keresztüzébe kerülő migráció kapcsán is felmerül a gondolat, hogy az európai identitásnak a kereszténység adja az alapját. Ez azért fontos, mert csak az a kultúra tud befogadó lenni, amelyik biztos önmagában, és biztos a saját alapjait illetően. A Nyirkos Tamás kollégám által irányított kutatásunkban például a magyar miniszterelnök által is felvetett keresztény szabadság problémakörét is értelmezzük, az aktuális vitákon túlmenően tudományos alappal és igényel, nemzetközi fórumokra is eljutva.

● **Gyakran találkozunk ma Magyarországon olyan véleményekkel, hogy az egyházak, azok egyes képviselői túlzottan belefolytak a politikai küzdelmekbe. Érdemes-e ennek az eszmetörténeti hátterét is vizsgálni?**

Az, hogy az egyház milyen közéleti szerepet vállal, alapvetően a saját döntésén múlik, illetve a tanításán, amely ezt meghatározza. Úgy gondolom, hogy társadalmi kérdésekben lelkiismeretileg is indokolt állást foglalnia az egyháznak. Az állam és az egyház 19. század végi szétválásától egyértelművé vált, hogy az állam feladata szekuláris feladat, annak nincs egyházi normák által előírt tartalma. Viszont mi egy keresztény kultúrában élünk, alapító királyunkat például az egyház szentként tiszteli. Az a politika, amely ebben a kultúrában működik, maga is szükségszerűen keresztény ihletésű politikai kultúra. Nem tud az állam kilépni a saját kulturális előfeltételeinek a rendszeréből, egyszerűen ez a fundamentuma, miközben eleget tesz az állam és az egyház szétválását alkotmányos követelményének is.

● **Említette korábban, hogy filozófusként a konzervativizmus és a liberalizmus eszméjével is foglalkozott. Ezek mennyit változtak az elmúlt évtizedekben? Gondolok itt arra, hogy a magyarországi és most már a nemzetközi politikai közbeszédben is megjelent az illiberalizmus kifejezés, amelyet viszont nem mindenki tud megfelelően értelmezni. Nagyon fontos, hogy a politikai eszmék történetileg bontakoznak ki, és folyamatosan fejlődnek, változnak. A klasszikus, 19. századi hőseink számára, Kölcseytől mondjuk Tisza Istvánig, a nemzeti liberalizmus egy olyan keretrendszer volt, amelyik nemzeti alapokon, de a liberális**

elvek figyelembevételével, azt érvényre juttatva próbált működni. A liberalizmus a 20. század első harmadára világba került, tekintélye csökkent, ezért is alakulhattak ki a totalitárius rendszerek Európában. Azok, akik magukat manapság liberálisnak nevezik, maguk is elszakadtak már az eredeti, 18–19. századi hagyományoktól. A korábbi, szabadelvűséget hirdető liberális felfogás helyére egyre inkább egy olyan ideológia lépett, amelynek a központi gondolata az egyenlőség hangsúlyozása, ami ilyen szempontból közelebb áll a szocializmushoz vagy akár a kommunizmushoz is, mint a klasszikus liberalizmushoz.

● **Az illiberalizmussal nem vesznek el azok az értékek, amelyeket a klasszikus liberalizmus képviselt?**

A magyar miniszterelnök korábbi tusnádfürdői beszédében világossá tette, hogy az az illiberalizmus, amire ő utalt, biztosítja az egyéni szabadságjogokat és a „rule of law”, a törvények uralmának érvényesülését. Nem arról van szó tehát, hogy ezeket sutba kellene dobni, hanem azt a fajta politikai ideológiát kritizálja, amely a liberalizmusra hivatkozva, de a klasszikus liberális elvektől elszakadva egy egyenlőségpárti, illetőleg a többségi társadalommal szemben újabb és újabb kisebbségi csoportokat védelmező, aktivista politikai ideológiát folytat.

● **A konzervativizmus eszmerendszeréből mit érdemes vizsgálni, kutatni?**

A 19. századi Magyarországon a nemzeti klasszikusaink a nemzeti liberalizmus eszmerendszerét képviselték elsősorban, így a konzervativizmus nem volt különösebben erős ebben az időszakban. De voltak olyan értékei, amelyeket érdemes feltárunk és átörökítenünk a 21. századi viszonyrendszerbe. Ilyen például a lojalitás, a hagyományok tisztelete és az áldozatvállalás. Szintén a konzervatívok által képviselt érték az a fajta európai léptékben való gondolkodás, amely számunkra ma is kulcskérdés. Az európai nagypolitikában való hatékony szerepvállalásunkra a legnagyobb esély a V4-es formációval van. Ez egy hosszú múltra visszatekintő, ennyiben konzervatív, arisztokratikus hagyomány, amely európai dimenziót ad a magyar politikai örökségnek.

● **A liberalizmus és a konzervativizmus mellett mennyire nyert teret Magyarországon a kereszténydemokrácia ideológiája?**

A magyar politikai hagyományban Antall József és hagyatéka révén a rendszerváltás óta jelen van a kereszténydemokrata örökség is, és látszik, hogy ehhez a hagyományhoz is kötődni kíván a jelenlegi kormányzat. Egyébként amennyivel gyengébb Európában a konzervatív hagyomány, annyival erősebb a kereszténydemokrata örökség, aminek viszont

az angolszász világban nem értik a jelentőségét, mert ott a konzervativizmus az erős mind a mai napig.

● **A jobboldali, baloldali jelzőknek van-e még értelme? Kategorizálhatók-e így a jelenlegi pártok?**

Ha történetileg nézzük, akkor az úgymond jobboldali táborot olyan értékek kötik össze, mint mondjuk a nemzeti szuverenitás fogalma, amely szerint a nemzet a saját ügyeit maga intézi. A baloldaliságnak pedig tiszteletre méltó elvei az egyenlőség vagy a szolidaritás fogalmai. Egy alkotmányos demokrácia akkor tud jól működni, ha a baloldal és a jobboldal egyaránt karakteres, erős. Magyarország számára történelmi kudarc, hogy a rendszerváltás után nem tudott egy autentikus baloldali gondolat meggyökeresedni. Mivel történetileg változnak, ezért nyilvánvalóan van átjárás a jobboldali és a baloldali fogalomrendszerek között.

● **A kutatások kapcsán milyen együttműködések tervezhetőek házon belül és azon kívül?**

Nyilvánvaló, hogy ugyanazon az egyetemen belül – még ha külön intézetekbe is szerveződünk – mindenkinek érdeke az együttműködés, a szinergiák megtalálása. A kutatóintézeteken belül csoportokban, projektekben kell gondolkodnunk, nem egyéni kutatások mentén. Az Eötvös Központon belül is lesznek közös kutatási projektek, mint ahogy az egyetem karain működő kutatókkal is szoros kapcsolatot tervezünk. Részt veszünk bizonyos új tantárgyi és mesterképzési formák kidolgozásában is.

● **A kutatások eredményei hogyan jelennek majd meg az oktatásban?**

Ezek az eredmények nemcsak a konferencia-előadások anyagában vagy publikációkban jelenhetnek meg, hanem reményeink szerint tananyagokban, tankönyvekben is. Az egyetem alapképzési rendszerének átalakítása folyamatban van, amelyben megjelenik majd a politikai eszmével, a politikai gondolkodás történetével foglalkozó kurzus is, amelynek a tematikáján a mi intézetünk is dolgozott. Szerintem az egyetem számára létkérdés, hogy ne pusztán jó szakembereket képezzen, hanem olyan hallgatókat bocsásson ki a falai közül, akik a nemzet ügyéért és ezért a politikai közösségért áldozni, szolgálni is hajlandók. Emellett pedig feladatunknak tekintjük a tudomány népszerűsítését, a nyilvánosság szélesebb köreinek megszólítását is, hiszen nem magánügy a politikával kapcsolatos elméleti kutatás, hanem mindenkit érint, ha tetszik, nemzeti érdek. ●

OKOSVÁROSOK a köz szolgálatában

Az okosváros fogalma, akár maga a technológia, folyamatosan változik. Leggyakrabban „élhető város”-ként használjuk az angol „smart city” kifejezésnek megfelelően, amely alatt minden esetben egy korszerű és emberközpontú, modern települést értünk. A hazai és nemzetközi okosvárostrendekről a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen rendezett szeptemberi konferencián is tájékozódhattak az érdeklődők. Cikkünkben ezekből mutatunk be néhányat.

„Az okosváros olyan település vagy településcsoport, amely természeti és épített környezetét, digitális infrastruktúráját, valamint a területén elérhető szolgáltatások minőségét és gazdasági hatékonyságát korszerű és innovatív információtechnológiák alkalmazásával, fenntartható módon, lakosainak fokozott bevonásával fejleszti” – olvasható az okosvárosokat is érintő 2017-es kormányrendeletben. Mivel a jövő egyik fő gazdasági tényezője a város, ezért a Digitális Jólét Program 2.0-ban (DJP 2.0) az Okos Város – Smart City fejlesztésekkel az a cél, hogy a települések, a polgárok, a vállalkozások és a közösségek minél szélesebb körben ki tudják használni az ezen fejlesztések kínálta lehetőségeket. „A DJP 2.0 egyrészt szeretné megteremteni az okosváros településfejlesztési megközelítés és a hagyományos településirányítás összhangját, másrészt hozzá kíván járulni ahhoz, hogy az okosvárosi fogalom és intézményrendszer szervesen illeszkedjen a magyar közigazgatási, elsősorban önkormányzati és területi közigazgatási jogrendszerbe és jogalkalmazási gyakorlatba” – szól a programleírás.

A Lechner Tudásközpont weboldalán található egy példatár menüpont, ahol számos nemzetközi és hazai jó gyakorlatról

olvashatnak az érdeklődők. Ha Magyarországra rákeresünk, 104 találatot kaphatunk, ami azt jelzi, hogy hazánkban is egyre több település és cég foglalkozik okosváros-fejlesztésekkel. Talán nem meglepő módon a legtöbb fejlesztést (41) Budapesten találhatjuk.

Vannak köztük ismertebbek, mint például a budapesti tömegközlekedést segítő BKK FUTÁR mobilalkalmazás, amely a legmodernebb technológiai vívmányokat alkalmazva biztosítja, hogy a fővárosi közösségi közlekedési hálózatot igénybe vevők a lehető legtöbb információhoz juthassanak, ezáltal a leggyorsabban érjék el úti céljukat. A műholdas járműkövetésen alapuló rendszer a BKK számára lehetővé teszi a budapesti forgalom valós idejű, folyamatos, 24 órás felügyeletét, a menetrend szerinti közlekedés fenntartását, rendkívüli helyzetben pedig a gyors és hatékony közbeavatkozást. De jól ismert a közösségi közlekedésfejlesztésben a Bubi, amely egyesíti az egyéni közlekedés szabadságát a kötöttpályás közlekedés megbízhatóságával. A közösségi városfejlesztést támogatja a Budapest Dialog weboldal, amelyen a helyi lakosság és az önkormányzatok egyaránt

megoszthatják fejlesztési ötleteiket, projektjeiket egymással. A portál interaktív felülete a lakossági fejlesztési javaslatokat segíti célba juttatni, míg az önkormányzati projektek esetében a fejlesztésben, a közösségi tervezés folyamatának támogatásában nyújt segítséget. De vannak jó példák okosváros-fejlesztésekre a fővároson kívül is. A tatabányai cég által fejlesztett Mobil GO mobilalkalmazás a közhasznú tartalmak mellett egy Intelligens Út Asszisztens funkciót is tartalmaz. Ez – különösen a Magyarországra látogató vendégek számára – vonzó és naprakész információkat tartalmaz, miközben elvezet a kiválasztott célállomáshoz. A hazai lakosság számára pedig egy mindig kéznél lévő, hasznos, magyar digitális tartalmakat megjelenítő applikáció, amely tartalmazza a környék valamennyi vállalkozását egy helyen, digitális formában. Hasonló platformra épül egy szentendrei cég fejlesztése is. Az „okos parkolási zóna”, a parkolót keresőket mobiltelefonos applikáció vezeti a szabad helyekhez, illetve út menti kijelző tájékoztat a szabad helyek számáról. Debrecen különösen élen jár a fejlesztésekben: smartcity-konceptiójuk lényege egy intelligens, innovatív, élhető, hatékony, fenntartható, okos, egészséges és tehető város megteremtése. A fejlesztések három nagy területre fókuszálnak: közlekedés, digitális írástudás és energetika. A konkrét fejlesztések között találunk intelligens közlekedési gyalogátkelőhelyet, elektromos kukásautót és QR-kódos turisztikai tájékoztató rendszert. Az NKE-n rendezett konferencián a nyíregyházi digitális gazdasági fejlődésről átfogó képet is kaphattak az érdeklődők. Kézy Béla, a MEGAKOM Tanácsadó Iroda ügyvezetője szerint, „ha egy város képes a digitális gazdaság által támasztott kihívásokhoz alkalmazkodni, akkor hosszú távon sikeres lehet. Ha nem, az a város fejlődése szempontjából komoly kockázatokat rejtethet.” A szakember tapasztalatai szerint az okosvárosok tanulnak egymástól, de a változáshoz idő kell. „Ahhoz, hogy a város okos legyen, az okos embereknek tudatosnak kell lenniük” – fejtette ki. Mint mondta, sikerült összeállítaniuk egy olyan programot, amely jó irányba tereli a digitális gazdaság fejlesztését Nyíregyházán.

DIGITÁLIS TÉRSÉGFEJLESZTÉSI SZAKEMBERKÉPZÉS INDUL

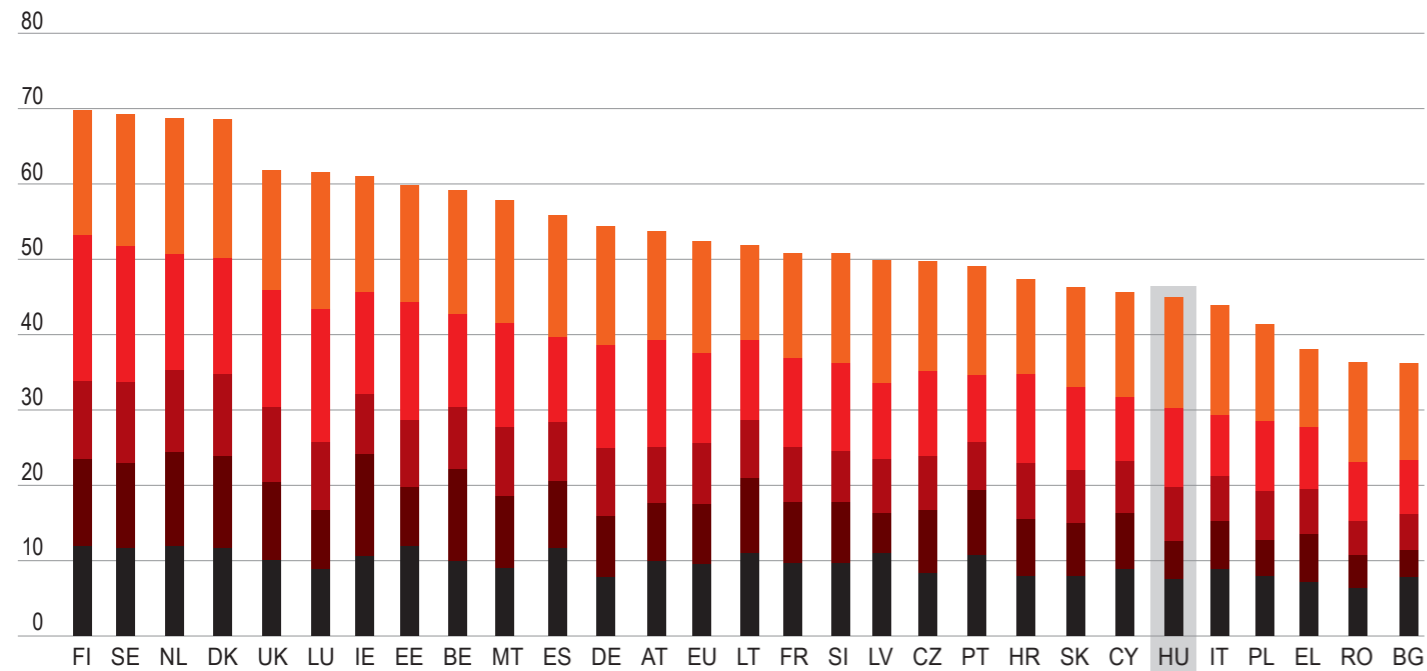
„Az okosvárosok fejlődésének azt a célt kell szolgálnia, hogy Magyarországon ne szigetszerű, hanem komplex fejlődés valósulhasson meg, és az állam szolgáltatásait a lehető legkisebb településen is el lehessen érni” – hangsúlyozta Tuzson Bence, a Miniszterelnökség közszolgálatért felelős államtitkára a Civitas Sapiens '19 – Okos Város Szakmai Konferencián. Mint mondta, közös társadalmi cél, hogy 2030-ra Magyarország Európa egyik legélhetőbb országává váljon, amihez több területen komoly előrelépésre van szükség. „Az okosváros ügye, a digitális technológiák hatékony használata a jó államhoz és a jó közigazgatáshoz is elvezető út” – fejtette ki Koltay András ugyanezen a rendezvényen. Az NKE rektora elmondta: szeretnék az egyedülálló és páratlan lehetőségeket biztosító Ludovika Campust és magát az intézményt is olyanná fejleszteni, hogy az egyetemi polgárok és a campusra látogatók is igénybe vehessék a legmodernebb digitális szolgáltatásokat. „Az NKE olyan oktatás-módszertani reformot fog végrehajtani a következő években, amely ezeket a technológiákat a képzések javára, az egyetemi oktatás hasznára fordítja” – hangsúlyozta. Elhangzott, hogy a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemmel és az Edutus Egyetemmel együttműködésben az NKE-n indul el a digitális térségfejlesztési szakember szakirányú továbbképzés, amely „nyilvánvaló jele az intézmény elköteleződésének a digitalizáció iránt”.

A városhálózatok tekintetében számos példaértékű nemzetközi gyakorlat is ismert. Tomasz Kulisiewicz, a lengyelországi URBACT kontaktpont szakértője Lengyelország okosváros-fejlesztéseiről szólva elmondta, hogy az okosváros fogalma folyamatosan változik, hiszen a technológiának köszönhetően állandóan új kihívások jelennek meg a városi környezetben. Az okosváros azt a technológiát jelenti, amit okos módon arra használunk »

A DIGITÁLIS GAZDASÁG ÉS TÁRSADALOM FEJLETTSÉGÉT MÉRŐ MUTATÓ (DESI) SZERINTI 2019-ES RANGSOR

■ 1. Internet-hozzáférés ■ Humán tőke ■ Internetes szolgáltatások használata
■ A digitális technológiák integráltsága ■ Digitális közszolgáltatások

fel, hogy élhetőbb legyen a település. Ugyanakkor az embereknek kellene a technológia elé helyezni, és az intelligens megoldásokat kellene támogatni. Az okosváros-fejlesztéseknél fontos, hogy azok a helyi szereplők bevonásával valósuljanak meg.

„Globális verseny van az újabbnál újabb technológiák létrehozásával és elsajátításával kapcsolatban” – állapította meg Aldo Vargas, a lengyelországi URBACT szakértője. Meglátása szerint Európában is tetten érhető ez a technológiai verseny, de abban szinte az egész kontinens le

van maradván. „Nem azért, mert nincs meg a kellő kompetenciánk, hanem azért, mert más területekre fókuszálunk” – hangsúlyozta a lengyel szakember. Nem úgy, mint például Kína, amely ország talán a leginkább élen jár ezen fejlesztésekben. Ez a verseny szorosan kapcsolódik a gazdasági fejlettséghez, hiszen minél jobban megy egy gazdaság, annál könnyebb több erőforrást juttatni a technológiai fejlesztésekre. ●

Szöveg: Fecser Zsuzsanna • Fotó: Szilágyi Dénes

Konferencia a keresztény újságíróknak

„Nagyon sok fake news és álhír lát napvilágot, amelyekből spekulációk és összeesküvés-elméletek következhetnek” – hangzott el azon a nemzetközi konferencián, amelyet keresztény és keresztény kötődésű újságírók számára szervezett a Külgazdasági és Külügyminisztérium a Nemzeti Közszolgálati Egyetemmel együttműködve. A Budapest Forum for Christian Communicators esemény célja, hogy olyan fórumot biztosítson az újságíróknak, amelyen megvitathatók azok a keresztény vallást érintő kérdések, amelyek rendkívüli módon befolyásolják a mindennapi életet.

A megnyitón Semjén Zsolt kifejtette, hogy melyek azok a történelmi események, amelyek nagyban meghatározták a magyar gondolkodást. Ezer évvel ezelőtt Szent István király egy keresztény államot hozott létre, így a magyarok a kereszténység „védőpajzsává” váltak. „A török hódoltságot Magyarország sosem volt képes kiheverni” – jegyezte meg a miniszterelnök-helyettes. Elhangzott, hogy ezek a tapasztalatok a mai napig meghatározzák a magyar identitást. „Korunk legfőbb problémája a migráció” – hangsúlyozta. Egyrészt el kell különíteni a gazdasági migráns és a menekült fogalmát (utóbbi közvetlen, valós veszélynek van kitéve hazájában), másrészt különbséget kell tenni a migrációtól való önvédelem

és a karitatív cselekvések között. A legideálisabb, ha a veszélyt jelentő tényezőket megszüntetjük, és a menekültek visszaköltözhetnek hazájukba. A tömeges elvándorlás felelőssége a kibocsátó országnak, de egyben a volt gyarmattartó államoké is. A miniszterelnök-helyettes szerint nem a bajt kell idehozni, hanem a segítséget kell odavinni. Kifejtette egyet nem értését a brüsszeli migrációs politikával kapcsolatban, és hozzátette: „Magyarország minden valódi menekültnek segít, minden nemzetközi kötelezettségének eleget tesz.”

Menczer Tamás szerint komoly erők mondják Európában, hogy a kereszténységre nincs már szükség, a történelem túllépett ezen a valláson. Kiemelte, hogy rendkívül fontos

KUTATÁSOKKAL AZ ÜLDÖZÖTT KERESZTÉNYEK MEGSEGÍTÉSÉÉRT

A Nemzeti Közszerológiai Egyetemen régóta folyik kutatás az üldözött keresztény közösségek biztonsági helyzetével, a vallásdiplomáciával kapcsolatban. Ujházi Lóránd, az intézmény tudományos főmunkatársa lapunk érdeklődésére elmondta, hogy ezen kutatások által jobban megismerhető a keresztény közösségek kultúrája, filozófiája, értékrendje is. „Van egy szakirányú továbbképzési szakunk, amely ezzel a területtel foglalkozik. Emellett számos konferenciát is szerveztünk, valamint folyamatosan publikálunk. A Hadtudományi és Honvédtisztviselői Karon működő szakcsoport szerkeszti a kormány felkérésére a keresztényüldözésről szóló Budapest-jelentést is” – tette hozzá Ujházi Lóránd.

ezeket a témákat a közbeszéd tárgyává tenni. „A kereszténység vallásként is fontos, de a keresztény kultúra nem csak a vallásos emberek számára kiemelt jelentőségű. Beszélni kell arról, hogy a kereszténydemokrata felfogás mit mond egyén és egyén kapcsolatáról, egyén és közösség viszonyáról, arról, hogy mit gondolunk a családról, a nemzetről. A kereszténydemokrata világgép jelenleg támadás alatt áll legalább két oldalról. A belső támadást az jelenti, hogy Európában a liberális felfogás kizárólagosságra törekszik, és nem tűr meg maga mellett semmilyen más értékrendet. A külső támadás pedig nyilvánvalóan a bevándorlás, teljesen más kultúrájú, más vallású tömegek érkezésének veszélye” – fogalmazott a konferencián a KKM tájékoztatásért és Magyarország nemzetközi megjelenéséért felelős államtitkára. Sokak számára alapvető érték a család, Menczer Tamás pedig hozzátette, hogy „mindent meg kell tenni a nemzeti közösség erősítéséért és fennmaradásáért”. Fontos a múlt, a hagyományok és a tradíciók, a kulturális szokások és a határaink védelme is. Az államtitkár véleménye szerint a liberális felfogás alapján ezektől meg kell szabadulni, hiszen kötöttséget jelentenek. A kereszténydemokraták azonban ezek megőrzésére törekednek.

John O’Sullivan, brit politikai kommentátor kiemelten fontos rendezvényként jellemezte a konferenciát. „Az újságírás célja az igazság felfedése, a korrupció és a hazugságok leplezése” – vélekedett. A brit politikai kommentátor szerint a keresztény újságírók számára is irratlan szabály a semlegesség, pártatlanság és objektivitás. A kutatás során semlegesnek kell maradni, mindkét oldalt meg kell vizsgálni. „Lehetséges, hogy a bizonyítékok nem a teóriánkat fogják alátámasztani” – fejtette ki a Danube Intézet vezetője. Hozzátette, hogy bár elvárás az objektivitás, mégsem képes egyetlen ember sem objektív lenni, így az igazság némiképpen torzul. Minden történetnek pontosan utána kell járni, hiszen csak úgy tehetünk közzé egy cikket, ha biztosak vagyunk a leírtak hitelességében. John O’Sullivan szerint ez az „újságírók nagy felelőssége, hiszen sokan ezen cikkekből tájékozódnak az ország és az egész világ történéseiről”. Az igazságot kell kutatni, majd időben bemutatni, ez alól pedig a keresztény újságírás sem kivétel. „Nagyon sok fake news és álhír lát napvilágot, amelyekből spekulációk és összeesküvés-elméletek következhetnek” – magyarázta. A Danube Intézet vezetője szerint óriási jelentőséggel bír maga a lelkesedés is, de a bizonyítékok keresésén van a legnagyobb hangsúly. Ezt nehezíti, hogy maga a világ és a vallásrendszerek rendkívül összetettek. A kereszténység szinte a világ minden pontján jelen van, de azt látjuk, hogy egyre csökken a közösségek száma. A kommentátor szerint ez demográfiai okokra vezethető vissza (Európa előregedő társadalom), valamint egyre

többen tartják kevésbé fontosnak a vallást, és ha beleszűlnének egy közösségbe, akkor idővel elhagyják azt. „Emiatt a kereszténységnek egyre kevesebb a befolyása a közösségekre” – fogalmazott. John O’Sullivan szerint éppen ezért nem szabad figyelmen kívül hagyni az egyre inkább növekvő globális fenyegetéseket. „Nemcsak az üldözöttségre gondolok itt, hanem az Irakban és Szíriában történő népiirtásokra, vagy az új-zélandi muszlimok mészárlására is. Ha a világra tekintek, nagyon szégyellem, hogy ilyen dolgok megtörténnek” – fejtette ki. Vannak olyan országok – például Irán, Pakisztán és Törökország – ahol a keresztények más erők mellett kell hogy éljenek, ők sokkal nehezebb helyzetben vannak, „nem tudják teljes mértékben megélni a kereszténységet”.

Balog Zoltán miniszterelnöki biztos előadásának középpontjába a konzervativizmus jelentését helyezte. „Ezzel a szóval Magyarországon óvatosan kell bánni, hiszen egyfajta negatív csengése van” – mondta. Sokan a maradiságot és a haladásellenességet értik a fogalom alatt, de a meghatalmazott nagykövet szerint inkább a „tradicionális világgép vagy más szóval életrend védelmét” fejezi ki. A konzervativizmus nem zárja ki a változást. „30 évvel ezelőtt nagy feladat állt Magyarországon elött. Vissza kellett térnie a 40 éves diktatúra által megszakított életrendhez” – fogalmazott. Ebben a gondolkodásmódban a tapasztalati úton történő ismeretek átadásán van a hangsúly. Kulcsfogalom a magán- és a közjó összekapcsolása, amelyet Balog Zoltán Helmut Kohl szavaival igazolt: „Mi azok a politikusok vagyunk, akik tudják, hogy az a jó a politikában, ami jó a magánéletben.”

Az előadásokat követő panelbeszélgetések is érdekes kérdéseket vetettek fel. A keresztény újságírásról szóló szekcióban Juhász Judit, az Antall-kormány szóvivője és Szikora József, a Magyar Katolikus Rádió főszerkesztője is elmondhatta gondolatait. Elhangzott, hogy a keresztény újságírók megfogalmazásában is megjelennek bizonyos, az általános újságíróktól idegen kifejezések. Ilyen például, amikor egy keresztény újságíró a cikk témáját úgy indokolja, hogy „az Úr vezette erre az útra”. Ez egy értékválasztás Juhász Judit szerint, amely nemcsak az újságírói szakmára, hanem az egész életre vonatkozik. „Tudással és műveltséggel lehetünk sikeresek, de ezt a fajta műveltséget nem lehet a középiskolában vagy az egyetemen megtanulni” – hívta fel rá a figyelmet. Ez a műveltség az olvasottságban, az igényességben, a világirodalom ismeretében, a zene tiszteletében mutatkozik meg leginkább. Ezek ismeretében olyan példákat, érveket és beszélgetési tartalmakat tudunk felmutatni, amelyekkel szemben vitapartnerünk alulmarad. ●

Szöveg: Juhász Katalin • Fotó: Szilágyi Dénes

ORCZY

SUMMER CHILL

Hagyományteremtő szándékkal indította útjára idén nyáron a Nemzeti Közszolgálati Egyetem az Orczy Summer Chill programsorozatot, amely júniustól szeptember végéig 33 nyári estén keresztül igazi piknikhangulatot teremtett az intézmény Ludovika Campusán. A kezdeményezésről és a jövőbeni tervekről az NKE Kommunikációs és Program Igazgatóság vezetőjét, Horváth Orsolyát és Kovács Felicia Flórát, a fesztivál kreatív producerét kérdeztük.

● **Honnan származik a programsorozat elképzelése?**

Horváth Orsolya: Amióta a Ludovika Campus-projekt első szakasza lezárult, azóta érlelődött bennünk a gondolat, hogy az Orczy-parkba közösségi programot szervezzünk. Az alapötlet „Orczy-parki esték” néven futott, és három évig hevert a fiókban. Mindig is úgy tekintettünk a parkra, mint a legjobb közösségformáló tényezőre. Itt mindig zajlik az élet, a helyiek körében évszázadok óta közkedvelt hely. Olyan programsorozatot akartunk, ami nem egy zajos fesztivál, annál kisebb léptékű, de mégis teljes körű szórakozást ígér a tó partján. Kezdetben felolvasóestekben, akusztikus és klasszikus koncertekben gondolkodtunk, felidézve a retró hangulatot. Idén találtunk ehhez olyan partnereket, akikkel közösen továbbgondoltuk a koncepciót. Így született meg az Orczy Summer Chill, amely 33 három estén át fogadta a látogatókat kertmozival, akusztikus pop- és jazzkoncertekkel, valamint klasszikus zenei fellépőkkel.

● **Milyen céllal indították útjára a rendezvényt?**

H. O. A célunk az volt, hogy a ma oly divatos szóval élve, igazi chill hangulatot varázsoljunk. Aki bejön a parkba, el tudjon

feküdni a fűben, egy nyugágyban, ha akar, meg tudjon inni egy pohár bort vagy egy üveg sört, vagyis a lehető legkényelmesebben kapcsoljon ki a hétköznapi taposójából, miközben filmet néz vagy koncertet hallgat. A program tervezésénél tudatosan figyeltünk arra, hogy ez egy történelmi emlékhely. Úgy kerestünk helyszínt a parkon belül, hogy a programot a lehető legjobban be tudjuk illeszteni ebbe a környezetbe. Bármilyen eseményt is szervezünk az Orczy-parkba, az első szempont mindig az, hogy a park természetes értékeit és élővilágát védjük és tiszteletben tartjuk. Ennek egyik fontos eleme, hogy bár a hely engedné, nem tehetjük ki a parkot annak, hogy hétről hétre többezres rendezvényeket szervezzünk. Az alakulótérnél mi egy intimebb, családiasabb helyet kerestünk, azért hoztuk a rendezvényt a tó partjára. Ezzel azt is meg tudtuk oldani, hogy nem zavarjuk azokat sem, akik a parkban vannak, sem más programokat, amelyek éppen ott zajlanak. Az Orczy Summer Chill-lel az is célunk volt, hogy a Ludovika Campus ismertségét növeljük az állampolgárok körében.

● **Budapesten rengeteg fesztivált tartanak. Mi adja az Orczy Summer Chill egyediségét?**

»

Kovács Felicia: A parknak különleges adottságai vannak, hiszen a sok zöld, az ősfák, a tó, az egész Ludovika Campus jelenléte már eleve inspiráló környezet. Ez most egy olyan programsorozattal egészült ki, ahol a film és a zene legkülönbözőbb műfajai tudtak bemutatkozni és integrálódni ebbe a szabadtéri környezetbe. Különlegessége volt, hogy az egyébként általánosan kedvelt populáris zenei műfajon kívül a jazz és a komolyzene is teret kapott, az ősfákkal borított területen kialakított kertmozi pedig abszolút nyári estés moziélményt nyújtott. A fesztivál időbelisége is egyedi volt, hiszen 33 napon keresztül zajlottak az események, így szinte egy teljes nyarat felöleltek a programok. Ez a folyamatosság nagyban hozzájárult a látogatószám folyamatos növekedéséhez, hiszen a közönség egy idő után szinte visszaszokott a parkba, és rendszeresen kezdte látogatni a programokat, így biztos, hogy már vannak visszajáró parklátogatók.

● **Hogyan fogadta maga a közönség a rendezvényt? Milyen visszajelzések érkeztek a résztvevők, illetve a fellépők részéről?**

K. F. Egyértelműen mindenkitől pozitív visszajelzést kaptunk. Valamennyi fellépő kiemelte a fesztivál inspiráló hangulatát, megjelenését és technikai színvonalát. Többen pedig már most jelezték, hogy a jövőben szívesen lépnek fel újra az eseményen.

H. O. Egyetlen esemény miatt sem érkezett hozzánk olyan panasz a kerületből, hogy zajosak lettünk volna, így sikerült úgy programot vinnünk a parkba, hogy azzal nem zavartunk másokat. A fellépők visszajelzése is pozitív volt. Révész Sándort például teljesen lenyűgözte a park, amely gyerekkorának egyik legfontosabb helyszíne volt. Szerinte ritka, hogy a zenészek ilyen körülmények között léphetnek fel. Kamarás Iván a koncertje előtt többször is eljött meghallgatni más előadóművészeket.

● **Mindezek tükrében hogyan lehet értékelni a többhetes programot?**

H. O. Úgy gondolom, hogy nagyon jó rendezvényt zártunk. A csütörtöki kertmozi nap volt talán az egyik legnépszerűbb programelem, hiszen előfordult, hogy mintegy 500 érdeklődő jött el a vetítésre és a koncertekre. Tudatosan régi vagy kultikus magyar filmeket vetítettünk egy-két kivétellel, amit imádtak a nézők. Az Orczy-parkban forgatott *Csinibabával* kezdtünk, a popkoncertek sorát pedig Révész Sándor fellépése nyitotta. Úgy gondolom, az a koncepció, hogy csütörtökön kertmozi, pénteken akusztikus, szombaton jazz- és vasárnap klasszikus

koncert volt, egy unikális dolog a városban. Külön öröm számunkra az is, hogy a klasszikus koncertek is legalább olyan sikerrel futottak, mint a popkoncertek. Összességében nekem az volt a legjobb élményem, hogy minden generáció jelen volt az eseményeken. Családok, fiatalok és idősebbek egyaránt egy pokrócon vagy a nyugágyakban heverészve szimplán csak jól érezték magukat. A 33 alkalom egyikén sem volt semmilyen zűr, rendbontás, olyan, ami miatt a biztonsági őröknek közbe kellett volna lépniük. Ahogy azt láttam, milyen sokan igénylik a kulturált kikapcsolódást a természetben, arra gondoltam, elértük, amit szerettünk volna. Az elképesztő budapesti kulturális fesztivál- és koncertdömpingben egy teljesen egyedi élményt tudunk nyújtani. A rendezvénysorozat tapasztalatait most összegezzük, kiértékeljük, és ez alapján futunk majd neki a jövő évnék.

K. F. Elsődleges szempont volt, hogy a Ludovika Campus részeként működő, megújult Orczy-park bemutakozzon a budapesti zöldterületet, kikapcsolódást és kultúrát kedvelők számára. Azt szerettük volna elérni, hogy a megújult park megteljen élettel, és ezáltal meghatározó ponttá váljon a fővárosiak számára. Az Orczy-park egy valóban igényesen kialakított, csodálatos zöldterület, így törekedtünk arra, hogy a programsorozat tartalmi színvonalát is ehhez igazítsuk. Azt hiszem, ez maradéktalanul sikerült.

● **Milyen programokkal készül a Kommunikációs és Program Igazgatóság a következő évre?**

H. O. A hallgatói közösséget erősítő programokat szeretnénk szervezni a Ludovika Vívóterembe (régii Bárka Színház), továbbá az advent idejére is tervezünk eseményeket, ami a Summer Chill folytatása lenne, így nem véletlen, hogy jelenleg Orczy Winter Chill néven fut a tervezés. Tervünk, hogy a Ludovika Vívóteremben e-sport-bázist hozunk létre, ahová egyetemi polgárok és külsősök is el tudnának jönni, valamint színházi előadásokat, koncerteket és felolvasóesteket is szeretnénk tartani. Havonta egyszer neves közreműködőkkel tartunk majd táncbátát Pál István „Szalonna” irányításával. Az idei évben megtartott programjainkat mindenképpen vinnénk tovább, így kora tavasszal újra lesz Ludovika Filmfesztivál, megújul a Ludovika Fesztiválunk, és természetesen szeretnénk újra Orczy Summer Chillt is. ●

Szöveg: Fecser Zsuzsanna • Fotó: Nagy Maryanna

LUDOVIKA SZABADEGYETEM

— 30 ÉVE SZABADON —

Személyes emlékeink, történelemórák, írások sokasága, a nemzet kollektív emlékezete – számos forrásból meríthetünk a rendszerváltás 30 évvel ezelőtti eseményeiről. Óriási szerencsénk is van, hiszen az akkori események résztvevőinek és alakítóinak tekintélyes része még az élők sorában van. A Nemzeti Községi Szolgálati Egyetem, a Nemzeti Emlékezet Bizottsága, valamint a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archívum segítségével ráadásul személyesen is meghallgathatjuk őket. A rendszerváltás előzményei, története és máshol nem hallott sztorik a Ludovika Szabadegyetem december 3-ig tartó első szemeszterének beszélgetésein keresztül ragadnak magukkal a velünk élő közelmúltba.

1973-ban erősödtek fel azok a hiteltárgyalások, amelyeket a magyar kormány kezdeményezett az Amerikai Egyesült Államokkal a magyar államháztartás, mondhatni a „szocialista haza” finanszírozására. A kölcsön folyósításának feltételeként a Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP) úgy döntött: lazít a kultúrpolitikán, és keretek között ugyan, de érvényesülni engedi a szólás- és sajtószabadságot. 1974 végén a párt vezetői elhatározták, hogy *Mozgó Világ* címmel lapot indítanak. A folyóiratot a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ) Sajtó- és Ideológiai Osztálya minden hónapban értékelte, és gyakran súlyos kritikát is gyakoroltak. Fegyelmet is osztottak például az olyan törekvésekért, amelyek során a lap munkatársai felvették a kapcsolatot az olvasókkal, és „még arra is vetemedtek”, hogy megszólaltatták őket. A *Mozgó Világnak* indulásától tagja, 1981 és 1983 között főszerkesztője volt Kulin Ferenc irodalomtörténész, később az MDF országgyűlési képviselője, aki a Ludovika Szabadegyetemen beszélt a lap utolsó időszakáról, de azokról a motivációkról is, amelyek arra késztették, hogy részt vegyen a közéletben. Az egyik ilyen meghatározó momentum a családjától kapott tanítás, másrészt a reformkor iránti kutatói

érdeklődése volt. Az MDF-ben alkalmas légkör fogadta, hiszen a 165 tagú frakcióban 18 minősített történész foglalt helyet. Beszédese adat a reformkorról, hogy 1815 és 1848 között 44 irodalmi folyóirat volt az országban, az irodalomban és a politikában pedig ugyanaz volt az értékrend. Egy igen érdekes sajátossága a magyar rendszerváltozásnak, hogy a korszak politikusai a kultúrából jöttek – mutatott rá Kulin Ferenc. Az MDF-esek humán oldalról (irodalom, történelem) érkeztek, míg az SZDSZ képviselői a jog és közgazdaság területéről. Ez a differenciálódás volt az alapja azoknak a csatározásoknak, amelyek a következő években a két tábor között kibontakoztak a különféle kérdésekben.

A *Mozgó Világ* megalakulása egy nagyobb kirakós része volt, nem pedig a már-már városi legendának is beillő „harcos ellenzék” megnyilvánulása. A lap az olvasók megszólaltatása mellett más, szintén fegyelmivel fenyegető kérdésekről is közölt tanulmányokat. Az oktatás ügyének, az MSZMP magyarságpolitikájának vagy a KGST-nek a bírálata a „szocialista tábor” megbontásának kísérlete volt a hatalom szemében. 1982 őszén, a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsáról mint a közép- és kelet-európai szocialista országok gazdasági együttműködési szervezetéről közölt kritika óriási botrányt keltett. Az akkori főszerkesztő, Kulin Ferenc megmenekülését talán annak köszönhetette, hogy a Gorbacsov által hirdetett „glasznosztj” előszelében Moszkva jól fogadta az efféle bírálatot. Néhány hónap múlva a *Mozgó Világ* újabb tanulmányt akart leközzölni Bibó István tollából. Az *európai társadalomfejlődés értelme* című írás keményen bírálta a marxizmust, nem csoda, hogy a lapszám nem jutott ki a kecskeméti nyomdából, hanem fennakadt a buzgó ügynökök szűrőjén. Kulin Ferenc az Alkotmány szólásszabadságára hivatkozva nem vonta vissza a tanulmányt, így 1983 őszén elbocsátották a lap éléről. Kulin – bár az egyetemen dolgozhatott tovább

ELŐADÁSOK A LUDOVIKA SZABADEGYETEMEN

A rendszerváltás történetét bemutató Ludovika Szabadegyetem december 3-ig tartó sorozatában szó lesz a többi között a rendszerváltó pártok megalakulásáról, az Ellenzéki Kerekasztal tevékenységéről, az ellenzéki mozgalmak szerepéről. Az előadók között olyan ismert közéleti személyiségek vannak, mint például Kővér László házelnök, Szájer József európai parlamenti képviselő, Hack Péter volt országgyűlési képviselő, alkotmányjogász és Tölgyessy Péter politológus, az SZDSZ egykori elnöke.

– végül belátta: elérte a marxista ideológiára alapozott hatalom tűréshatárát. A *Mozgó Világ* működése idején tökéletes együttműködésben volt képes dolgozni a későbbi politikában népivé és urbánussá szétvált tábor, ha úgy tetszik a Magyar Demokrata Fórum (MDF) és a Szabad Demokraták Szövetsége (SZDSZ), akik máig feltáratlan okok miatt kezdtek aztán háborúskodásba. „*Ha Aczélek nem szüntetik be ezt az együttműködést '83-ban a magyar értelmiségnek e két tábora között, akkor a rendszerváltozás nem ilyen áldatlan belső háborúskodással kezdődik*” – ítélte meg Kulin Ferenc. A későbbi MDF–SZDSZ szembenállásnak egyébként volt egy érdekes, mondhatni nagyhatalmi szála. 1987-től kezdődően ugyanis az amerikai külpolitika érzékelte, hogy Magyarországon változások kezdődtek a politikai-gazdasági berendezkedésben. Az USA a szabad piacgazdaság modelljének megvalósítására az SZDSZ-t választotta ki, amely szembement az MDF és Antall József néhai miniszterelnök német mintájú kapitalizmust hirdető elképzeléseivel. Ebből könnyen belátható, hogy már nem a népi-urbánus tábor két világháború közötti harcának újraéledéséről volt szó, hanem kétfajta kapitalizmus küzdelméről. Az 1990-es választások után az MDF mégis megállapodást kötött az SZDSZ-szel bizonyos kérdésekben, amit időnként úgy ítélnék meg, hogy ezen siklott ki a rendszerváltozás, és az MDF feladta korábbi értékeit. Ezzel a kárhózzátással gyakran jár együtt az a tévképzet(!), hogy a kommunizmussal való küzdelem volt a rendszerváltoztatás lényege – írta később Kulin Ferenc. Az 1973–74-es hitelfelvétel után volt egy radikálisabb fordulat is, hiszen 1982-ben Magyarország tagja lett a Nemzetközi Valutaalapnak (IMF). Jobboldali közgazdászok szerint a rendszerváltozás ekkor kezdődött

el. Ez a tagság ugyanis nem egyszerűen csak hitelfelvételt jelentett, hanem a magyar gazdasági kormányzás olyan szabályokat vállalt magára, amelyeket a nemzetközi szervezetből diktáltak.

1987 szeptemberében megalakult az MDF. Elnöknek Bíró Zoltánt választották meg, akinek a lemondása után Antall József érkezett, és meghirdette a német kereszténydemokrata szociális piacgazdasághoz való csatlakozás programját. Az MDF megnyerte az első szabad választásokat 1990-ben, de nem szerzett kétharmados többséget a parlamentben: a 62,5 százalékban már benne voltak a kisgazdák és a kereszténydemokraták is. Következésképpen meg kellett állapodni valamilyen ellenzéki párttal, hogy mely törvények legyenek kétharmadosak, és melyek pedig az 50% + 1 szavazatot igénylők. A választás az SZDSZ-re esett, a párttal paktumot kötött az MDF. Az ellenzék a megállapodást arra használta, hogy semmi ne szülessen meg a kétharmados törvényekből, hiszen az mégis csak a kormányzó pártot erősítette volna. Talán ezért is látják egyesek a paktumot a rendszerváltás sikere gátjának. „*Valóban szerencsétlen megegyezés volt, csak nem volt olyan szerencsénk, hogy a megegyezés nélkül kormányozhassunk*” – foglalta össze a paktum lényegét Kulin Ferenc. 1996-ban aztán törés következett be az MDF-ben. Ellenzéki pártként a Fórum két szárnyra bomlott: Lezsák Sándor és Boross Péter nemzeti szövetséget akart, míg a nemzeti liberális platform a Fideszsel kereste az együttműködést. Kulin Ferenc az utóbbi képviselőjeként, a Magyar Demokrata Néppárt (MDNP) tagjaként tárgyalta Orbán Viktorral és párttársaival a következő választási koalíció elveiről. Az MDNP támogatottsága 2-2,5 százalékon megállt, az MDF 18 százalékon maradt, így a Fidesz az MDF-fel is tárgyalásba kezdett, végül megnyerték a választást. Kulin Ferenc politikai szerepe ekkor szűnt meg, később Mádl Ferenc köztársasági elnök mellett volt tanácsadó. Kulin Ferenc szerint a rendszerváltozáskor megfogalmazott remények jelentős része nem valósult meg, de van miért hálát adni. A társadalmi konfliktusok és a gazdasági nyomor nálunk nem vezetett sem polgárháborúhoz, sem a szomszédainkkal szembeni katonai konfliktushoz. Az elmúlt 30 év ismeretében talán érdemes tudatosítani: sokkal nagyobb mértékben függünk a mindennapi világpolitikai erőviszonyoktól, mint azt valaha el tudtuk volna képzelni. ●

Szöveg: Tasi Tibor • Fotó: Szilágyi Dénes

KUN MIKLÓS ELŐADÁS-SOROZATA AZ NKE-N

A Széchenyi-díjas történész kéthetente kedden a rendszerváltás előszelének nemzetközi eseményeit mutatja be. A professzor a '90-es évek meghatározó közszereplőivel, a rendszerváltás nagy alakjaival 54 oral history interjú készített. Mint mondta, ezeket a mai napig sem dolgozta fel, ezért is örült a Nemzeti Közszerkeleti Egyetem felkérésének. Nyitó előadásában felidézte az Amerikai Egyesült Államok és a Szovjetunió közötti fegyverkezési hajszája főbb állomásait.

Fókuszban a sajtó- és médiaszabadság

„A mai kor nyilvánossága minőségében más, mint amit a hagyományos médiumok, a nyomtatott sajtó, később a rádió és televízió teremtettek” – fogalmazott Koltay András, a Nemzeti Közszerkeleti Egyetem rektora a nemrégiben megjelent, New Media and Freedom of Expression című könyve kapcsán. A szerző szerint a 21. században a nyilvános viták egyre inkább az interneten keresztül zajlanak, a legnagyobb platformok és vállalatok annyi felhasználóval és olyan gazdasági erővel, továbbá a nyilvánosság alakítására alkalmasakkora hatalommal rendelkeznek, hogy az példa nélküli a média korábbi történetében.

„Ha úgy tetszik, a Google-lal és a Facebookkal született meg a 21. század (nyilvánossága)” – írja a Hart Publishing angol kiadó gondozásában megjelent könyv bevezető gondolatában Koltay András. A Médiatanács tagjaként is tevékenykedő professzor szerint az internetes kommunikáció nemcsak tartalmával, hanem sajátos módjai, struktúrája és architektúrája által is alapvetően befolyásolja a nyilvános szféra működését. „Igaz ez a magánlevelezésekre (e-mail), a baráti társalgásokra (chatszolgáltatások, social media platformok), a képek és videók nézegetésére (videómegosztó portálok), a szükséges információhoz való hozzájutás mikéntjére (keresőmotorok), a közügyek vitájára, egyáltalán a megtalált információ mibenlétére és felhasználására is” – jegyzi meg a szerző. Koltay András hozzáteszi: jóval többet beszélünk nyilvánosan vagy részben nyilvánosan, és nagyságrendekkel több információhoz jutunk, de egészen máshogy, mint korábban. Az online kommunikáció sajátos és nyugtalanító jelensége a kapuőrök megnövekedett befolyása a nyilvánosság működésére. „Furcsa fejlemény ez, hiszen a nyilvánosan használt internet kezdetekor az új kommunikációs eszköz azt ígérte, hogy a korábban is létezett kapuőrök (nyomda,

újságárus, posta, kábelszolgáltató stb.) kevésbé fontosak és befolyásosak lesznek, ehelyett nemcsak újakat kreált, hanem jelentősen erősítette is azok befolyását a nyilvánosságra – párhuzamosan a nyilvánosság minden korábbihoz képest robbanásszerű bővülésével” – hangsúlyozza a médiajogász. Az internetes kommunikációban – az offline világhoz hasonlóan – nemcsak azon szolgáltatások bírnak meghatározó jelentőséggel, amelyek tartalmat állítanak elő, hanem azok is, amelyek a tartalmakat a közönséghez eljuttatják. „Az internetszolgáltatók, a keresőmotorok, a videómegosztó és a social media platformok (azaz a kapuőrök vagy más néven közvetítők) megkerülhetetlenek e rendszerben, és külön-külön képesek a nyilvános szféra alapvető befolyásolására” – hangsúlyozza Koltay András. Továbbá képesek arra is, hogy bizonyos tartalmakat elérhetetlenné, vagy csak nagy nehézségek árán elérhetővé tegyenek, más tartalmakat pedig tömegekhez juttassanak el. „Túl azon, hogy számos szempontból fessegetik a jogrendszer meglévő kereteit (adatvédelem, magánszféra-védelem, rágalmasági jog, gyűlöletbeszéd), a nyilvánosság meghatározó szereplőivé váltak” – teszi hozzá a szerző.

Koltay András úgy véli, a nagy online platformszolgáltatók és a szabályozásukért felelős állam kölcsönös skizofréniában szenvednek. „Miközben az államok igyekeznek rászorítani e szolgáltatókat arra, hogy bizonyos véleményeket (például gyűlöletbeszéd, gyermekekre veszélyes vagy személyiségi jogokat sértő felhasználói tartalmak) tüntessenek el szolgáltatásaikból, ezek jogsértő jellegének megítélését rábízják magukra a szolgáltatókra, így lényegében ‘kiszervezik’ az állam (bírószágek) jogalkalmazási monopóliumát magánkezekbe” – hívta fel rá a figyelmet. Könyvében kifejti, hogy mindeközben az érintett szolgáltatók a saját maguk alkotott szabályzataiknak megfelelően szintén szelektálnak a tartalmak között, döntve arról, hogy mit törölnek, kit némítanak el, és milyen tartalmat mutatnak be hangsúlyosan a felhasználók számára. „Ezzel lényegében egyfajta pszeudójogrendszert működtetnek, aminek van saját kódexe, jogalkalmazása és szankciórendszere, továbbá viszonyulása a vélemények pluralizmusának kérdéséhez – mindezt egy magántulajdonú virtuális téren belül” – állapítja meg. Miközben az internet alig húsz éve a véleményekhez való korlátlan hozzáférést ígérte, a véleménymonopóliumok kialakulásának ma nagyobb a veszélye, mint korábban bármikor, a nemzetállamok pedig tehetetlenül nézik végig, amint jogrendszerük erodálódik, a nyilvánosság védelmét célzó alkotmányos szabályaik kiüresednek, részben pedig önként átadják a jogalkalmazási feladataik egy fontos részét a nagy technológiai óriásoknak. „Amíg korábban az állam és polgárai viszonyában kellett biztosítani az egyéni szabadság védelmét, korlátokat állítva az előbbi elé, úgy az online térben az alapvetőnek számító hármas viszonyrendszerben (állam, polgárai és szolgáltatók) kellene az emberi jogok évszázadok alatt kiforrott elveinek, szabályainak alkalmazását továbbörökíteni” – világított rá.

A szerző szerint a kötet egyik alapkérdése, hogy médiának kell-e tekintenünk

az internetes kapuőröket, holott azok nem állítanak elő és nem tesznek közzé önálló, saját tartalmat, csupán felhasználóik, vagy mások tartalmainak biztosítanak helyet, teszik azokat a többi felhasználó számára elérhetővé. „Arra jutunk a vizsgálódás során, hogy amit a kapuőrök egy része tesz, az egyfajta szerkesztés, ami magában foglalja a felhasználói tartalmak elrendezését, illetve sorrendbe állítását, azaz a döntést a felhasználók elé kerülő tartalmak láthatóságáról, így a nyilvánosság előtt zajló vitákban való részvételének esélyeiről” – hangsúlyozza az egyetemi tanár. Ezen túlmenően a közvetítők tevékenységük során nem kerülhetik el azt, hogy megítéljék a felhasználók tartalmainak jogszerűségét – tegyék ezt saját szándékaik szerint vagy az állami szervek kényszerítésére. „A kapuőrök bármilyen tartalmat eltávolíthatnak a saját rendszerükből, időnként kötelesek is ezt megtenni, illetve szabadon dönthetnek az egyébként nem jogsértő tartalmak ‘elrejtéséről’ (szinte láthatatlanná tételéről), illetve tömegkel való megosztásáról (kiemelt helyen láthatóvá tételéről)” – emelte ki, majd azt a következtetést vontala, hogy a kapuőrök valójában szerkesztők, még ha nem is egészen hasonlatosak a hagyományos médiában tevékenykedőkhöz. Koltay András könyvében kifejti, hogy a kapuőr nemcsak az állam parancsára ‘szerkeszt’, hanem saját döntése szerint is, és a döntéseire nem vonatkoznak a szólásszabadsággal kapcsolatos elvek, mércék, jogszabályok és joggyakorlat. „A kötet egyik fő kérdése tehát a szólásszabadság privatizálása, azaz határainak magánszereplők általi meghatározása, ami a nagy online platformok és infrastruktúraszolgáltatók tevékenységének részét képezi” – foglalta össze gondolatait Koltay András könyve bevezetőjében. „Amellett érvelek majd, hogy ez alapvető paradigmaváltást jelent a szólásszabadság alkotmányos védelmében, illetve a demokratikus nyilvánosság fenntartásához és védelméhez fűződő állami szerepvállalás tartalmát tekintve” – hangsúlyozza a szerző. ●

Szöveg: Fecser Zsuzsanna
Fotó: Szilágyi Dénes

Volt egyszer egy „vasfüggöny”

A berlini fal 30 évvel ezelőtti leomlása, majd Németország újraegyesítése meghatározó állomásai voltak annak a folyamatnak, amely 15 évvel ezelőtt az Európai Unió bővítéséhez, az új európai egység megteremtéséhez vezetett. Ebben a folyamatban nem elhanyagolható szerepe volt a magyar–osztrák határon húzódó, komplex határvédelmi rendszer felszámolásának. Az úgynevezett vasfüggöny lebontásához azonban hosszú út vezetett.

A CHURCHILL BESZÉDÉBEN FELVÁZOLT VASFÜGGÖNY
(Ausztria keleti része 1955-ig szovjet ellenőrzés alatt állt.)

TÖRTÉNELMI TETTET HAJTOTTAK VÉGRE A MAGYAROK
„Magyarország ütötte ki az első téglát a berlini falból!” – ezen szavakkal fakadt könnyre Helmut Kohl egykori német kancellár, amikor 1989 augusztusának végén a Bonn melletti Gymnich palotában fogadta a magyar kormány miniszterelnökét. Németh Miklós a történelmi találkozón közölte, hogy nem toloncolják vissza a keletnémet menekülteket, hanem megnyitják előttük a magyar–osztrák határt, és szabadon elhagyhatják hazánkat. Ígéretét hamarosan be is váltotta, amikor szeptember 11-én valóban megnyílt a magyar határ az addigra több tízezresre duzzadt létszámú keletnémet polgárok előtt, akik ezt követően Ausztrián keresztül a Német Szövetségi Köztársaságba távozhattak. A történelmi tett jelentős változásokat hozott Európában: a szocialista Német Demokratikus Köztársaság a vasfüggönnyel együtt a történelem szemétdombjára került, Németország pedig újraegyesült. A határnyitás egy folyamat eredménye volt, amelynek meghatározó része a magyar–osztrák határon lévő vasfüggöny felszámolása. Az MSZMP politikai vezetésétől egyre inkább függetlenedő Németh Miklós vezette magyar kormány már 1989 elejétől eltervezte, majd el is kezdte az úgynevezett elektromos jelzőrendszer (EJR) leépítését, amelynek első jelentősebb állomása 1989. május másodikika, amikor Hegyeshalomban nemzetközi sajtótájékoztatót jelentik be és kezdik el terepen az EJR felszedését. Nem sokkal később, június 27-én a magyar és az osztrák külügyminiszter jelképesen is átvágta a két országot elválasztó szögesdrót akadályt. Legalább ennyire emblemikus esemény volt az akkor ellenzéki szervezetek által augusztus 19-ére, az osztrák–magyar határ mellé meghirdetett páneurópai piknik. Az eseményen egy ideiglenes határátkelőt nyitottak meg, amelyen több száz keletnémet menekült juthatott át Ausztriába anélkül, hogy ezt a magyar határőrök megakadályozták volna.

EGY IDEJÉTMŰLT KORSZAK LENYOMATA

„Harmadikos középiskolás voltam, amikor először találkoztam az elektromos jelzőrendszerrel” – így emlékszik vissza a vasfüggönnyel való első találkozására Sallai János r. ezredes. A Nemzeti Közszerzői Egyetem tanszékvezetője 2012-ben megjelent, *Egy idejét múlt korszak lenyomata* című könyvében mutatta be a vasfüggöny történetét. A kiadvány szerzője határőr szakon végezte el a Kossuth Lajos Katonai Főiskolát 1982-ben és a Zrínyi Miklós Katonai Akadémiát 1992-ben. 2006-ig, szolgálati nyugdíjba lépéséig hivatásos tisztként dolgozott különböző munkakörökben. Pályafutását Rábafüzesen kezdte 1982-ben, ahol kétéves csapat szolgálata alatt megismerte a nyugati határ őrzésének sajátosságait, és a helyi lakosok segítségével közvetlen információkat kaphatott magáról a vasfüggönyről is. „A Rábafüzesen élt, akkor 80 éves erdésztől óránon át hallgattam a korabeli történeteket az aknamezőről, a felrobbant aknákról,

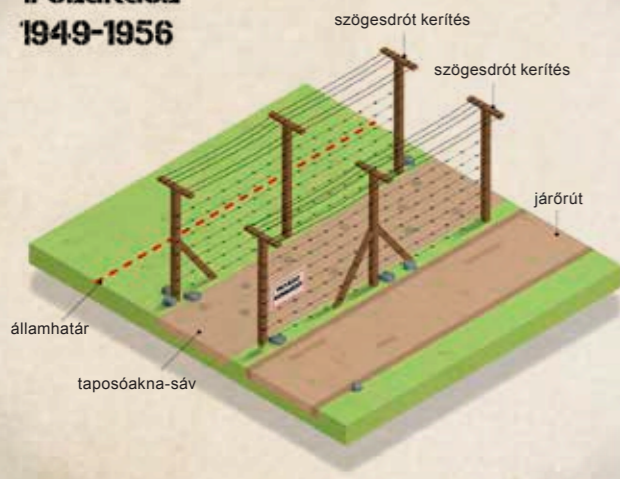
a kishatárforgalomról és az itt szolgálatot teljesített határőrökről” – fogalmaz az ezredes. Főiskolai oktatómunkája során lehetősége volt, hogy eljusson a nyugati határszakasz szinte valamennyi határőrsére. Kutatómunkájához több mint 100 doboz határőrségi iratot tanulmányozott a levéltárakban, illetve szinte minden témához kapcsolódó könyvet, kiadványt, cikket elolvasott a könyvtárakban. „Mindezek később municiót szolgáltattak ahhoz, hogy elmélyedve a téma levéltári, szakirodalmi forrásaiban elemezzem, rendszerezem azokat az információkat, amelyek lehetővé teszik a »vasfüggöny« történetének megírását” – hangsúlyozza Sallai János.

VASFÜGGÖNY ÉPÜL EURÓPA KÖZEPÉN

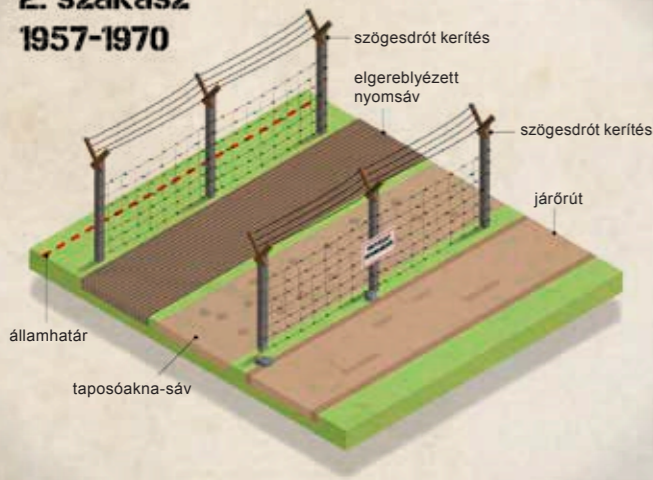
Sallai János szerint a vasfüggöny kifejezés a nyugati határszakaszon megvalósított totális határőrizeti rendszert jelentette, amelyet 1948–56 és 1957–65 között aknamezővel, vagy más néven műszaki zárral, míg 1965-től 1989-ig elektromos jelzőrendszer telepítésével biztosítottak. Az úgynevezett vasfüggönyrendszerhez tartoztak ezenkívül a magasfigyelők, valamint a határ mentén és mélységében jelentős számban járőröző határőrök, továbbá a határátkelőhelyeken megvalósított szigorú utas- és áruellenőrzés, valamint a légtér védelme is. Az osztrák–magyar határt a 20. század elején a trianoni békeszerződés, majd a velencei szerződés (1921) aláírása után, a soproni népszavazást követően állapították meg, és jelölték ki a terepen is. 1926 és a „vasfüggöny” leereszkedése, azaz 1948 között a határ mentén élők szabadabban mozoghattak. A második világháborút követően, a kommunista hatalomátvétel után, 1948 májusában műszaki záruk, drótakadályok, valamint aknamezők telepítésével megerősítették a nyugati határszakaszt, ezzel elkezdődött a vasfüggöny kiépítése.

„A műszaki aknazár gerincét egy faoszlopokon álló egysoros szögesdrótkerítés (2 m magas) alkotta. Az oszlopok kétoldalt dróttal merevítésre kerültek. A kerítés honi oldalán 1 m távolságra lévő sorokban »fadobozos« taposóaknak lettek telepítve 4 sorban, sakkasztáblaszerűen” – olvasható Sallai János könyvében. Az aknazár mellett a határőrizet további szigorításához vezetett a határőrzet bevezetése. Az erről szóló utasítás szerint a határőrzet 15 km széles, az államhatárral párhuzamos területsáv, amelynek területén 1 km-en belül vadászni, 50 m-en belül tartózkodni tilos. A telepített aknamező az eltelt évek során számos problémát okozott: nagy részük az évek alatt elhasználódott, nem volt üzembiztos. Aknarobbanás nagyrészt állatok (kutya, nyúl, őz, borz) miatt következett be, de előfordult, hogy határsértő személy léptei idézték elő. 1953-ban elkészült egy javaslat a nyugati határszakasz műszaki átépítésére. Ebben szó van arról is, hogy a műszaki zár már nem képezett megfelelő akadályokat a határsértőkkel és az ügynökökkel szemben. A technikai problémák és a politikai helyzet enyhülése miatt 1955 ősztől elkezdték felszedni az aknákat, amivel 1956 szeptemberére végeztek. »

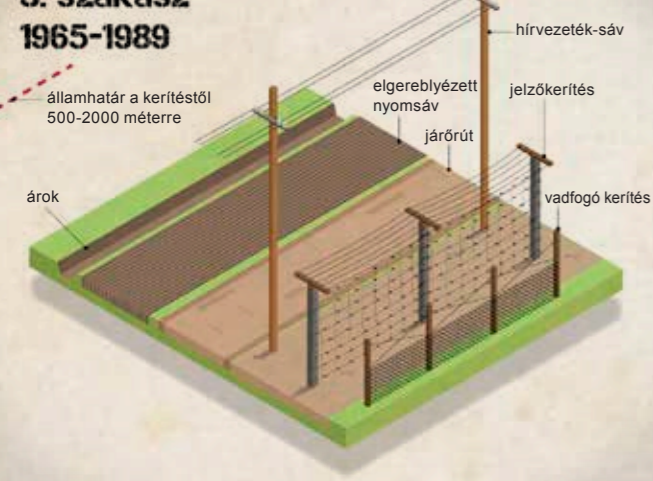
**1. szakasz
1949-1956**

**2. szakasz
1957-1970**

**3. szakasz
1965-1989**

Ez tette lehetővé, hogy a szabadságharc leverése után százezrek meneküljenek át Ausztriába. A forradalom leverése után, 1957 márciusában a kormány határozatban rendelte el az újratelepítést.

AKNAZÁR HELYETT ELEKTROMOS JELZŐRENDSZER

Az aknazár helyére 1965-től a szovjet S-100 jelzésű elektronikus jelzőrendszert (EJR) telepítették. A 80-as évekre a rendszer egyre elavultabbá vált, nagyon gyakori volt az úgynevezett vakriasztás, amikor vadállatok vagy eső miatt riasztották a határőröket. „A határőrségnél ekkor már szinte mindenki a vasfüggöny felszedése mellett volt” – fogalmaz Sallai János, aki hozzátette, hogy amúgy is alacsony volt a határsértések száma, így egyre kevésbé volt értelme fenntartani a rendszert. Az EJR elbontása szempontjából az egyik nagy fordulatot Székely János tábornoknak, a BM Határőrség Országos Parancsnokának 1987. október 5-én a belügyminiszternek írt jelentése hozta, amelyben végül is a jelzőrendszer bontására tett javaslatot. A politikai döntésre azonban még várni kellett, annak ellenére, hogy a Politikai Bizottság 1987-es döntésével világútlevelet adott a magyar állampolgárok számára, és ezzel egy más megvilágításba helyezte a nyugati határszakasz őrizetét. A kulcsszerep Németh Miklós kormányfőre hárult, aki 1988-ban konzultált a belügyminiszterével, és a következő évi költségvetés már úgy készült, hogy az EJR felújítására nem terveztek be költséget. Sallai János szerint a vasfüggöny sorsa ezzel teljesen megpecsételődött. A döntést az is segítette, hogy a statisztikai adatok szerint a határsértők több mint 95 százaléka nem magyar állampolgár volt. Németh Miklós 1989. március 3-án találkozott a szovjet pártfőtitkárral. Gorbacsovot nem igazán érdekelte a vasfüggöny sorsa, és ígéretet tett, hogy 1956 nem ismétlődik meg. Ezt követően a magyar kormányfő utasítást adott Horváth István belügyminiszternek, hogy amint az időjárás engedi, kezdjék meg az elektromos jelzőrendszer bontását, de az erre vonatkozó kormánydöntés majd csak május 18-án születik meg. „Tulajdonképpen egy szóbeli utasításra látott neki a BM Határőrség a bontás tervezésének” – hangsúlyozta Sallai János.

A VASFÜGGÖNY VÉGNAPJAI

A vasfüggöny bontásának előkészületei már februárban megkezdődtek. A határőrség győri kerületi parancsnoksága próbabontást is végzett Rajka térségében. A közvélemény május 2-án értesült a folyamatokról, amikor Hegyeshalomban, egy sajtótájékoztatón jelentették be, hogy felszámolják a vasfüggőnyt. A sajtótájékoztatón jelentős számban jelen lévő külföldi tudósítók aztán világgá kürtölték a bontás hírért. Az ezredes később találkozott Joachim Jauerrel, a ZDF riporterével, aki akkor élőben tudósított az eseményről. „Azonnal megértette, hogy Európa megosztottsága itt véget ért” – fogalmazott a tanszékvezető. Az NDK híradásai természetesen

nem tartották érdemesnek beszámolni az eseményről, aminek azonban a keletnémetek körében is híre ment. Olyannyira, hogy hamarosan tömegek keltek útnak Magyarország felé. Közben a bontás olyan jól haladt, hogy amikor az osztrák és magyar külügyminiszter ünnepélyes drótátvágására sor került, már nem volt meg a kerítés, így egy szakaszon új szögesdrótot kellett húzni. „Bár a világsajtót Horn és Mock vasfüggőnyt átvágó képe járta be, a vasfüggöny eredeti bontási időpontja május másodikára datálható, amikor a Határőrség Hegyeshalomban, nemzetközi sajtótájékoztató keretében elkezdte a bontási munkálatokat” – tette hozzá az ezredes.

MENEKÜLTÜGYI HELYZET, PÁNEURÓPAI PIKNIK

A rendszerváltás folyamatában is fontos kérdés volt a menekültek újszerű kezelése. A '80-as évek végén Romániából számos magyar érkezett hazánkba, hogy tovább utazzanak nyugatra, de többségük az országban maradt. Erre született megoldásként, hogy 1989. június 13-án csatlakoztunk a genfi menekültügyi konvencióhoz. Ez viszont nem adott lehetőséget az ekkor már tömegesen itt lévő és nyugatra távozni kívánó keletnémeteknek. Ebben a szituációban született meg a páneurópai piknik ötlete. Az akkori ellenzéki szervezetek – élükön az MDF csoportjával – által szervezett esemény az utolsó lépés volt a teljes határnyitás előtt. Több száz keletnémet állampolgár „szökött” át a magyar határon. Az áttörés euforikus hangulatára Andreas Waha, St. Margarethen polgármestere így emlékezett: „A magyar oldalon minden irányból emberek közeledtek, teljesen kinyomták a kaput, és özönltek át Ausztriába. Ebben magyar határőrök nem akadályozták meg őket. A néptömeg, amely az osztrák oldalon várt, visszahátrált, és szabadá tette az utat. Csak most vettük észre, hogy mindenki németül beszél. Sokan ujjongtak, sírtak, némelyek átölelték egymást, megint mások letérdeltek és megcsókolták a földet.”

A páneurópai piknik után még jobban felborult a nyugati határon a határrend. A tömeges határsértési kísérletek miatt rendkívül bonyolult, esetenként tarthatatlan helyzet alakult ki az államhatáron. A magyar kormány végül a teljes határnyitás mellett döntött, és erről Németh Miklós augusztus 25-én személyesen tájékoztatta Helmut Kohlt a gymnichi kastélyban folytatott tárgyalások során. Szeptember 10-én éjfélről szabaddá vált az út mindenki számára, akinek megfelelő okmánya volt. Ezzel megszűnt a zöldhatáron kialakult áldatlan állapot. A keletnémetek kiengedésével a nyugati műszaki zár utolsó lökéshulláma is elcsúszott, elvesztette a korábbi évtizedekben játszott kiemelt szerepét, jelentőségét.

A HATÁRNYITÁS ÉS KÖVETKEZMÉNYEI

Németh Miklós miniszterelnökről és a határnyitásról (Egy döntés története, 2008) is írt könyvet Oplátka András, magyar származású svájci történész, újságíró. Szerinte a vasfüggöny lebontásában a magyar oldalon elsősorban Németh Miklós miniszterelnök játszott meghatározó szerepet, de Horváth István belügyminiszter és Horn Gyula külügyminiszter is támogatták a keletnémetek kiengedését, és feleltek a maguk szakterületéért. Gorbacsov szovjet pártfőtitkár elfogadta az akkori magyarországi eseményeket, nem kívánt beavatkozni, főleg nem katonai eszközökkel. „Az ő passzivitása akadályozta meg, hogy a keletnémet, román és bolgár párt vezetői, akik Magyarországon és Lengyelországban beavatkozást sürgettek, megvalósítsák szándékukat” – fogalmazott lapunk érdeklődésére Oplátka András. A történész a páneurópai piknik kapcsán elmondta: a határnyitás minden bizonnyal enélkül is megtörtént volna, de mégis volt jelentősége, hiszen a kormányra nyomást gyakorolt, és így felgyorsította a döntés folyamatát. A teljes határnyitás önmagában még nem roppantotta össze az NDK-t, de erős hatással volt a keletnémet államban végbemenő változásokra. Oplátka András szerint a német egyesülés a magyarországi események nélkül is létrejött volna, de valószínűleg lassabban. Németh Miklós kapcsán megjegyezte: a német közvélemény mindmáig tiszteli, hálás neki. Magyarországon a szerepe elhalványult, elsősorban azért, mert először Horn Gyula sajtótította ki a történetet, lépett fel a „határnyitó külügyminiszter” szerepében, napjainkban pedig a politikai közbeszédben a páneurópai piknikre helyezik a súlyt, azt szuggerálva, hogy valójában ott, augusztus 19-én történt a határnyitás, nem pedig szeptember 11-én. Oplátka András elmondta azt is, hogy az osztrák Szövetségi Kancellária és a Német Vöröskereszt idevágó iratai harminc év után most válnak kutathatóvá, ezekkel érdemes foglalkozni a jövőben, hogy még jobban megismerhessük a korszak történéseit. ●

Gasztronómiai különlegességek ősszel is

Garda Fesztivál

Tihany, 2019. november 15–17.
A tihanyi gardák („látott hal”) tiszteletére a hagyományokhoz híven idén is megrendezik a háromnapos Garda Fesztivált Tihanyban, ahol felelevenednek a régi halászati hagyományok és a kivételes halelőkészítési szokások. A község egyik jellegzetességeként tartják számon a látott halat, ezt jelzi, hogy a címerben is szerepel a garda, amelynek halászata a Balaton-felvidéken hosszú évszázadokra nyúlik vissza. A látott halak – amelyek milliószám-ban gyűlnek össze a teletésre készülve – mindig is fontos szerepet töltek be Tihany történelmében. Amellett, hogy senki se marad éhes, szórakoztató családi programok, zenés-táncos mulatság és vásár is várja a látogatókat.

Libanapok – Libadalom

Siófok, 2019. november 15–17.
A 2018-ban útjára induló sikeres programsorozat, a Libadalom ebben az évben is visszatér Siófok főterére, hogy megannyi szórakoztató programmal várja a városba látogatókat. Az érdeklődők háromnapos gasztronómiai élményekre és kulturális eseményekre, családi programokra, valamint bemutatókra számíthatnak a legnagyobb Balaton-parti városban.

Tepertő és Pörc Fesztivál

Berekfürdő, 2019. november 16.

Idén nyolcadik alkalommal rendezik meg a berekfürdői eseményt, amelyen gasztronómiai bemutatók, szalonnasütés és -kóstolás, forralt bor, tea, valamint kézműves vásár és színpadi produkciók várják az érdeklődőket. Ha ez nem lenne elég, a fesztiválon fellép a Kormorán együttes is. A részvétel ingyenes.

LUDOVIKA SZABADEGYETEM

— 30 ÉVE SZABADON —

Idén is folytatódik a Ludovika Szabadegyetem. Meghívott előadóink ezúttal a rendszerváltás harminc évvel ezelőtti fontos történéseit járják körbe. A programok ingyenesek, amelyre minden egyetemi polgárt és külsős érdeklődőt szeretettel várunk!

**Helyszín: NKE Oktatási Központ – II. előadó
(1083 Budapest, Üllői út 82.)**

Tervezett novemberi és decemberi program:

2019. 11. 05.	Dr. Hack Péter: <i>Az SZDSZ megalakulása</i>
2019. 11. 12.	Kónya Imre: <i>Független Jogász Fórum, Ellenzéki Kerekasztal-megállapodás és a négyigenes népszavazás</i>
2019. 11. 19.	Tölgyessy Péter: <i>A rendszerváltás 30 év távlatából</i>
2019. 12. 03.	Szájer József: <i>Társadalmi törekvések, tüntetések, ellenzéki mozgalmak</i>

A tervezett programok előadásai az előadók elfoglaltságának függvényében változhatnak.

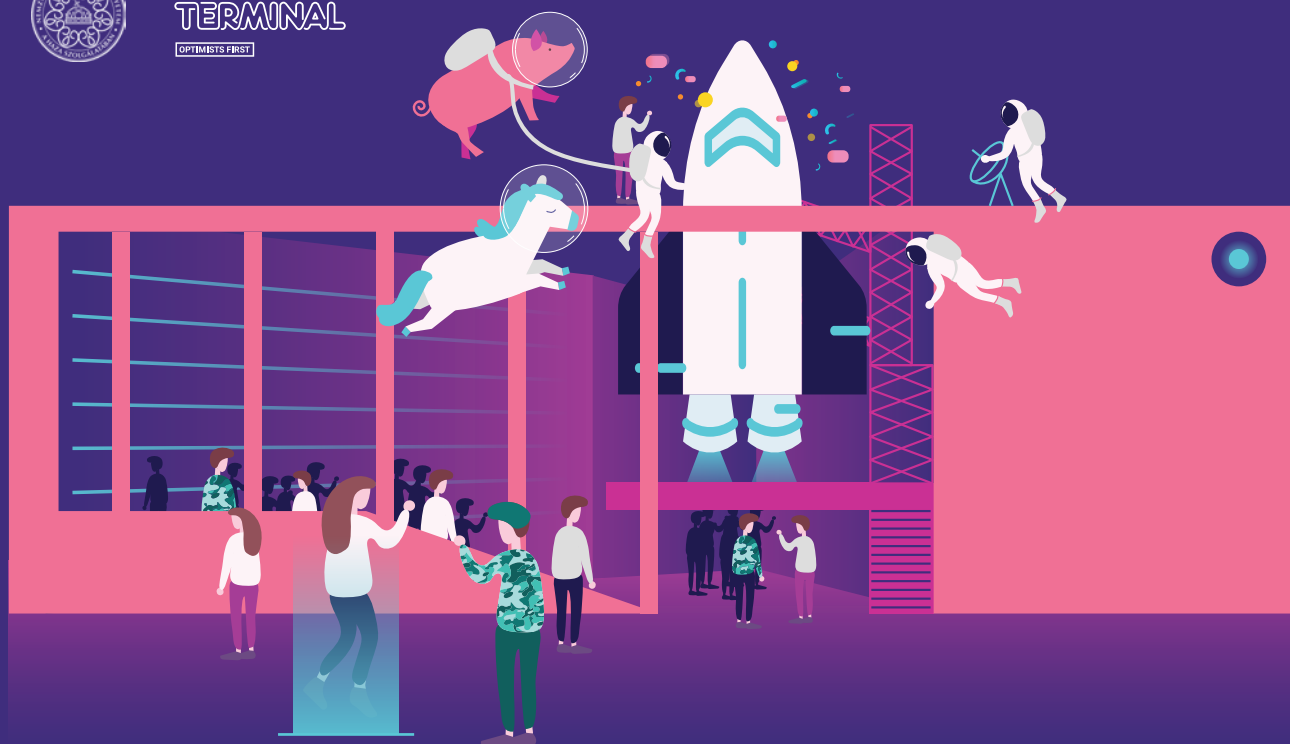
További információ és regisztráció az alábbi linken vagy a QR-kódra kattintva érhető el: <https://bit.ly/2krUpqn>

DESIGN
TERMINAL

OPTIMISTS FIRST

ÁLMODD MEG A MA EGYETEMÉT, AMI FELVÉRTEZ A HOLNAP KIHÍVÁSAINA!

JÖVŐ EGYETEME HACKATHON

Jelentkezz október 20-ig a Jövő egyeteme hackathonra, és hozz olyan szervezeti megoldást, technológiai újítást, projektjavaslatot, ami a jövő egyetemének építését indítja el saját közösségedben!
Olvasd el a kihívásokat és a felhívást az nke.designterminal.org oldalon, és hozz megoldást az egyik kihívásra!

Nemzeti Köszolgálati Egyetem, Ludovika Campus

2019. november 13-14.

Szuper hangulat, szakértő mentorok, értékes nyeremények

1. HELYEZETT

300.000 Ft értékű repülőjegy utalvány a csapatnak
Brain Bar napi belépőjegyek a csapattagoknak
Szakmai konzultáció

2. HELYEZETT

150.000 Ft értékű repülőjegy utalvány a csapatnak
Brain Bar napi belépőjegyek a csapattagoknak

3. HELYEZETT

Brain Bar napi belépőjegyek a csapattagoknak

A 24 órás ötletversenyre az NKE nappali tagozatos hallgatóiból álló 2-4 fős csapatok jelentkezését várjuk.

További információk:
nke.designterminal.org